

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

Інститут післядипломної освіти
Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

Дипломна робота магістра
**ДЕРЖАВИ «ЗОЛОТОГО ТРИКУТНИКА» У СИСТЕМІ
ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНОМУ НАРКОТРАФІКУ**

Виконала:
студентка VI курсу, групи 691мз
спеціальності 291
«Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»
Чулкова Анастасія Віталіївна

Керівник: к. політ. н., доцент
кафедри міжнародних відносин
та зовнішньої політики
Тихоненко Ірина Вікторівна

Рецензент: к. політ. н., ст. викладач
кафедри міжнародних відносин та
зовнішньої політики
Звездова Олеся Олександрівна

Миколаїв – 2023 рік

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	I-XI
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	10
1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження наркотрафіку у міжнародних відносинах.....	10
1.2. Категоріальна та методологічна основи дослідження.....	26
РОЗДІЛ 2. ЧИННИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ДЕРЖАВ «ЗОЛОТОГО ТРИКУТНИКА» ДО СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОГО НАРКОТРАФІКУ	41
2.1. Геополітична складова та рушійні сили розвитку міжнародного наркотрафіку: регіон Індокитаю та Південно-Східної Азії.....	41
2.2. Внутрішньо-політичні фактори розвитку мережі наркотрафіку у країнах «золотого трикутника».....	49
2.3. Міжнародний наркотрафік як джерело фінансування тероризму та «відмивання грошей» у Лаосі Таїланді та М'янмі.....	60
РОЗДІЛ 3 ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНОМУ НАРКОТРАФІКУ КРАЇНАМИ «ЗОЛОТОГО ТРИКУТНИКА»	70
3.1. Нормативно-правовий та інституційний механізми реагування на розвиток наркотрафіку.....	70
3.2. Двостороння взаємодія у боротьбі з наркотрафіком у трикутнику інтересів Таїланд-М'янма-Лаос.....	85
РОЗДІЛ 4. РЕГІОНАЛЬНИЙ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІР ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНОМУ НАРКОТРАФІКУ У ФОКУСІ ДЕРЖАВ «ЗОЛОТОГО ТРИКУТНИКА»	99
4.1. Взаємодія Таїланду, Лаосу та М'янми з АСЕАН як механізм протидії наркотрафіку на регіональному рівні.....	99

4.2. Участь країн «золотого трикутника» у багатосторонній співпраці на міжрегіональному та глобальному рівнях.....	111
ВИСНОВКИ.....	127
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	132
ДОДАТКИ.....	153

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

- АСЕАН – Асоціація держав Південно-Східної Азії
- ЕКОСОР – Економічна і соціальна рада ООН
- КНР – Китайська Народна Республіка
- МВФ – Міжнародний Валютний Фонд
- ООН – Організація Об'єднаних Націй
- СНД – Співдружність Незалежних Держав
- США – Сполучені Штати Америки
- ФАТФ – Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей
- ACCORD – Спільні операції АСЕАН і Китаю у відповідь на небезпечні наркотики
- VIMSTEC – Ініціатива Бенгальської затоки щодо багатогалузевого технічного та економічного співробітництва
- COVID-19 – Коронавірусна хвороба
- G7 – Велика сімка, міжнародний клуб урядів семи високорозвинених країн світу (США, Японія, Німеччина, Британія, Франція, Італія, Канада)
- GAFI – французька аббревіатура ФАТФ
- GWOT – Глобальна війна з тероризмом
- NACO – Національна організація з контролю ВІЛ/СНІДу
- SAARC – South Asian Association for Regional Cooperation
- UNODC – Управління ООН з наркотиків і злочинності

ВСТУП

Актуальність теми. Стрімкий розвиток технологій та глобалізація суттєво трансформують не тільки життя окремих націй, але й увесь світовий порядок. На жаль, із розповсюдженням позитивних процесів, поштовх отримують також негативні тенденції, серед яких – міжнародний наркотрафік. Він входить у систему нових загроз міжнародної безпеки та є складним комплексним явищем, яке включає в себе не тільки ланцюжок «виробництво-збут» наркотичних речовин, але й загрозу безпеці держав, їх економічній стабільності, небезпеку для життя та здоров'я людей, поширення корупції, фінансування тероризму і сепаратизму, шкоду для навколишнього середовища.

«Золотий трикутник» є не лише одним з найбільших регіонів світу з виробництва наркотиків, а й суб-регіоном Південно-Східної Азії з виробництва опіуму та найстарішим шляхом постачання наркотиків до Європи та Північної Америки. Від того, як країни «золотого трикутника», а саме – Лаос, М'янма і Таїланд протидіють наркотрафіку на своїх кордонах залежить стан не тільки регіональної, але й міжнародної безпеки і стабільності.

Актуалізується тематика дослідження також залученістю у процеси протидії наркотрафіку в регіоні таких великих міжнародних акторів, як Китай, Індія, США, ООН та її спеціалізованих підрозділів, а також Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (ФАТФ), Ініціативи держав Бенгальської затоки щодо багатогалузевого технічного та економічного співробітництва (БІМСТЕК). Тому, зазначимо на вагомості Лаосу, М'янми та Таїланду у системі протидії міжнародному наркотрафіку як елементу транс-регіональної взаємозалежності у міжнародних відносинах та глобальної мережі протидії наркотрафіку загалом.

Об'єктом дослідження є система протидії міжнародному наркотрафіку.

Предметом є особливості механізмів та інструментів держав «золотого трикутника» у системі протидії міжнародному наркотрафіку.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період з 1993 по 2023 рр. *Нижня межа* – 1993 р. – обумовлена інституалізацією боротьби з наркотрафіком у регіоні «золотого трикутника» після підписання Меморандуму про взаєморозуміння щодо контролю над наркотиками. *Верхня межа* – 2023 р. – сучасним етапом функціонування системи наркотрафіку у регіоні «золотого трикутника» та механізмів і багатостороннього співробітництва щодо його подолання.

Територіальні рамки дослідження обмежені насамперед територією держав «золотого трикутника» – Таїланду, М'янми та Лаосу, а також регіоном Південно-Східної Азії у форматі АСЕАН та державами – США, КНР, Індії, які залучені до системи трансрегіональної протидії міжнародному наркотрафіку у державах «золотого трикутника».

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей реалізації політики та співробітництва держав «золотого трикутника» як на національному, регіональному, так і глобальному рівнях системи протидії міжнародному наркотрафіку.

Для досягнення мети, автор ставить наступні **завдання**:

- охарактеризувати стан наукової розробки проблеми в українській та зарубіжній міжнародно-політичній науці та джерельну базу дослідження;
- розглянути теоретичну та методологічну основи дослідження;
- визначити рівень вагомості геополітичної складової та рушійних сил розвитку міжнародного наркотрафіку у регіоні Індокитаю та Південно-Східної Азії;
- проаналізувати міжнародний наркотрафік як джерело фінансування тероризму та «відмивання грошей» у країнах «золотого трикутника»;

- дослідити нормативно-правовий та інституційний механізми реагування на розвиток міжнародного наркотрафіку;
- розглянути двосторонню взаємодію у боротьбі з наркотрафіком у трикутнику інтересів Таїланд-М'янма-Лаос;
- визначити ефективність взаємодії Таїланду, Лаосу та М'янми з АСЕАН як механізм протидії наркотрафіку на регіональному рівні;
- з'ясувати роль країн «золотого трикутника» у багатосторонній співпраці на міжрегіональному та глобальному рівнях.

Наукова новизна роботи визначається, передусім недостатньою розробленістю теми в українській міжнародно-політичній науці і полягає у тому, що у магістерській роботі:

- вперше здійснено системне та комплексне дослідження держав «золотого трикутника» у системі протидії та боротьби з наркотрафіком як загрозою регіональній та міжнародній безпеці;
- поглиблено розгляд нормативно-правової та інституційної основи співробітництва Лаосу, М'янми та Таїланду у протидії міжнародному наркотрафіку;
- здійснено спробу виявлення перспективних шляхів взаємодії держав «золотого трикутника» у боротьбі з наркотрафіком як на регіональному, транс-регіональному (взаємодія АСЕАН-БІМСТЕК та залучення Індії та КНР), так і на міжнародному рівнях (ООН і США).

Методологія та методи дослідження становить сукупність філософських та наукових підходів до розуміння проблеми, що було обумовлено метою та завданнями дослідження.

Під час даного дослідження були використані такі принципи: об'єктивності, системності, термінологічний принцип. Важливими стали наступні підходи: комплексний, аксіологічний та інституційний. Відзначимо, що інституційний підхід дозволив з'ясувати механізми протидії наркотрафіку у державах «золотого трикутника» крізь призму багатостороннього співробітництва.

Основним методом дослідження є проблемно-хронологічний та системний – аналіз еволюції наркотрафіку та протидії цій загрозі міжнародній безпеці як на локальному, регіональному, так і глобальному рівнях міжнародної системи акцентуючи увагу на зусиллях М'янми, Лаосу та Таїланду. Для одержання загального уявлення про участь держав «золотого трикутника» у протидії міжнародному наркотрафіку та аналізу джерельної бази було застосовано загальнонаукові методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції.

Практичне значення полягає в тому, що дану роботу написано з науковою і навчальною метою та адресовано студентам, аспірантам та викладачам гуманітарних факультетів, отримані у роботі результати можуть бути використані при викладанні загальних і спеціальних курсів таких як – «Міжнародна та європейська безпека», «Міжнародні відносини та світова політика», «Зовнішня політика держав Азії».

Апробація результатів дослідження. Частина теоретичних положень та висновків цього дослідження знайшла відображення у виступах на 4 конференціях: Всеукраїнська науково-практична студентська конференція «Сучасна студентська історична наука: візії та напрями» (м. Черкаси, 9 грудня 2022 р.); Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сімдесят перші економіко-правові дискусії» (м. Тернопіль, 21-22 грудня 2022 р.); Всеукраїнська наукова конференція «США: політика, суспільство, культура – 2023» (м. Київ, 26 січня 2023 р.); XVII Міжнародна наукова конференція «Ольвійський форум-2023: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі» (м. Миколаїв, 22-25 червня 2023 р.).

Публікації. За темою магістерської роботи опубліковано 5 праць, з них – 1 наукова стаття у фаховому журналі категорії «Б» (у співавторстві з науковим керівником – «Міжрегіональний та глобальний рівень протидії міжнародному наркотрафіку у фокусі держав «золотого трикутника» в журналі «Старожитності Лукомор'я» та 4 тез і матеріалів вище зазначених конференцій.

Структура роботи відбиває поставлені перед дослідженням цілі та завдання. Загальний обсяг її становить 156 сторінок, з них основного тексту – 131 сторінка. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, 9 підрозділів, висновків, списку джерел та літератури (160 найменувань українською, російською, англійською мовами) та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження наркотрафіку у міжнародних відносинах

Використану у магістерській роботі літературу з тематики дослідження доцільно класифікувати за країнознавчим критерієм: роботи українських науковців, азійських дослідників (китайські та індійські дослідники, науковці з Лаосу, М'янми і Таїланду, дослідники з Південно-Східної Азії), західних (європейські та американські) та російських дослідників.

Серед українських дослідників чільне місце у характеристиці міжнародного наркотрафіку як дестабілізуючого фактору посідає праця Волощука А.М. і Юхно О.О.¹, де висвітлюються організаційно-правові засади та практика запобігання незаконному обігу наркотиків.

Феномену наркозлочинності в сучасних реаліях та основним факторам, що обумовлюють її розвиток присвячена стаття Гладкової Є.О.², де дослідниця виділила три групи факторів, розуміння яких є важливим для формування ефективної тактики й стратегій протидії. Корисною стала також робота Горькавого С.С.³, який вивчає міжнародну інституційну систему протидії цій загрози.

У сучасному глобалізованому світі, де технології є невід'ємною частиною нашого життя, Інтернет став не тільки способом полегшення умов існування, але й інструментом в руках керівників злочинних мереж.

¹ Волощук А.М., Юхно О.О. Організаційно-правові засади та практика запобігання незаконному обігу наркотиків. Одеса: Інтерпрінт, 2011. 272 с.

² Гладкова Є.О. Особливості феномену наркозлочинності в Україні в сучасних умовах // Вісник кримінологічної Асоціації України. 2019. № 1(20). С. 56-65. URL: https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5219/Osoblyvosti%20fenomenu%20narkozlochynnosti_Hladkova_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y

³ Горькавий С.С. Міжнародна інституційна система протидії незаконному обігу наркотиків // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2011. № 17. С. 132-136.

Брисковська О.М. та Грига М.А.⁴ сформували наукове тлумачення поширенню та розповсюдженню наркотичних засобів з використанням мережі Інтернет як інструменту для досягнення злочинної мети. Негативний вплив глобалізації, який призводить до активізації етнічної злочинності на транснаціональному рівні, а також удосконалення її форм у своїй статті описали Севрук В.Г. та Павленко С.О.⁵

Неабиякий інтерес для магістерської роботи становить дослідження співробітників українського аналітичного центру «Борисфен Інтел» про особливості розвитку сучасної геополітичної ситуації в світі⁶, яке висвітлює роль наркотрафіку та тероризму у сучасних світових процесах.

Карелін В.⁷, доктор юридичних наук, досліджував питання наркобізнесу та контрабанди наркотиків, а також маршрути їх розповсюдження, і зробив значний внесок у розуміння інструментів протидії цим явищам, описуючи методи та заходи запобігання контрабанді наркотичних засобів. Одерій О.В.⁸ розбирає окремі проблемні питання розслідування порушень у сфері незаконного обігу наркотичних засобів і запропоновані шляхи їх дозволу.

Пиріг І.В. та Чернецька О.А.⁹ на прикладі нашої держави відслідковують тенденції обігу наркотичних засобів та його впливу на

⁴ Брисковська О.М., Грига М.А. Актуальні проблеми протидії незаконному обігу наркотичних засобів з використанням мережі Інтернет // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2020. № 4(117). С. 61-68.

⁵ Севрук В.Г., Павленко С.О. Заходи протидії транснаціональному наркобізнесу, що вчиняється представниками окремих етнічних груп // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 2(10). С. 193-203. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/1197/1/17.pdf>

⁶ Особливості розвитку сучасної геополітичної ситуації в світі. Роль України та її місце у світових і регіональних процесах // Борисфен Інтел: Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень. 2012. 1 листопада. URL: https://bintel.org.ua/nash_archiv/archiv-geopolitika/osoblivosti_rozvitku/

⁷ Карелін В. Запобігання контрабанді наркотичних засобів // Підприємство, господарство і право: Кримінологія. 2021. № 2. С. 226-230. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/2/41.pdf>

⁸ Одерій О.В. Розслідування злочинів щодо незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Харків: Золоті сторінки, 2004. 164 с.

⁹ Пиріг І.В., Чернецька О.А. Теорія і практика розслідування незаконного перевезення наркотичних засобів залізничним транспортом. Дніпро, 2017. 156 с. URL: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1200/1/%D0%9F%D0%B8%D1%80%D1%96%D0%>

суспільство, зокрема в монографії розглядається те, як наркотики із «золотого трикутника» потрапляють в Україну. Подібна тема розкривається у статті Никифорчука Д. Й.¹⁰, доктора юридичних наук і професора Київської Національної академії внутрішніх справ, де він наголошує на те, що в умовах формування вільних ринкових відносин наркоугруповання активно використовують зручне геополітичне положення країн для прокладання нових маршрутів наркотрафіку.

Варто зауважити, що українські науковці приділяють недостатньо уваги вивченню проблеми наркотрафіку саме в регіоні «золотого трикутника» та його дестабілізаційної ролі в системі міжнародної безпеки, що актуалізує тематику дослідження.

Щодо теоретичної бази магістерської, то поняття «міжнародна безпека», «стабільність», «національна безпека держав», «система міжнародної безпеки» були розглянуті Милосердною І. М.¹¹ та Юськів Х. В.¹², які кожна у своїх індивідуальних працях, досліджували систему міжнародної безпеки, її формування, розвиток та нові виклики цій системі в умовах глобалізованого світу.

Науковий доробок азійських дослідників став одним із визначальних у написанні роботи. В цю групу увійшли переважно науковці з держав Південно-Східної Азії, а також Китаю та Індії, що дало автору змогу оцінити ситуацію з наркотрафіком у «золотому трикутнику» безпосередньо.

ВЗ-

%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf

10 Никифорчук Д.Й. Транзит наркотиків територією України як передумова поширення наркобізнесу в Європі // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2019. № 2 (111). С. 41-48. URL:

http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/14251/1/%D0%9D%D0%92%20%E2%84%96%202-2019_p41-48.pdf

11 Милосердна І.М. Чинники та напрями формування ефективної системи міжнародної безпеки в сучасних умовах // Правове життя сучасної України: у 3 т. Одеса: Гельветика. 2020. С. 213-216. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12865>

12 Юськів Х.В. Нові виклики та загрози для системи національної безпеки держав в умовах трансформації системи міжнародних відносин на глобальному й регіональному рівнях: теоретико-методологічні та прикладні аспекти // Міжнародні відносини: політичні науки. 2016. № 11. С. 1-17. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2903/2602

Тхань-Луонг Х. протягом двадцяти років проводив дослідження і викладав у поліцейських установах по всій Південно-Східній Азії, та зробив значний внесок у створення комплексного зв'язку між правоохоронними органами в країнах Азії для запобігання і боротьби з серйозними транснаціональними злочинами. Особливе значення для магістерської мали його роботи про проблему наркотиків в регіоні Меконгу ¹³ («золотий трикутник») та про роль Південно-Східної Азії у транснаціональному наркотрафіку¹⁴.

Професор Еммерс Р. ¹⁵, глава кафедри міжнародних відносин Наньянського університету в Сінгапурі, в своїй роботі проаналізував те, як АСЕАН з початку своєї діяльності справлялась з проблемою наркотрафіку в регіоні, особливо дію ACCORD (спільні операції АСЕАН і Китаю у відповідь на небезпечні наркотики).

Дослідники з Індії. Дас П. ¹⁶ з Індійського інституту оборонних досліджень та аналізу влучно описує вплив міжнародної наркоторгівлі на функціонування держави, на прикладі Індії, та пропонує конкретні засоби щодо стримування руйнівних процесів. Стаття Саху А.¹⁷, який є науковим аналітиком Центру оборонних досліджень Південно-Східної Азії та Океанії в Нью-Делі, влучно висвітлює багатовимірні загрози, які створює нерегульоване виробництво та торгівля наркотиками у «золотому трикутнику».

¹³ Thanh-Luong H. Drug Production, Consumption, and Trafficking in the Greater Mekong Sub-Region // University of California Press. 2019. Vol. 59. No. 4. P. 717-737.

¹⁴ Thanh-Luong H. Transnational drug trafficking in Southeast Asia: identifying national limitations to look for regional changes // Revista Criminalidad. 2021. Vol. 64. No. 1. URL: <http://www.scielo.org.co/pdf/crim/v64n1/1794-3108-crim-64-01-177.pdf>

¹⁵ Emmers R. International Regime-Building in ASEAN: Cooperation against the Illicit Trafficking and Abuse of Drugs // Contemporary Southeast Asia Vol. 29. 2007. No. 3. P. 506-525. URL: <https://www.jstor.org/stable/25798850>

¹⁶ Das P. Drug trafficking as a Non-traditional security Threat: Emerging Trends and Responses // Journal of Social Sciences – Artha. 2019. No. 18(4). P. 1-23. URL: https://www.researchgate.net/publication/338213060_Drug-trafficking_as_a_Non-traditional_Security_Threat_Emerging_Trends_and_Responses

¹⁷ Sahu A. Increased Drug Trade in Golden Triangle: Security Implications // Manohar Parrikar Institute for Defense Studies and Analyses: official page. 2022. July 28. URL: <https://idsa.in/system/files/issuebrief/ib-Akash-Sahu-28-July-2022.pdf>

У боротьбі проти транснаціонального наркотрафіку вельми важливою є координована робота країн з міжнародними організаціями для обміну інформацією та розвідданими. Це питання у своїй роботі розкриває Панді Д.К.¹⁸, описуючи більш ніж 26 двосторонніх договорів, які уклала Індія як і з іншими державами, так і з міжнародними організаціями.

Китайські науковці. Йонг-ан З.¹⁹, професор Шанхайського коледжу Вільних мистецтв, прослідкував еволюцію співпраці Китаю та США у питанні протидії транскордонної торгівлі наркотиками в азійському регіоні, де особлива увага приділяється не тільки викликам, а й успіхам країн у викоріненні вирощування опіумного маку в «золотому трикутнику». Занг Ш.Х.²⁰ у своїй монографії детально розглянув заходи китайського уряду для обмеження розповсюдження наркотиків, діяльність організацій, які стоять за торгівлею героїном, а також описав проблеми та перспективи боротьби з наркотрафіком у «золотому трикутнику» для влади Китаю і країн Південно-Східної Азії.

Представники Лаосу. Лаоська журналістка та волонтерка Вонгпхачан М.²¹ поєднує у своїх роботах не тільки політичну та економічну складові проблеми наркотрафіку, але й його вплив на екологію та громадськість. Заступник постійного секретаря в Міністерстві планування та інвестицій Нолінта В.²² здійснив ґрунтовне дослідження економічного

¹⁸ Pandey D.K. India is party to 26 bilateral pacts to fight drug trafficking // The Hindu: official page. 2021. July 21. URL: <https://www.thehindu.com/news/national/india-is-party-to-26-bilateral-pacts-to-fight-drug-trafficking/article35448343.ece>

¹⁹ Yong-an Z. Asia, International Drug Trafficking, and US-China Counternarcotics Cooperation // The Brookings Institution: official page. 2012. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/02_drug_trafficking_zhang_paper.pdf

²⁰ Zhang S.X. The Chinese Heroin Trade: Cross-Border Drug Trafficking in Southeast Asia and Beyond // New York: NYU Press, 2015. 320 p. URL: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt15r3z7r>

²¹ Vongphachanh M. Laos, Thailand and Myanmar Join Hands to Combat Drug Trade in Golden Triangle // The Laotian Times: official page. 2022. November 18. URL: <https://laotiantimes.com/2022/11/18/laos-thailand-and-myanmar-join-hands-to-combat-drug-trade-in-golden-triangle/>

²² Nolintha V. Triangle Area Development: Prospects and Challenges for Lao PDR // BRC Research Report. 2012. No. 11. P. 134-168. URL: https://www.ide.go.jp/library/English/Publish/Reports/Brc/pdf/11_05.pdf

співробітництва в прикордонній зоні Лаосу, проаналізував моделі співпраці та розвитку, інтеграції і подолання проблеми наркотрафіку держави в спільній роботі з країнами-сусідами. Вісапра Ф.²³ співробітник центру «Розвиток, дослідження, знання» висвітлює поточну ситуацію в районі «золотого трикутника», і в своїй нещодавній статті зазначає, що Лаос все ще залишається зручним маршрутом для торгівлі наркотиками через велику протяжність неконтрольованих ділянок на його кордонах.

Роботи дослідників з М'янми. Ден С.Л. та Маран Дж.Х.П.²⁴ оглянули діяльність великого руху за викорінення наркотиків. Взаємозв'язок між наркотрафіком та державотворенням, а також його вплив на зовнішню та внутрішню державну ситуацію розкрив у своїй статті Сяобо С.²⁵ Пояснення щодо природи виготовлення, продажу та вживання наркотиків у «золотому трикутнику» надає Чін К.²⁶, а також він показує, як місцеві жителі несуть відповідальність за економічний розвиток регіону і чому це є рушійною силою незаконних потоків.

Науковці Таїланду. Співробітники Державного університету Таїланду Яємім В., Каньяджіт С. та їх колега з Королівської поліцейської кадетської академії Таїланду – Сінлойма П.²⁷ дослідили як пандемія COVID-19 вплинула

²³ Visapra Ph. Laos, Vietnam Remain Major Hubs of Drug Trafficking From Golden Triangle // The Laotian Times: official page. 2022. November 2. URL: <https://laotiantimes.com/2022/11/02/laos-vietnam-remain-major-hubs-of-drug-trafficking-from-golden-triangle/>

²⁴ Dan S. L., Maran J. H. P. The Pat Jasan drug eradication social movement in Northern Myanmar part one: Origins & reactions // The International journal in drug and policy. 2021. March. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0955395921000797>

²⁵ Xiaobo S. Fragmented sovereignty and the geopolitics of illicit drugs in northern Burma // Political Geography. 2018. Vol. 63. P. 20-30. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0962629817301014>

²⁶ Chin K. The Golden Triangle: Inside Southeast Asia's Drug Trade. Ithaca: Cornell University Press, 2011. 296 p. URL: https://www.perlego.com/book/534504/the-golden-triangle-inside-southeast-asias-drug-trade-pdf?utm_source=google&utm_medium=cpc&campaignid=17287656381&adgroupid=134138508862&gclid=CjwKCAiArY2fBhB9EiwAWqHK6u48v1T-iiQR89zjcxIX_j-lml9LbKvH5FtbUfP2I9Rm7m-nQ_jfhhoCkiAQAvD_BwE

²⁷ Yaemyim W., Kanyajit S., Sinloyma P. Amphetamine and Methamphetamine Trafficking in Thailand and Suppression Measures in the Covid-19 Context // International Journal of Criminal Justice Sciences: official page. 2021. Vol. 16. No. 2. URL: <https://ijcjs.com/menu-script/index.php/ijcjs/article/view/65>

на збільшення міжнародного обігу наркотиків, проаналізували методи, які використовують наркоторговці, щоб уникнути виявлення, та надали пропозиції щодо того, як уряд Таїланду може посилити протидію цій діяльності у своїй країні. Супатн Н.²⁸, професор Таїландського університету, у своєму дослідженні розкрив питання міжнародного співробітництва у субрегіоні Великого Меконгу у боротьбі з наркотиками та злочинністю, а також розвиток регіональної інфраструктури та економіки району.

Аналізуючи роботи *західної наукової школи (європейські та американські науковці)*, варто зазначити, що світові аналітичні центри та спеціалісти з міжнародних відносин ще з середини ХХ ст. займаються активним моніторингом наркотрафіку. Велике значення для магістерської роботи мають доробки наукових представників аналітичних центрів з Європи та Америки, де розкривається тема зародження, функціонування та характерні ознаки наркотрафіку.

Європейські науковці. Серед них, Джімонні Л та Гундур Р.В.²⁹ з Оксфордського університету, Великобританія, а також Хартеліус Дж.³⁰ зі Шведського інституту Карнегі. Корисними також виявились роботи Кембриджського професора Рамеша Т.³¹, в якій він описав багатовимірність міжнародної безпеки та ролі ООН у збереженні миру. Бьйорнхед Е.³²,

²⁸ Supatn N. Regional Development of the Golden and Emerald Triangle Areas: Thai Perspective // BRC Research Report. 2012. No. 11. P. 169-209. URL: https://www.ide.go.jp/library/English/Publish/Reports/Brc/pdf/11_06.pdf

²⁹ Giommoni L., Gundur R.V., Cheekes E. International Drug Trafficking: Past, Present, and Prospective Trends // Oxford University Press: Criminology and Criminal Justice. 2020. August 27. URL: <https://oxfordre.com/criminology/display/10.1093/acrefore/9780190264079.001.0001/acrefore-9780190264079-e-470>

³⁰ Hartelius J. Narcoterrorism // EastWest Institute and the Swedish Carnegie Institute: Policy Paper. 2008. No. 3. 36 p. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/90550/2008-02-20_Narcoterrorism.pdf

³¹ Ramesh T. The United Nations, Peace and Security. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 446 p. URL: <https://ir101.co.uk/wp-content/uploads/2018/11/Thakur-2017-The-United-Nations-Peace-and-Security-compressed.pdf>

³² Bjornehed E. Narco-Terrorism: The Merger of the War on Drugs and the War on Terror // Routledge: Taylor & Francis. Global Crime. 2004. Vol. 6. No. 3-4. P. 305-324. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/drogue-terreur.pdf>

співробітник Стокгольмського аналітичного Інституту безпеки та політики розвитку, влучно висвітлила подібність природи тероризму та наркотрафіку.

Геополітичні детермінанти зародження та поширення наркотрафіку мають важливе місце у магістерській роботі. Представник французької наукової думки – геополітик П'єр-Арно Ш.³³, який спеціалізується на потоках наркотрафіку в Азії і Північній Африці показав, що історія та географія незаконних наркотиків глибоко вкорінені в сучасну динаміку процесу глобалізації. Його співвітчизник Бойвін Р.³⁴ довів, що мережі торгівлі наркотиків мають багато спільного з легальними ринками.

Американські дослідники. Щодо теми фінансування тероризму, то спеціаліст із розвідувальних досліджень та співробітник Федерального бюро розслідувань Бойс Д.³⁵ ввів термін «наркотероризм» в міжнародну політичну науку та спрогнозував його розповсюдження як феномену. Професор Інституту досліджень національної безпеки Рекстон-Кан П.³⁶ розповів про взаємозв'язок міжнародної безпеки і наркотрафіку.

Взаємозв'язок між незаконним наркотрафіком та його впливом на державні кордони у своїй роботі дослідив представник університету Міннесоти – Гутенберг П.³⁷

Корисною також виявилася робота Сванстрома Н.³⁸, програмного директора Об'єднаного центру трансатлантичних досліджень і політики, який

³³ Pierre-Arnaud Ch. Drug trafficking in and out of the Golden Triangle // Hal: open science. 2012. 32 p. URL: <https://hal.science/hal-01050968/document>

³⁴ Boivin R. Drug trafficking networks in the world-economy // ResearchGate: official page. 2013. URL: https://www.researchgate.net/publication/265069568_Drug_trafficking_networks_in_the_world-economy

³⁵ Boyce D. Narco-terrorism // FBI Law Enforcement Bulletin. 1987. Vol. 56. Issue 11. P. 24-27. URL: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/narco-terrorism>

³⁶ Rexton Kan P. Drug Trafficking and International Security. Lanham, ML: Rowman & Littlefield Publishers, 2016. 236 p. URL: <https://rowman.com/ISBN/9781442247581/Drug-Trafficking-and-International-Security>

³⁷ Gootenberg P. Talking about the Flow: Drugs, Borders, and the Discourse of Drug Control // Drugs in Motion: Mind- and Body-Altering Substances in World's Cultural Economy. 2009. No. 71. P. 13-46. URL: <https://www.jstor.org/stable/25475500>

³⁸ Swanstrom N. The Narcotics Trade: A Threat to Security? National and Transnational Implications // Global Crime. 2007. Vol. 8. Issue 1. P. 1-25. URL:

розкрив тему впливу наркотрафіку на міжнародну безпеку і описав національні та транснаціональні наслідки його функціонування.

Таким чином, можна зробити висновок, що питання протидії світовому наркотрафіку досить комплексно розглянуто українськими науковцями, при цьому бракує досліджень саме про регіон «золотого трикутника», як одного з джерел та другого найбільшого виробника наркотичних засобів у світі, а також його дестабілізаційної ролі в системі міжнародної безпеки, що актуалізує тематику дослідження. Представники західної наукової думки та азійські науковці мають набагато більшу зацікавленість в цьому питанні, що відобразилось у ґрунтовному аналізі еволюції наркотрафіку у «золотому трикутнику» та його ролі у системі міжнародної безпеки.

У процесі проведення дослідження автор використовував джерела, що дозволили підвищити рівень об'єктивності аналізу місця держав «золотого трикутника» у системі протидії міжнародному наркотрафіку, серед них важливу роль відіграли офіційні матеріали міжнародних організацій та урядів, а також публікації ЗМІ.

Джерельну базу дослідження умовно можна поділити на такі групи:

Документи глав держав та урядів. До цієї групи джерел увійшли оновлені Конституції країн «золотого трикутника» - Лаосу³⁹, М'янми⁴⁰ і Таїланду⁴¹, в яких відображається позиція цих країн щодо боротьби з наркотрафіком, передусім це «запобігання виготовленню та реалізації наркотичних речовин». Але детальніше політика країн щодо наркотрафіку висвітлюється у внутрішніх документах і стратегіях. У «Національному

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17440570601121829?scroll=top&needAccess=true>

³⁹ Constitution of Lao PDR (Amended 2015) // OpenDevelopment Mekong: official page. URL: https://data.opendevlopmentmekong.net/laws_record/constitution-of-lao-people-s-democratic-republic-s-amended

⁴⁰ The Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008) // OpenDevelopment Mekong: official page. URL: https://data.opendevlopmentmekong.net/laws_record/2008-constitution

⁴¹ Constitution of the Kingdom of Thailand // OpenDevelopment Mekong: official page. URL: https://data.opendevlopmentmekong.net/laws_record/constitution-of-the-kingdom-of-thailand

великому плані контролю наркотиків⁴²» Лаосу кожні 5 років розглядаються тенденції зростання та розповсюдження незаконного виробництва наркотиків, торгівлі, зловживання, а також пов'язаної з ними злочинної діяльності. Він містить комплексну стратегію та сприяє виконанню та імплементації нових законів про наркотики.

«Національна політика контролю наркотиків⁴³» М'янми передбачає суворий контроль над забороненими речовинами, як головну мету держави. У ній наголошується на тривалому ув'язненні, навіть за найдрібніші злочини, пов'язані з наркотиками. «Наркотичний Акт» Таїланду або «Закон про наркотики⁴⁴» класифікує наркотичні речовини на 5 категорій, що дозволяє ефективніше регулювати їх виробництво, експорт, імпорт, продаж, зберігання та використання і пов'язані з цим правопорушення.

Дуже важливою частиною групи вищезазначених джерел є двосторонні та багатосторонні договори про співпрацю у сфері протидії наркотрафіку. «План дій по співпраці Меконг-Ганг⁴⁵» - це багатоаспектна співпраця Лаосу, М'янми і Таїланду та Індії, яка відображається у кооперації в великій кількості сфер, і, звичайно, боротьбі з наркотрафіком, а також проходить в рамках регулярних засідань представників вищезазначених країн задля дослідження якості та ефективності виконання прописаних заходів.

В рамках боротьби з наркотрафіком, велике значення приділяється регіональній співпраці, зокрема через реалізацію «Плану дій щодо

⁴² National Drug Control Master Plan of the Lao PDR // UNODC: official page. 26 p. URL: https://www.unodc.org/documents/laopdr/COLAONDCMP_Eng.pdf

⁴³ National Drug Control Policy – The Republic of the Union of Myanmar // UNODC: official page. 2018. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/2018/02/Myanmar_Drug_Control_Policy.pdf

⁴⁴ Narcotics Act // The Government Gazette. Vol. 96. Pt. 63. 37 p. URL: <https://www.theworldlawgroup.com/writable/resources/Practice-Groups/Cannabis/Thailand-Narcotics-Act.pdf>

⁴⁵ Mekong Ganga Cooperation (MGC) Plan of Action // Ministry of External Affairs: Government of India. 2019. URL: <https://mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/31712/Mekong+Ganga+Cooperation+MGC+Plan+of+Action+20192022#>

Меконгського меморандуму»⁴⁶. Цей план є суттєвим фактором співпраці шести країн Східної та Південно-Східної Азії – Камбоджі, Китаю, Лаосу, М'янми, Таїланду і В'єтнаму – в рамках боротьби з незаконним виробництвом, торгівлею та використанням наркотиків.

Найпуітауська декларація⁴⁷ щодо співпраці з питань контролю над наркотиками встановлює загальну згоду між Китаєм та країнами, що належать до «золотого трикутника», стосовно посилення співробітництва у боротьбі з поширенням наркотичних злочинів у даному субрегіоні, а також у вирішенні проблем, пов'язаних з розпадом правової системи та громадянського суспільства в «золотому трикутнику».

Офіційні матеріали міжнародних організацій. У цій групі джерел представлені офіційно затверджені доповіді Управління ООН з наркотиків та злочинності, договори БІМСТЕК, ініціативи АСЕАН та ОЕСР, звіти ФАТФ, та інші офіційні документи міжнародних організацій, пов'язаних із регулюванням протидії наркотрафіку.

Доповідь про результати співпраці країн-учасниць Меморандуму про взаєморозуміння⁴⁸, розроблена за посередництвом UNODC, розкриває поточну ситуацію у країнах, динаміку змін та якість імплементації запропонованих у Меморандумі заходів. Внаслідок підписання цього Меморандуму було започатковано регіональну структуру під назвою «Спільні операції АСЕАН і Китаю у відповідь на небезпечні наркотики» або ACCORD⁴⁹, а також у партнерстві з Організацією економічного

⁴⁶ Mekong MOU on Drug Control: Sub-Regional Action Plan on Drug Control // UNODC: official page. 32 p. URL:

https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2014/mou/2013.24.10_Sub-Regional_Action_Plan_AB.pdf

⁴⁷ Nay Pyi Taw Declaration on Drug Control // UNODC: official page. 2013. 5 p. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/2013/05/mou/NAY_PYI_TAW_DECLARATION_EDITED.pdf

⁴⁸ The MOU Countries of Southeast Asia // UNODC: Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2009. 19 p. URL:

https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/2009/03/cnd/MOU_Poster_small.pdf

⁴⁹ ASEAN and China Cooperative Operations in Response to Dangerous Drugs (ACCORD) 8th Task Forces Meetings on Civic Awareness and Demand Reduction // UNODC Regional Office

співробітництва та розвитку встановлено «План дій узгодженої діяльності для посилення взаємодії⁵⁰». Було використано також доповідь про еволюцію міжнародних маршрутів наркотрафіку⁵¹, підготовлену для того, щоб отримати більш повне розуміння динаміки глобальних ринків незаконних наркотиків.

Важливою частиною міжнародної боротьби з наркотрафіком є міжнародні конвенції ООН проти наркотрафіку – Єдина конвенція 1961 р.⁵², Конвенція про психотропні речовини 1971 р.⁵³ та Конвенція про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р.⁵⁴

Першим важливим кроком у напрямку припинення наркотичних злочинів, що негативно впливають на економічний та соціальний розвиток регіону, є впровадження регіонального законодавства, включаючи Декларацію АСЕАН щодо запобігання транснаціональній злочинності та боротьби з нею⁵⁵, Конвенцію про боротьбу з тероризмом⁵⁶, Угоду АСЕАН щодо взаємної

for Southeast Asia and the Pacific. 2009. August 29. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2009/08/ACCORD/asean-and-china-cooperative-operations-in-response-to-dangerous-drugs.html>

⁵⁰ OECD-ASEAN MOU Implementation Plan // OECD: official page. 2022. 44 p. URL: <https://www.oecd.org/southeast-asia/OECD-ASEAN%20Implementation%20Plan.pdf>

⁵¹ Drug trafficking: UNODC World Drug Report 2010 // UNODC: official page. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/index.html#:~:text=Drug%20trafficking%20is%20a%20global,subject%20to%20drug%20prohibition%20laws.>

⁵² Single Convention on Narcotic Drugs // UNODC: official page. 1961. 44 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf

⁵³ Convention on Psychotropic Substances // UNODC: official page. 1971. 28 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf

⁵⁴ United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances // UNODC: official page. 1988. 31 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf

⁵⁵ ASEAN Declaration on Transnational Crime // ASEAN: official page. 1997. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2012/05/ASEAN-Declaration-on-Transnational-Crime-1997.pdf>

⁵⁶ ASEAN Convention on Counter Terrorism // ASEAN: official page. 19 p. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/01/ACCT.pdf>

допомоги у кримінальних справах⁵⁷ та Генеральний план АСЕАН щодо основних складових боротьби проти злочинності⁵⁸.

Індія, разом з країнами «золотого трикутника», є членом Бенгальської затоки щодо багатогалузевого технічного та економічного співробітництва (БІМСТЕК). В рамках цієї ініціативи була утворена «Конвенція з контролю за наркотиками», що передбачає щорічну публікацію звіту про наркотики та прийняття заходів для посилення здатності держав-членів у запобіганні та припиненні незаконного обігу наркотичних речовин⁵⁹. У свою чергу, БІМСТЕК, у рамках своєї ініціативи, співпрацює з Південно-Азійським регіональним центром обміну та координації розвідувальних даних (SARICC), що закріплено відповідними документами⁶⁰.

Змістовною та цінною роботою є також комплексний звіт Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (ФАТФ)⁶¹, який містить аналіз та оцінку поточної ситуації щодо відмивання грошей, ризиків та фінансування тероризму у кожній країні світу окремо.

Виступи, промови політичних та державних діячів. До цієї групи увійшли виступи Міністра закордонних справ Індії Джайшанкара С.⁶² про важливість регіону «золотого трикутника» і Генерального секретаря

⁵⁷ ASEAN Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters // ASEAN: official page. 34 p. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/01/20160901074559.pdf>

⁵⁸ ASEAN Plan of Action to Combat Transnational Crime // ASEAN: official page. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2012/05/ASEAN-Plan-of-Action-to-Combat-Transnational-Crime.pdf>

⁵⁹ BIMSTEC Convention on Cooperation in Combating International Terrorism, TOC and IDT // BIMSTEC: official page. 2009. URL: <https://www.vifindia.org/sites/default/files/BIMSTEC%20Convention%20on%20Cooperation%20in%20Combating%20International%20Terrorism,%202009.pdf>

⁶⁰ South Asia: Advocating a stronger BIMSTEC-SARICC Partnership // UNODC: South Asia. 2018. June 14. URL: https://www.unodc.org/southasia/frontpage/2018/June/south-asia_-advocating-a-bimstec-saricc-partnership.html

⁶¹ FATF REPORT: Terrorist Financing Risk Assessment Guidance // FATF: official page. URL: <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Methodsandtrends/MI-tf-risks.html>

⁶² Mekong region is of great importance to India: EAM Jaishankar // The Hindu: official page. 2021. July 22. URL: <https://www.thehindu.com/news/national/mekong-region-is-of-great-importance-to-india-eam-jaishankar/article35457770.ece>

БІМСТЕК Лекфелла Т.⁶³ про запобіжні заходи розповсюдження наркотрафіку. Доповнює групу джерел звернення представника ООН⁶⁴ до уряду Китаю щодо закріплення Меморандуму про взаєморозуміння. А також виступи представників країн «золотого трикутника» у рамках Круглого столу⁶⁵, який є форумом для обговорення рівню виконання Національного плану соціально-економічного розвитку.

Публікації ЗМІ. Зазначена група джерел якнайкраще дозволяє простежити динамічний розвиток теми дослідження на сучасному етапі. Автором було проаналізовано низку періодичних видань держав «золотого трикутника» - Лаосу, М'янми і Таїланду, держав Південно-Східної Азії, Китаю, Індії та світових ЗМІ, що дозволило підвищити рівень проведеного аналізу.

Цю групу джерел представлено публікаціями з офіційних сайтів міжнародних авторитетних служб новин – таких як британська «BBC News⁶⁶», американські – «CNN⁶⁷», «Reuters⁶⁸», «Voice of America (VOA)⁶⁹». А також регіональних служб новин, переважно з Південно-Східної Азії, серед них –

⁶³ Special Remarks by the Secretary General of BIMSTEC at the Sixth Meeting of the BIMSTEC Sub-Group on Prevention of Illicit Trafficking in Narcotic Drugs, Psychotropic Substances and Precursor Chemicals // BIMSTEC: official page. 2021. October 28-29. URL: https://drive.google.com/file/d/1DAQMbSfiqSKtSPA6qr_NnM8PIZOHFC_0/view

⁶⁴ A Widening War on Drugs: LETTERS TO THE EDITOR // The New York Times: official page. 1995. May 26. URL: <https://www.nytimes.com/1995/05/26/opinion/IHT-a-widening-war-on-drugs-letters-to-the-editor-92980617732.html>

⁶⁵ The 13th High Level Roundtable Meeting in Lao PDR // United Nations: Lao PDR: official page. 2021. November 17. URL: <https://laopdr.un.org/en/158869-13th-high-level-roundtable-meeting-lao-pdr>

⁶⁶ Thailand's drugs smuggling battle // BBC News: official page. 2012. July 11. URL: <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-18792206>

⁶⁷ Asia's multibillion dollar methamphetamine cartels are using creative chemistry to outfox police, experts say // CNN: official page. 2021. May 4. URL: <https://edition.cnn.com/2021/05/03/asia/golden-triangle-precursors-intl-hnk-dst/index.html>

⁶⁸ Laos police seize record drugs haul in Golden Triangle // Reuters: official page. 2021. October 28. URL: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/laos-police-seize-record-drugs-haul-golden-triangle-2021-10-28/>

⁶⁹ UN: Myanmar's Militias, Rebel Armies Ramping Up Drug Trade // VOA news: official page. 2022. March 5. URL: <https://www.voanews.com/a/un-myanmar-drug-dealing-militias-rebel-armies-ramping-up/6471711.html>

Національне бюро новин Таїланду «National News Bureau of Thailand (NNT)⁷⁰», китайський державний канал новин «China Global Television Network (CGTN)⁷¹», найбільша мережа новин Індії та регіону «Indo-Asian News Service⁷²», лаоські агентства – «The Laotian Times⁷³» та «Lao News Agency (KPL)⁷⁴», міжнародний канал новин М'янми – «Burma News International (BNI)⁷⁵» та «Myanmar NOW⁷⁶».

Статистичні довідники. Ця група джерел дозволяє відслідкувати конкретні цифри щодо обігу наркотрафіку, що дозволяє оцінювати ефективність тих чи інших заходів стосовно цієї загрози.

Тут зібрані звіти Управління ООН з наркотиків і злочинності, такі як Світові звіти про наркотики⁷⁷, статистика Наркотрафіку та фінансування тероризму⁷⁸, дослідження вирощування Опіуму в Південно-Східній Азії⁷⁹. Звіти ФАТФ із статистичними даними про Відмивання грошей від фентанілу

⁷⁰ Government Unveils Urgent Narcotics Action Plan // NNT: official page. 2022. November 26. URL: <https://thainews.prd.go.th/en/news/detail/TCATG221126183911532>

⁷¹ Golden Triangle joint patrols help keep waterway safe and crime-free // CGTN: official page. 2018. June 28. URL: <https://news.cgtn.com/news/3d417a4d306b6a4d/index.html?t=1489158792906>

⁷² Indo-Asian News Service: India's Largest Independent Newswire // IANS: official page. URL: <https://ians.in/news/international-news-page-4.html>

⁷³ Thai Men Arrested with Nearly 1 Million Amphetamine Pills from Laos // The Laotian Times: official page. 2022. January 19. URL: <https://laotiantimes.com/2022/01/19/thai-men-arrested-with-nearly-1-million-amphetamine-pills-from-laos/>

⁷⁴ Laos, Thailand and Myanmar cooperate anti-drug crime in the Golden Triangle area // KPL: Lao News Agency. 2022. November 18. URL: <https://kpl.gov.la/EN/detail.aspx?id=69999>

⁷⁵ US provides equipment to tackle drug trafficking // BNI: official page. 2019. March 2. URL: <https://www.bnionline.net/en/news/us-provides-equipment-tackle-drug-trafficking>

⁷⁶ Myanmar general's speech at UN drug policy conference draws outrage // Myanmar NOW: official page. 2021. May 4. URL: <https://myanmar-now.org/en/news/myanmar-generals-speech-at-un-drug-policy-conference-draws-outrage>

⁷⁷ Drug trafficking: UNODC World Drug Report 2010 // UNODC: official page. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/index.html#:~:text=Drug%20trafficking%20is%20a%20global,subject%20to%20drug%20prohibition%20laws.>

⁷⁸ Drug trafficking and the financing of terrorism // United Nations. Office on Drugs and Crime: official page. 2012. November 21. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/drug-trafficking-and-the-financing-of-terrorism.html>

⁷⁹ Southeast Asia: Opium Survey 2015 // UNODC: official page. 2015. 113 p. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2015/Southeast_Asia_Opium_Survey_2015_web.pdf

та синтетичних опіодів⁸⁰, а також про Оцінку ризиків фінансування тероризму⁸¹.

А також звіти з різноманітних світових аналітичних центрів та деяких міжнародних організацій, серед них Щорічний звіт від організації з контролю за ВІЛ/СНІДом⁸², Звіт про транснаціональну злочинність від Global Financial Integrity⁸³, Статистика всесвітнього наркотероризму від SECI Center АТТФ⁸⁴, доповідь Державного фінансового моніторингового сервісу України про легалізацію/відмивання доходів шляхом продажу наркотиків⁸⁵.

Отже, залучена джерельна база містить в собі широкий вибір матеріалів, який дозволив провести усестороннє об'єктивне дослідження. Вона охоплює основні моменти взаємодії держав «золотого трикутника» з міжнародними та регіональними організаціями у протидії наркотрафіку. Матеріали, використані під час написання роботи, умовно можуть бути поділені на такі групи, як: документи глав держав та урядів; офіційні матеріали міжнародних організацій; виступи, промови політичних та державних діячів; публікації ЗМІ, статистичні довідники. Зазначимо, що саме джерельна база дозволила прослідкувати розвиток інституційної і правової баз боротьби з наркотрафіком в регіоні.

⁸⁰ FATF REPORT: Money Laundering from Fentanyl and Synthetic Opioids // FATF: official page. 2022. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/Money-laundering-fentanyl-synthetic-opioids.html>

⁸¹ FATF REPORT: Terrorist Financing Risk Assessment Guidance // FATF: official page. URL: <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Methodsandtrends/MI-tf-risks.html>

⁸² Annual Reports // National Aids Control Organization: official page. URL: <https://naco.gov.in/documents/annual-reports>

⁸³ Channing M. Transnational Crime and the Developing World // Global Financial Integrity Report. 2017. March 27. 166 p. URL: https://secureservercdn.net/45.40.149.159/34n.8bd.myftpupload.com/wp-content/uploads/2017/03/Transnational_Crime-final.pdf

⁸⁴ Narco-terrorism (Global and Regional overview) // SECI Center Anti-Terrorism Task Force. 2004. March 8. 4 p. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/d/b/25180.pdf>

⁸⁵ Typologies report on legalization (laundering) of the proceeds from execution of financial transactions involving unmarketable securities // The State Financial Monitoring Service of Ukraine: official page. 2019. 21 p. URL: [https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20of%20the%20SFMS/Typologies%20report%20on%20legalization%20\(laundering\)%20of%20the%20proceeds%20from%20execution%20of%20financial%20transactions%20involving%20unmarketable%20securities.pdf](https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20of%20the%20SFMS/Typologies%20report%20on%20legalization%20(laundering)%20of%20the%20proceeds%20from%20execution%20of%20financial%20transactions%20involving%20unmarketable%20securities.pdf)

1.2. Категоріальна та методологічна основи дослідження

Під час написання роботи, автор опрацював відповідні концепції та наукові категорії міжнародно-політичної науки, які стали теоретичною основою для дослідження обраної проблематики.

Варто наголосити, що основними науковими поняттями, до яких апелював автор стали «міжнародна безпека», «зовнішньополітична стратегія», «багатостороння дипломатія», «міжнародна співпраця» та «наркотрафік». Концептуальну основу дослідження становили концепції «нетрадиційної» та «традиційної безпеки», а також поняття «наркотероризм» і «сепаратизм» як у міжнародних відносинах, так і крізь призму інструментів реалізації зовнішньополітичного курсу держав, які буде розглянуто у подальшому на прикладі держав «золотого трикутника» – М'янми, Лаосу і Таїланду.

Зовнішньополітична стратегія держави – це комплексний підхід, що описує основні національні цілі держави та методи їх досягнення шляхом співробітництва з міжнародним співтовариством. Зазвичай, національні цілі поділяються на стратегічно важливі, важливі та гуманітарні ⁸⁶. Зовнішньополітична стратегія держави може бути розглянута як поєднання концептуальних принципів і практичних заходів, спрямованих на захист національних інтересів. Реалізація зовнішньополітичної стратегії включає процес її формулювання, практичне втілення та оцінку загального ефекту. Термін «велика стратегія» іноді використовується істориками та політологами, щоб описати військово-політичну стратегію, яка базується переважно на військовій доктрині, особливо в мирний час⁸⁷.

Якщо у минулому дипломатія зводилася лише до форми переговорного процесу в рамках офіційних зустрічей чи конгресів, то зараз багатостороння

⁸⁶ Литвин Л.А. Стратегія в зовнішній політиці та реалізації національних інтересів держави: сутність та значення // Соціально-політичні проблеми міжнародних відносин та світової політики. 2018. № 3. URL: <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/6358>

⁸⁷ Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування. Київ: МАУП, 2005. С. 57.

дипломатія представляється в різних формах. Серед них, діяльність міжнародних регіональних і універсальних організацій; багатосторонніх зустрічей на найвищому рівні; діяльності посольств окремих держав; комісій, конференцій; тощо, які скликаються або створюються для вирішення глобальних проблем⁸⁸.

Багатостороння дипломатія – це дипломатична діяльність, яка проходить за участю представників кількох або більше держав, яка пов'язана з роботою міжнародних міжурядових організацій, конференцій проведенням переговорів, консультацій тощо. Головною метою багатосторонньої дипломатії є встановлення співробітництва між державами, вирішення міжнародних проблем мирним шляхом, шляхом переговорів⁸⁹.

Термін «міжнародна організація» є невід'ємною частиною багатосторонньої дипломатії, і він означає – об'єднання держав, яке створене на основі міжнародного договору для виконання певних задач, цілей; воно має систему постійно діючих органів, володіє міжнародною правовою суб'єктністю і створена у відповідності з міжнародним правом⁹⁰.

У сучасних умовах глобалізації необхідно не лише вдосконалювати традиційні інструменти та методи міжнародної співпраці, але й активно шукати нові форми, підходи та інституції для міжнародного партнерства, які відповідали б змінам у зовнішньоторговельних та економічних зв'язках та сприяли ефективному вирішенню постійно виникаючих проблем. У ХХІ ст. дипломатія стикається з рядом нових викликів, пов'язаних з гуманітарним втручанням у конфлікти, реформою міжнародних організацій та досягненням

⁸⁸ Алексєєва Т.І. Багатостороння дипломатія в ХХІ ст.: нові форми, проблеми та перспективи у співпраці з міжнародними організаціями // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2021. № 39. С. 14. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.edu.ua/archive/39_2021ua/4.pdf

⁸⁹ Поняття дво- і багатосторонньої дипломатії // Національний університет «Києво-Могилянська академія». URL: <https://studfile.net/preview/9331372/page:3/>

⁹⁰ Поняття «міжнародна міждержавна організація» та його сутність // Електронна бібліотека міжнародних відносин. URL: <https://moodle3.chmnu.edu.ua/course/view.php?id=30716>

примусового миру. Мирне врегулювання конфліктів, міжнародне співробітництво, засоби зміцнення довіри і діалогу мають значний вплив на розвиток дружніх та багатосторонніх відносин між державами та народами⁹¹.

Наркотрафік – це всесвітня незаконна торгівля, що включає вирощування, виробництво, розповсюдження та продаж речовин, які підпадають під дію законів про заборону наркотиків; протизаконна торгівля забороненими наркотичними засобами, є багатомільярдным кримінальним наркобізнесом⁹². Більшість юрисдикцій забороняють торгівлю багатьма видами наркотиків через використання законів про заборону наркотиків, окрім ліцензії. Доповідь аналітичного центру Global Financial Integrity, яка називається «Transnational Crime and the Developing World» оцінює розмір глобального ринку незаконних наркотиків як майже 1% загальної світової торгівлі⁹³.

Щоб краще зрозуміти природу наркотрафіку та його загрозу для міжнародної спільноти, варто розглянути, що саме включає в себе поняття «міжнародна безпека». С початком «холодної війни» – майже півстоліття великі світові держави довіряли безпеку своєї нації балансу сил між державами. У цьому сенсі міжнародна стабільність ґрунтувалася на передумові, що якщо збережено державну безпеку, то безпека громадян автоматично забезпечена.

Традиційна безпека спиралася на анархічний баланс сил, нарощування військової сили між Сполученими Штатами та Радянським Союзом (двома наддержавами) і на абсолютний суверенітет національної держави. Держави

⁹¹ Григор О. Багатостороння дипломатія як чинник урегулювання міжнародних конфліктів і кризових ситуацій // Мультиверсум. Філософський альманах. 2015. № 3-4 (141-142). С. 47.

⁹² Drug trafficking: UNODC World Drug Report 2010 // UNODC: official page. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/index.html#:~:text=Drug%20trafficking%20is%20a%20global,subject%20to%20drug%20prohibition%20laws>.

⁹³ Channing M. Transnational Crime and the Developing World // Global Financial Integrity Report. 2017. March 27. P. 4. URL: https://secureservercdn.net/45.40.149.159/34n.8bd.myftpupload.com/wp-content/uploads/2017/03/Transnational_Crime-final.pdf

вважалися раціональними утвореннями, національні інтереси та політика яких керувалися бажанням абсолютної влади. Безпека розглядалася як захист від вторгнення. Коли напруга часів «холодної війни» спала, стало зрозуміло, що безпеці громадян загрожують труднощі, пов'язані як з внутрішньою державною діяльністю, так із зовнішніми агресорами. Громадянські війни ставали все більш поширеними і посилювали існуючу бідність, хвороби, голод, насильство та порушення прав людини. Через нехтування своїми складовими національні держави не досягли своєї головної мети – забезпечення безпеки своїх громадян, що, в свою чергу, призвело до дестабілізації міжнародної безпеки.

Міжнародна безпека – це стан міжнародних відносин; він виключає існування реальних загроз безпеці державам та їх громадянам або порушення миру у будь-якому вигляді; діяльність міжнародних інституцій і держав щодо підтримки такого стану; універсальна система заходів, гарантій і механізмів, сукупність яких виключає з себе застосування сили⁹⁴. В сучасній міжнародній політиці досягнення стабільного стану міжнародної безпеки вважається однією з найважливіших функцій світового співтовариства, основою якої є процес роззброєння, зміцнення взаєморозуміння та взаємодовіри між державами, своєчасне та ефективне врегулювання виникаючих конфліктів. Рівень і стан міжнародної безпеки визначаються: характером сучасних глобальних проблем, загрозами людству чи окремим регіонам, безпекою зовнішніх кордонів і станом національної безпеки держав.

Міжнародна безпека класифікується за масштабом забезпечення (національна, регіональна, глобальна); за сферами підтримки (у політичній, соціальній, економічній, військовій, гуманітарній та ін. сферах); за суб'єктивною спрямованістю (безпека особи, суспільства, держави). Рівень безпеки на сучасному етапі розвитку суспільства додатково визначають нові

⁹⁴ Смолянук. В. Ф. Міжнародна безпека // Енциклопедія Сучасної України : енциклопедія [електронна версія]. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. Т. 20. URL: <https://esu.com.ua/article-65124>

загрози поряд із традиційними джерелами небезпеки (перевага в системах стратегічних озброєнь, експансіонізм, прагнення окремих країн до гегемонії): зростання локалізованих конфліктів, наркотрафік та його похідні, поширення міжнародного тероризму, розкрадання ядерних матеріалів і несанкціоноване розповсюдження ядерних технологій, формування в окремих державах незаконних збройних формувань, висока ймовірність застосування ними зброї масового ураження⁹⁵. У рамках дослідження, автор вважає, що варто детальніше розглянути похідні наркотрафіку – такі нові загрози, як наркотичний тероризм і наркотичний джихад, а також фінансування сепаратизму і відмивання доходів.

Регіональна безпека спрямована на те, щоб забезпечити безпеку населення, господарства та природи регіону в процесі різноманітної діяльності людей; це захист життєво-важливих інтересів розвитку регіону та його населення від різноманітних загроз. Саме регіональна безпека гарантує стабільне функціонування та сталий розвиток і вона є складовою національної безпеки. Теорія регіонального комплексу безпеки – це теорія, основним принципом якої є вивчення безпеки як соціальної конструкції з регіональної перспективи. Вона стверджує, що відносини між суб'єктами міжнародних відносин демонструють регулярні, географічно згруповані моделі⁹⁶. Рівень взаємодії між акторами одного регіонального комплексу набагато вищий, ніж рівень взаємодії між членами різних регіональних комплексів. Регіональний комплекс, в свою чергу, є географічним, складається з групи учасників-сусідів, а також ізольований один від одного природними бар'єрами, такими як океани, гірські хребти, океани.

У 1971 р. розпочалась глобальна кампанія під назвою «Війна з наркотиками» очолювана федеральним урядом Сполучених Штатів,

⁹⁵ Там само.

⁹⁶ Зінченко О.А. Регіональна безпека як складник потенціалу іміджу території // Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. 2018. Вип. 30-1. С. 147. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/30_1_2018/33.pdf

спрямована на заборону наркотиків, військову допомогу та військове втручання з метою скорочення незаконної торгівлі наркотиками. Ініціатива включає низку політик щодо наркотиків, спрямованих на запобігання виробництву, розповсюдженню та споживанню психоактивних препаратів, які уряди-учасники та Організація Об'єднаних Націй оголосили незаконними. Через 30 років після відомих терактів 11 вересня 2001 р. США оголосила «Глобальну війну з тероризмом» – триваючу міжнародну антитерористичну військову кампанію. Основними цілями кампанії є войовничі ісламістські та салафітсько-джихадистські збройні організації, такі як Аль-Каїда, Ісламська держава та їхні міжнародні філії; які ведуть військові повстання, щоб повалити уряди різних мусульманських країн.

«Війна з наркотиками» та «війна з тероризмом» знайшли спільний зв'язок, поєднавши дві загрози, які традиційно розглядалися окремо. Концепція наркотероризму походить із розуміння того, що два явища торгівлі наркотиками та тероризму взаємопов'язані, а отже, координація антинаркотичної та антитерористичної політики може бути використана та, окрім цього, вельми необхідна для ефективної боротьби з обома загрозами. Те, що між торгівлею наркотиками та терористичними організаціями існує зв'язок, як це мається на увазі під терміном «наркотероризм», було відомо протягом десятиліть, однак міжнародна увага до тероризму після 11 вересня 2001 р. також посилила увагу до явища наркотероризм⁹⁷. Хоча традиційно ця концепція пов'язана з Латинською Америкою, у сучасній політиці наркотероризм все більше пов'язується з регіонами Центральної та Південно-Східної Азії, зокрема з регіонами виробництва наркотиків так званого «золотого півмісяця» та «золотого трикутника».

Взаємозв'язок між наркотиками та тероризмом також пов'язаний з таким явищем, як «наркотичний джихад». Оскільки торгівля опіумом

⁹⁷ Bjornehed E. Narco-Terrorism: The Merger of the War on Drugs and the War on Terror // Routledge: Taylor & Francis. Global Crime. 2004. Vol. 6. No. 3-4. P. 306. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/drogue-terreur.pdf>

залишається суттєвим джерелом фінансування Джихаду, очолюваного Талібаном і Аль-Каїдою в регіоні «АфПак». Наркопромисловість додатково сприяє корупції, яка підриває легітимність державних установ, особливо тих, хто відповідає за безпеку, оборону та правосуддя. Опіумна економіка пробилася собі дорогу через найвищі ешелони політичних та керівних органів, створюючи безпосередню загрозу для позитивного зростання та конструктивного державного будівництва країн, що розвиваються. У результаті можна спостерігати заплутані відносини, засновані на користі та прибутку між терористичними організаціями, повстанцями, фермерами, корумпованими урядовцями та торговцями наркотиками⁹⁸.

Особливу загрозу щодо зазначених процесів становить концентрація злочинних інтересів на організації витоку значних обсягів незаконних коштів за кордон з подальшою їх легалізацією (відмиванням). Під терміном «легалізація» або «відмивання доходів» розуміється здійснення дій, спрямованих на приховування походження незаконних коштів або іншого майна, володіння ним, прав на ці кошти або майно, джерел їх походження, переміщення місцезнаходження, а також володіння, придбання або використання цих коштів або майна з метою надання їм легального статусу володіння, розпорядження або використання, або ж дій, спрямованих на приховування джерел походження, а також проведення фінансових операцій з цими коштами або майном або укладання угод щодо них, при цьому особа усвідомлює, що ці кошти або майно були одержані злочинним шляхом⁹⁹.

Легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом, набула глобального характеру. Щороку у світі в легальний обіг потрапляє від 150 до 500 мільярдів доларів США кримінального походження. За підрахунками МВФ, річні

⁹⁸ Desk W. Narco-Jihad: Haram money for a Halal cause? // Hindu Post: official page. 2018. October 20. URL: <https://hindupost.in/world/narco-jihad-haram-money-for-a-halal-cause/>

⁹⁹ Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» // Верховна Рада України: офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

доходи злочинних організацій становлять близько 500 мільярдів доларів США, що майже дорівнює 2% світового валового продукту. Їх легалізація сприяє збільшенню первинної злочинності та її проникненню в легальну економіку. У зв'язку з цим використання наявних у певних державах лазівок у схемах відмивання грошей є однією з характеристик відмивання злочинних активів. Використання злочинцями різноманітних механізмів та інструментів відмивання коштів обумовлено наміром досягти певних цілей. Тому схеми відмивання грошей зазвичай використовують транзакції для розриву ланцюжка транзакцій у схемі легалізації. Виконується для маскуванню слідів незаконного походження доходів шляхом зміни власників, фізичного переміщення коштів, конвертації в готівку¹⁰⁰.

Отже, можна стверджувати, що понятійно-категоріальний апарат та концептуальна база дослідження у достатній мірі дозволяє описати та проаналізувати місце держав «золотого трикутника» у системі протидії міжнародному наркотрафіку. Вагому роль в аналізі зовнішньополітичних стратегій та багатосторонньої співпраці Лаосу, М'янми і Таїланду автор відводить таким концептам як «нетрадиційна безпека» та «багатостороння дипломатія», адже країни «золотого трикутника» досить вдало використовують їх з метою заохочення додаткових зусиль та інструментів, які допоможуть вищезазначеним суб'єктам ефективно боротися з впливом наркотрафіку як на внутрішній, так і на зовнішній стан безпеки і стабільності в регіоні.

Під час написання роботи, автором було застосовано методологію дослідження міжнародних відносин, представлену системою принципів і методів аналізу певного явища, процесів та тенденцій. Методологія – це

¹⁰⁰ Typologies report on legalization (laundering) of the proceeds from execution of financial transactions involving unmarketable securities // The State Financial Monitoring Service of Ukraine: official page. 2019. P. 4. URL: [https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20of%20the%20SFMS/Typologies%20report%20on%20legalization%20\(laundering\)%20of%20the%20proceeds%20from%20execution%20of%20financial%20transactions%20involving%20unmarketable%20securities.pdf](https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20of%20the%20SFMS/Typologies%20report%20on%20legalization%20(laundering)%20of%20the%20proceeds%20from%20execution%20of%20financial%20transactions%20involving%20unmarketable%20securities.pdf)

система принципів, теоретичних основ дослідження, а сам метод стає інструментом дослідження і розкриває проблематику за допомогою відповідних структурних елементів. Методологічну основу магістерської роботи складає сукупність наукових підходів, обумовлена поставленою метою роботи.

Під час дослідження були використані такі принципи, як – принцип об'єктивності, системності, конкретності, термінологічний принцип, що дозволило детально та всебічно дослідити таке явище, як наркотрафік. Автор керувався також комплексним, системним та інституційним підходами до дослідження.

Принцип об'єктивності передбачає розгляд проблеми з найменшим рівнем суб'єктивізму – впливу думки автора та його прихильності, або неприхильності до об'єкта дослідження¹⁰¹. Велика частина джерельної бази дослідження – документи та офіційні публікації міжнародних організацій та урядів країн «золотого трикутника» і їх партнерів дозволили більш об'єктивно та всесторонньо розглянути проблематику дослідження.

Термінологічний принцип передбачає дослідження термінів та понять, які ними визначаються. Зокрема, для реалізації дослідження було надано теоретичне визначення таких категорій та понять як «міжнародна безпека», «зовнішньополітична стратегія», «багатостороння дипломатія», «наркотрафік», «традиційна» і «нетрадиційна безпека». Ці поняття дозволили розглянути основи та рівні реалізації зовнішньополітичної стратегії М'янми, Таїланду і Лаосу, а також – Індії, Китаю і США; їх інструменти та механізми використання на практичному рівні – в регіоні Південно-Східної Азії, а особливо в регіонах «золотого трикутника» та «Великого Меконгу».

Принцип комплексності спрямований на інтеграцію знань про різноманітні якості, властивості та стани персоналу та різних систем, в яких вони здійснюють свою діяльність, а також про закономірності та механізми

¹⁰¹ Гнатюк Н. О., Городецька О. В. Загальнонаукові методи дослідження // Природничі науки і освіта: зб. наук. праць. 2016. С. 28.

прогресивного розвитку персоналу як суб'єкта діяльності¹⁰². Комплексний підхід дозволив розглянути відносини держав «золотого трикутника» як між собою, так і зі світовими і регіональними лідерами та міжнародними організаціями, показав їх взаємозалежність в обміні ресурсами.

Інституціоналізм виступає одним із напрямів суспільствознавчої думки, що додає особливого значення ролі інститутів в сфері прийняття і спрямованості економічних, соціальних і політичних рішень. Інституційний підхід дозволяє розглянути взаємодію у міжнародних відносинах крізь призму створення механізму соціального упорядкування соціально-економічних дій¹⁰³. Цей підхід дозволив розглянути механізм формування зовнішньополітичної стратегії та рішень у державах «золотого трикутника», роль у державотворчих процесах їх лідерів та внутрішніх настроїв населення. Ще одним проявом інституційного підходу став розгляд механізмів взаємодії між Лаосом, М'янмою і Таїландом та організаціями АСЕАН, ООН, БІМСТЕК, ФАТФ у форматі відповідних регулярних зустрічей та круглих столів.

Системний підхід став одним із визначальних у дослідженні місця держав «золотого трикутника» у системі протидії міжнародному наркотрафіку. Цей підхід в аналізі міжнародних відносин і світової політики відрізняється декількома рисами: саме перехід від хаотичних, випадкових відносин до регулярних і постійних взаємодій надає міжнародній політиці системного характеру. При цьому зміни в поведінці одного або декількох акторів або у відносинах між групою акторів (в підсистемі міжнародних відносин) здатні викликати зміни в усій системі¹⁰⁴. Системний принцип дозволяє розглянути кожне явище та об'єкт дослідження як окрему систему,

¹⁰² Там само. С. 29.

¹⁰³ Фролова С. М. Институциональный подход в исследовании повседневности // Вестник ПАГС. 2013. № 2 (35). С. 118-125.

¹⁰⁴ Цыганков П. А. Системный подход в теории международных отношений // Вестник Московского университета. Серия 12. Политические науки. 2013. № 5. С. 4-5. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sistemnyy-podhod-v-teorii-mezhdunarodnyh-otnosheniy>

яка функціонує і має свою структуру. Як зазначає Коппель О. А.¹⁰⁵ – саме принцип системності у міжнародних відносинах дозволяє розглянути сучасну міжнародну систему як єдиний процес з історією та динамікою розвитку, не відокремлюючи зовнішньополітичну діяльність однієї держави від іншої.

Таким чином, цей принцип використано для того аби показати, як зміна міжнародної ситуації впливала на розвиток та розповсюдження наркотрафіку з регіону «золотого трикутника» на транснаціональний рівень, та які це наслідки мало для всього світу. Було виявлено системність взаємовідносин, які розвиваються на декількох рівнях у межах регіональної підсистеми, зокрема, взаємодія на двосторонньому рівні між державами «золотого трикутника», а також багатостороння взаємодія на інституційному рівні цих держав з ООН та АСЕАН. Особливого значення було надано структурності взаємодій у регіоні Південно-Східної Азії з огляду детермінізму зовнішньої політики держав регіону, насамперед у питанні розвитку проекту «Великого Меконгу», співробітництва «Меконг-Ганг».

З іншої сторони регіональний рівень взаємовідносин держав «золотого трикутника» з державами регіону було розглянуто як систему взаємодії на економічному та соціально-гуманітарному рівнях, що знайшло свій прояв у реалізації відносин через спільні ініціативи з такими організаціями, як АСЕАН, БІМСТЕК, ООН. Детермінізм у межах системного підходу досліджень міжнародних відносин у контексті обраної теми було прослідковано крізь призму взаємозалежності регіонального та глобального рівня системи міжнародної безпеки – конкурентна взаємодія Китаю та Індії, а також участь США у регіоні Південно-Східної Азії.

Під час дослідження, автор застосував загальнонаукові методи, зокрема: аналізу, синтезу, дедукції та індукції, періодизації, компаративний метод, ретроспективний, контент-аналіз, описовий метод, методи узагальнення та групування.

¹⁰⁵ Коппель О., Пархомчук О. Виникнення системності в міжнародних відносинах // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2017. № 15. С. 189.

Методи синтезу та аналізу – взаємопов’язані і обґрунтовують інтегрування окремих складових частин об’єкта дослідження в єдине ціле¹⁰⁶. За допомогою методу синтезу вдалося дослідити зовнішньополітичні стратегії М’янми, Таїланду і Лаосу як єдиний функціональний простір (в кожній державі свій), в якому питання протидії наркотрафіку займає одну з пріоритетних позицій. І, аналогічно, було досліджено зовнішньополітичні простори держав регіону та АСЕАН, і виявлено, що вони є дотичними до політики держав «золотого трикутника» і відіграють ключову роль у формуванні сучасної системи регіональної та міжнародної безпеки.

Індуктивний та дедуктивний методи дозволяють за допомогою логічних дій розглядати об’єкт дослідження від окремого до загального та навпаки – від загального до окремого знання. Це дозволяє у подальшому систематизувати отримані знання¹⁰⁷. Ці методи були використані при аналізі окремих візитів лідерів країн «золотого трикутника» до держав-партнерів, моніторингу участі цих країн в ініціативах міжнародних та регіональних організацій. У ході роботи, автор мав змогу виявити загальний фон політико-дипломатичної взаємодії в регіоні та оцінити відсоток зацікавленості в вирішенні проблеми наркотрафіку і регіональний рівень безпеки. Було проаналізовано загальну економічну ситуацію у регіоні і виявлено вплив на неї зі сторони регіональних та світових лідерів – Китаю, Індії та США.

Метод періодизації ґрунтується на розподілі конкретного історичного процесу на етапи або періоди¹⁰⁸. Зокрема, під час дослідження автором було використано цей метод з метою виокремлення відповідних періодів зародження та розповсюдження наркотрафіку з «золотого трикутника» на світовий рівень, що дозволило продемонструвати його еволюцію. Також було

¹⁰⁶ Гнатюк Н. О., Городецька О. В. Загальнонаукові методи дослідження // Природничі науки і освіта: збірка наукових праць. 2016. С. 26-29.

¹⁰⁷ Там само. С. 28.

¹⁰⁸ Ярулін Р. Р., Латыпов А. А. Периодизация как научный метод упорядочения исторического процесса // Вестник Оренбургского национального университета: официальный сайт. 2007. № 3. С. 69-75.

виявлено, що взаємодія між Лаосом, Таїландом та М'янмою і міжнародними організаціями як інституційними структурами має свої етапи розвитку. Це якраз і стало основою для активної участі цих країн у різноманітних ініціативах.

У магістерській роботі широко використовується описовий аналіз, який включає в себе розгляд усіх аспектів діяльності наркотрафіку, а особливо ланцюжок «виготовлення-транспортування-зберігання-продаж», а також історико-описовий метод, який дозволив у історичній ретроспективі розглянути розвиток наркотрафіку у регіоні держав «золотого трикутника».

Метод геополітичного аналізу дозволив визначити рівень вагомості та пріоритетності регіону «золотого трикутника» для системи міжнародної безпеки. Залученість країн до світової мережі наркотрафіку є геополітично обумовленою історичним розвитком, положенням регіонів та країн, впливу становища сусідніх держав та їх інтересів, а також вже існуючими географічними маршрутами наркотрафіку.

Компаративний метод полягає в порівнянні та співставленні певних процесів або явищ, що дозволяє виявити їх спільні чи відмінні риси¹⁰⁹. Автором було застосовано цей метод з метою порівняння Міжнародних конвенцій про боротьбу з наркотрафіком із ситуацією сьогодення задля виявлення рівня ефективності цих документів. Також було виявлено деякі відмінності у позиціях та підходах держав «золотого трикутника» до протидії наркотрафіку. Було порівняно динаміку взаємодії між Лаосом, Таїландом та М'янмою з державами регіону на двосторонньому рівні у таких сферах як економічна співпраця, політичний діалог, соціальна та гуманітарна галузі. Виявлено, що держави «золотого трикутника» у реалізації зовнішньополітичної стратегії у регіоні, зокрема для боротьби з наркотрафіком та ліквідації його впливу надають перевагу більш сильним та впливовим партнерам з ресурсами.

¹⁰⁹ Бровко О. О. Основи компаративістики: навчально-методичний посібник. Луганськ, 2012. С. 13.

Ретроспективний метод є методом пізнання, який використовується з метою дослідження історичних умов в минулому і виявлення причин і передумов, які стали початком сучасних процесів¹¹⁰. За допомогою даного методу, автор вивчив передумови та історичну ретроспективу питання загострення проблеми наркотрафіку в регіоні, а також посилення його послідовного впливу на країни та систему міжнародної безпеки в цілому. Було відслідковано історичні передумови та причини більш тісних політичних контактів між М'янмою, Лаосом і Таїландом, як державами, що задекларували на політичному та дипломатичному рівнях прагнення побороти проблему наркотрафіку.

Контент-аналіз – це кількісно-якісний метод вивчення документів, відео-, аудіо-матеріалів, зображень; який полягає в обробці матеріалів з подальшою інтерпретацією результатів¹¹¹. Цей метод було використано для аналізу документів міжнародних організацій та урядів, публікацій в ЗМІ та з офіційних сайтів, а також виступів державних діячів.

Метод узагальнення передбачає виявлення спільних рис та ознак у предметі дослідження, які властиві різним рівням його проведення і означає перехід до більш загальної інформації та знань¹¹². Цей метод став в нагоді під час опису загальної ситуації у регіоні «золотого трикутника», впливу на неї безпекової, політичної та економічної взаємодії держав регіону. Він також допоміг: виявити загальний підхід держав «золотого трикутника» та країн-сусідів до врегулювання і контролю проблеми наркотрафіку, узагальнити концептуальну основу реалізації багатосторонньої дипломатії.

Метод групування полягає в поділі окремого об'єкта або інформації на групи з метою більш детального їх вивчення¹¹³. Зокрема, інформація з обраної

¹¹⁰ Ретроспективний метод истории // Справочник. URL:

https://spravochnick.ru/istoriya/retrospektivnyy_metod_istorii/

¹¹¹ Семенова А. В., Корсунская М. В. Контент-анализ СМИ: проблемы и опыт применения. Москва, 2010. С. 10.

¹¹² Гнатюк Н. О., Городецька О. В. Загальнонаукові методи дослідження // Природничі науки і освіта: збірник наукових. праць. 2016. С. 26-29.

¹¹³ Там само. С. 30.

проблематики було розподілена на відповідні групи за певними сферами дослідження – безпекова, економічна та соціально-гуманітарна, що дозволило більш ґрунтовно дослідити реалізацію методів та заходів протидії проблеми наркотрафіку в регіону «золотого трикутника».

Отже, комплексне використання різноманітних підходів та методів дозволило автору ґрунтовно розглянути місце держав «золотого трикутника» у системі протидії наркотрафіку. Було використано такі принципи наукового дослідження, як принцип об'єктивності, системності, термінологічний принцип,- вони сприяли всебічному аналізу безпекової ситуації в регіоні. Зокрема, системний підхід не лише дозволив розглянути регіон «золотого трикутника» як окрему підсистему міжнародних відносин, а й показати, як зміна міжнародної ситуації впливала на розвиток та розповсюдження наркотрафіку з регіону на транснаціональний рівень, та які це наслідки мало для всього світу. Важливими для роботи були комплексний та інституційний наукові підходи, а також автор використовував такі загально-наукові методи, як: аналіз, синтез, індукція та дедукція, метод періодизації, ретроспективний і описовий методи.

РОЗДІЛ 2

ЧИННИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ДЕРЖАВ «ЗОЛОТОГО ТРИКУТНИКА» ДО СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОГО НАРКОТРАФІКУ

2.1. Геополітична складова та рушійні сили розвитку міжнародного наркотрафіку: регіон Індокитаю та Південно-Східної Азії

Система геополітичних факторів визначає напрями побудови зовнішньої політики держав, ця система також впливає на формування інтересів і пріоритетів держав на міжнародній арені, характер відносин з державами-сусідами та іншими міжнародними суб'єктами. До системи геополітичних факторів належать географічний вимір (розміри територій, природно-ресурсний потенціал, форми рельєфу, взаємне місцезоположення) та політичний вимір (вплив політики держав-сусідів, наявність конфліктів у регіоні).

Рушійні сили розвитку міжнародного наркотрафіку є складними та багатогранними. Однією з головних рушійних сил міжнародної наркаторгівлі є глобальний попит на наркотики, особливо в розвинених країнах. Високий попит на наркотики створює прибутковий ринок, який наркаторговці охоче використовують. Із цього випливає другий важливий компонент – для багатьох регіонів виробництва наркотиків характерні бідність та економічна нестабільність, що робить вирощування наркотиків привабливим варіантом для фермерів, які не мають інших життєздатних джерел доходу. Крім того, високі прибутки, пов'язані з виробництвом і торгівлею наркотиками, можуть стимулювати людей брати участь у цій діяльності, навіть якщо вони усвідомлюють ризики¹.

Наступною рушійною силою є корупція та слабке управління, тому що вони надають наркаторговцям можливість діяти відносно безкарно. У багатьох випадках мережі торгівлі наркотиками можуть підкуповувати

¹ Labrousse A., Laniel L. The World Geopolitics of Drugs. Dordrecht: Springer Science+Business Media, 2001. P. 59. URL: <https://link.springer.com/content/pdf/bfm:978-94-017-3505-6/1.pdf>

посадових осіб, підробляти документи та ухилятися від правоохоронних органів, що ускладнює боротьбу проти їх діяльності. Четвертим компонентом є розташування регіонів виробництва наркотиків, що також відіграє роль у розвитку міжнародного наркотрафіку². Наприклад, «золотий трикутник» і «золотий півмісяць» розташовані у віддалених гірських регіонах, до яких правоохоронним органам важко отримати доступ, що робить їх ідеальними місцями для виробництва та збуту наркотиків. Технологічний прогрес також є рушійною силою. Процвітання Інтернету і розвиток темною мережі полегшили торговцям наркотиками роботу в усьому світі, надаючи їм нові шляхи спілкування, оплати та розповсюдження.

Останнім, але дуже важливим пунктом є політична нестабільність і конфлікти. Вони можуть створити умови, які сприяють виробництву та торгівлі наркотиками, оскільки озброєні групи та наркокартелі прагнуть отримати прибуток та використовувати його для своєї діяльності³.

Наприклад, триваючий конфлікт в Афганістані сприяв зростанню торгівлі опіумом у регіоні. Афганістан є найбільшим у світі виробником опіуму, і «Талібан» (ісламістський радикальний релігійно-політичний воєнізований рух, терористична організація) багато років бере участь у виробництві та торгівлі наркотиками в країні. Прибутки від торгівлі наркотиками допомагають фінансувати дії «Талібану» та інші збройні групи в регіоні⁴. Ще одним прикладом є Колумбія, яка десятиліттями страждала від заворушень, коли за владу змагались ліві партизанські групи, праві воєнізовані формування та наркокартелі. Торгівля наркотиками відіграла значну роль у розпалюванні конфлікту, коли картелі використовували насильство та залякування, щоб контролювати територію та захищати свою діяльність.

² Ibid. P. 63.

³ Rexton Kan P. Drug Trafficking and International Security. Lanham, ML: Rowman & Littlefield Publishers, 2016. P. 117. URL: <https://rowman.com/ISBN/9781442247581/Drug-Trafficking-and-International-Security>

⁴ Hartelius J. Narcoterrorism. EastWest Institute and the Swedish Carnegie Institute: Policy Paper. 2008. No. 3. P. 13. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/90550/2008-02-20_Narcoterrorism.pdf

Останніми роками уряд Колумбії зробив значні кроки у боротьбі з виробництвом і торгівлею наркотиками, але торгівля залишається серйозною проблемою в країні.

Триваючий конфлікт у Сирії також створив умови, які сприяють виробництву та торгівлі наркотиками. Країна стала основним транзитним пунктом для нелегальних речовин, що переміщуються з Афганістану та інших країн-виробників наркотиків до Європи та за її межі. Розвал державних інституцій і зростання збройних груп також створили можливості для мереж торгівлі наркотиками діяти відносно безкарно⁵. Мексика також багато років страждає від насильства, пов'язаного з наркотиками, наркокартелі борються за контроль над територією та маршрутами контрабанди. Конфлікт забрав десятки тисяч життів і призвів до широкомасштабної корупції та беззаконня. Високий попит на наркотики в Сполучених Штатах допоміг розпалити конфлікт, оскільки мексиканські наркокартелі прагнуть постачати їх на американський ринок⁶.

Основними регіонами із виробництва наркотиків є:

- 1) «Золотий півмісяць» (Golden Crescent) – Афганістан, Іран, Пакистан. Тут виробляється велика кількість опію-сирцю, героїну та канабісу.
- 2) «Золотий трикутник» (Golden Triangle) – М'янма, Лаос, Таїланд. У цьому регіоні також виробляється велика кількість опію-сирцю та героїну.
- 3) Південна Америка – Колумбія, Перу, Венесуела, Болівія. Переважає вирощування коки, з якої виробляється кокаїн, та виробництво крек-кокаїну⁷.

⁵ Grundy-Warr C., Teo J., Wei J.C. Making place within a geopolitical frontier // Routledge Handbook of Asian Borderlands. 2018. No. 1. P. 6. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315688978-13/making-place-within-geopolitical-frontier-carl-grundy-warr-jessica-teo-jun-chin-wei?context=ubx>

⁶ Miller A. How narco-geopolitics Hinder US-China Antidrug Cooperation // Geopolitical Monitor: official page. 2022. December 14. URL: <https://www.geopoliticalmonitor.com/how-narco-geopolitics-hinder-us-china-antidrug-cooperation/>

⁷ Drug trafficking: UNODC World Drug Report 2010 // UNODC: official page. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/drug->

Також наркотики виробляють у Нідерландах (виробництво марихуани та синтетичних наркотиків), Марокко (виробництво гашишу), Китайській Народній Республіці (виробництво синтетичних наркотиків та сильнодіючих речовин (прекурсорів, що використовуються для виробництва наркотичних засобів)).

Сьогодні у світі активно функціонують два глобальні види наркотрафіку: афганський героїновий та латиноамериканський кокаїновий.

Існує кілька маршрутів транспортування афганського героїну:

– «балканський маршрут» (Афганістан – Іран – Пакистан (порт Карачі) – морським шляхом до Туреччини – країни Балканського півострова – Південна Європа – Центральна Європа – Нідерланди);

– «північний маршрут» або «шовковий шлях» (Афганістан – Таджикистан – Киргизстан або Узбекистан – Казахстан – Росія – Україна – Білорусія – Прибалтика – Східна Європа – Німеччина – Нідерланди).

Якщо ми порівнюємо «балканський маршрут» і «шовковий шлях», то однією з переваг першого є те, що він скорочує шлях до країн ЄС та має меншу кількість державних кордонів, які потрібно перетнути під час переміщення. З іншого боку, «шовковий шлях» привертає увагу наркобізнесу через спрощену процедуру перетину кордонів між країнами СНД⁸.

Основними маршрутами контрабандного наркотрафіку латиноамериканського кокаїну є:

– «Північноамериканський маршрут» (Південна Америка – Мексика – США);

– «Африканський маршрут» (Південна Америка – Мексика – Атлантика – Африка – Європа – Прибалтика – Росія).

trafficking/index.html#:~:text=Drug%20trafficking%20is%20a%20global,subject%20to%20drug%20prohibition%20laws

⁸ Drug trafficking as a threat to international security // Security council report: Update Report No. 1. 2009. December 4. URL: <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Update%20Report%204%20December%2009%20Drug%20Trafficking.pdf>

Наркотики в Азії традиційно транспортували південними шляхами – основними караванними осями Південно-Східної Азії та Південного Китаю, до яких входять колишні країни-виробники опіуму Таїланд, Іран і Пакистан. Після закінчення «холодної війни» почали відкриватись кордони та були підписані торговельні та митні угоди, це призвело до того, що маршрути розширилися до Китаю, Центральної Азії та Росії⁹. Таким чином, сьогодні існують різноманітні маршрути торгівлі наркотиками, зокрема в сфері торгівлі героїном, і вони процвітають завдяки постійному розвитку нових ринків.

Велика кількість наркотиків контрабандою ввозиться в Європу з Азії. Основними джерелами постачання є Афганістан разом з країнами, які утворюють так званий «золотий півмісяць» (Іран та Пакистан). Від цих виробників наркотики контрабандою доставляються до Західної та Центральної Азії до Європи та Сполучених Штатів. З іншого боку, недалеко від вищезазначеного регіону наркотики проходять через південні маршрути, щоб забезпечити ринки Австралії, США та Азії. Ці наркотики виробляються у «золотому трикутнику» – на перетині кордонів М'янми, Лаосу та Таїланду.

Віддалений та ізольований регіон, в якому розташовані держави так званого «золотого трикутника» це охоплена повстанцями територія зі жвавою економікою контрабанди (починаючи від споживчих товарів і завершуючи контрабандою зброї та наркотиків), яка з'єднує Південну та Південно-Східну Азію. Більш того, це також зона військового та геополітичного протистояння між Нью-Делі та Пекіном (Додаток В)¹⁰.

Певною історичною передумовою та складовою геополітичних чинників розвитку наркотрафіку у державах «золотого трикутника» можна вважати часи після поразки Китаю в Опіумних війнах в середині XIX ст.

9 Rexton Kan P. Drug Trafficking and International Security. Rowman & Littlefield Publishers: Lanham, ML. 2016. P. 36. URL: <https://rowman.com/ISBN/9781442247581/Drug-Trafficking-and-International-Security>

¹⁰ Ashok A. Golden Triangle: Challenges to India's National Security // Centre for Land Warfare Studies: official page. 2019. June 25. URL: <https://www.claws.in/golden-triangle-challenges-to-indias-national-security/>

Ситуація почала змінюватися після Другої світової війни, коли до влади прийшла Комуністична партія Китаю. Вони жорстоко розправлялися як з виробниками наркотиків, так і зі споживачами¹¹. Ці заходи змусили решту виробників опіуму перенести свою діяльність на південь від китайського кордону, а саме території М'янми, Лаосу та Таїланду (регіон «золотого трикутника»), де торгівля опіумом вже розвивалася як місцева економіка під колоніальним пануванням британців¹².

Регіон відіграє велику роль у незаконній світовій торгівлі наркотиками, так як багато з тих маршрутів, які зараз використовуються для торгівлі метамфетаміном, колись використовували солдати-повстанці, що перевозили опіум і героїн через пагорби «золотого трикутника» (Додаток D). Сучасні морські маршрути, які використовуються для незаконної торгівлі видами дикої природи, у минулому використовувалися для глобальної торгівлі фальшивими спеціями, викраденими предметами старовини та контрабандним опіумом і віскі¹³.

Південно-Східна Азія, оточена іншими великими ринками для незаконної діяльності в сусідніх регіонах Східної Азії, Південної Азії та Океанії, є особливо вразливою для охоплення та впливу транснаціональних організованих злочинних груп. Регіон відіграє важливу роль у незаконній транснаціональній торгівлі метамфетаміном, героїном, людьми, видами дикої природи, деревиною, контрабандними товарами та ліками¹⁴, будучи важливим

¹¹ Lintner B., Mai C. The Golden Triangle Opium Trade: An Overview // Asia Pacific Media Services: official page. 2000. P. 5. URL: http://www.asiapacificms.com/papers/pdf/gt_opium_trade.pdf

¹² Чулкова А.В. Геополітичні детермінанти розвитку наркотрафіку у державах «золотого трикутника» // Сімдесят перші економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції, (м. Львів, Україна – м. Переворськ, Польща, 21-22 грудня 2022 р.) / [редкол.: О. Патряк та ін.]; ГО «Наукова спільнота». Львів: ФО-П Шпак В.Б. 2022. С. 136.

¹³ Там само. С 136.

¹⁴ Transnational Organized Crime in Southeast Asia: Evolution, Growth and Impact // UNODC: Southeast Asia and the Pacific. 2019. P. 27. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2019/SEA_TOCTA_2019_web.pdf

джерелом, місцем призначення та транзитною точкою для цих незаконних потоків.

Транснаціональна організована злочинність не нова для Південно-Східної Азії, і деякі моделі злочинності, які спостерігаються сьогодні, принципово не змінилися з минулого. Багато з тих самих маршрутів торгівлі, які проходять через пагорби «золотого трикутника» та зараз використовуються для торгівлі метамфетаміном, колись використовували повстанці, які перевозили опіум і героїн, які були призначені для ринків незаконних наркотиків у Південно-Східній Азії, Китаї, Сполучених Штатах та Європі. Сучасні морські маршрути, які використовуються для незаконної торгівлі палісандром, рогами африканського носорога та слоновою кісткою, фальшивими сумочками та парфумами, у минулому використовувалися для глобальної торгівлі фальшивими спеціями, викраденими предметами старовини та контрабандним опіумом і віскі¹⁵.

Загалом «золотий трикутник» (Південно-Східна Азія) – це територія площею близько 950 000 квадратних кілометрів, яка охоплює гори трьох країн Південно-Східної Азії: М'янми (Бірма), Лаосу (Народної Демократичної Республіки Лаос) і Таїланду. На кордоні М'янми знаходяться індійські Аруначал-Прадеш, Мізорам, Маніпур і Нагаленд. У якому Маніпур є штатом Індії, який найбільше постраждав від зловживання наркотиками¹⁶. Звіти НАСО (Національна організація з контролю ВІЛ/СНІДу) показують високу кількість захворювань¹⁷, пов'язаних з ВІЛ, і величезну кількість наркоторгівлі. Наркотики та контрабандна зброя провозяться в Індії маршрутами західної М'янми, яка знаходиться під контролем північно-східних повстанців. У

¹⁵ *Ibide.* P. 28.

¹⁶ Arya K., Kumar R.R. Traditions, Globalization and Drug Abuse in North-East India: Highlighting the Renewed Concerns of an organized Drug Crime // *Globalization and the Concerns of Social Landscape in India.* 2018. P. 100. URL: https://www.researchgate.net/publication/343431358_Traditions_Globalization_and_Drug_Abuse_in_North-East_India_Highlighting_the_Renewed_Concerns_of_an_organized_Drug_crime

¹⁷ Annual Reports // National Aids Control Organization: official page. URL: <https://naco.gov.in/documents/annual-reports>

останніх звітах Маніпур став провідником торгівлі величезною кількістю контрабандних препаратів з високим вмістом псевдоефедрину гідрохлориду (PH), виготовлених в Індії, до М'янми для обробки наркотиків, особливо героїну. Повстанці в Маніпурі з їх власною «податковою структурою» загострили проблему. Псевдоефедрин контрабандою доставляється з Нью-Делі до Китаю та М'янми через Гувахаті через канали, розташовані в Маніпурі, Мізорамі та Нагаленді. Згідно з дослідженням опіуму в Південно-Східній Азії за 2015 р.¹⁸, проведеним UNODC, загальна площа посівів опіуму в М'янмі в 2015 р. становила 55 500 гектарів, тоді як площа в Лаоській НДР оцінювалася в 5700 гектарів, що становить одну десяту від загального обсягу незаконного вирощування опіуму в М'янмі.

Субрегіон Меконгу, до якого входять Камбоджа, Лаос, М'янма, Таїланд і В'єтнам, також є головним осередком торгівлі наркотиками. Регіон відомий своїм виробництвом метамфетаміну, який виготовляється в підпільних лабораторіях, а потім контрабандою переправляється через кордон в інші частини Південно-Східної Азії та за її межі¹⁹. Останніми роками в регіоні суттєво зросло виробництво метамфетаміну, коли торговці наркотиками користуються пропускними кордонами регіону та слабкістю правоохоронних органів, щоб розширити свою діяльність.

Різноманітність етнічних груп, мовні, культурні та релігійні відмінності, а також географічні характеристики величезних архіпелагів і віддалених гірських районів створюють унікальні проблеми управління для владних органів Південно-Східної Азії. Крім того те, що регіон складається з розвинених країн, країн, що розвиваються, і найменш розвинених країн – не тільки перешкоджає створенню спільного регіонального ринку, але також

¹⁸ Southeast Asia: Opium Survey 2015 // UNODC: official page. 2015. P. 58. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2015/Southeast_Asia_Opium_Survey_2015_web.pdf

¹⁹ Mekong region is of great importance to India: EAM Jaishankar // The Hindu: official page. 2021. July 22. URL: <https://www.thehindu.com/news/national/mekong-region-is-of-great-importance-to-india-eam-jaishankar/article35457770.ece>

впливає на моделі організованої злочинності в регіоні. Зі швидкими темпами розвитку, розповсюдження та доступністю технологій, автор вважає, що варто згадати про залучення мережі Інтернет до незаконної торгівлі. Торгівля наркотиками через Інтернет – це глобальне поширення наркотиків із широким використанням технологій, яке має дуже широкий діапазон.

Отже, залученість країн до світової мережі «виробництва-транспортування-продажу» наркотичних речовин є геополітично обумовленою історичним розвитком, положенням регіонів та країн, впливу становища сусідніх держав та їх інтересів, а також вже існуючими географічними маршрутами наркотрафіку. Серед них можна виділити – балканський та північний маршрути, по яким транспортуються наркотики з «золотого півмісяця» та «золотого трикутника», а також північноамериканський та африканський маршрут, – основні шляхи збуту наркотиків з Латинської Америки. До нашого часу система транснаціонального наркотрафіку щільно вкоренилася та сплелася зі світовою економікою, що дає авторові змогу визначити рушійні сили розвитку наркотрафіку аналогічними рушійним силам економічного розвитку. Серед них: взаємодія виробництва та споживання (потреба в ньому), розвиток засобів виробництва, техніки і технологій, демографічна ситуація (міграції, включаючи трудову), а також рівень доходів та рівень споживання у різних країнах, глобалізація та інтеграція (полегшення процедури перетину кордонів).

2.2. Внутрішньо-політичні фактори розвитку мережі наркотрафіку у країнах «золотого трикутника»

«Золотий трикутник» – це назва території материкової частини Південно-Східної Азії, де з початку 1950-х рр. виробляється більшість незаконного опіуму в світі, до того, як виробництво опіуму в Афганістані перевищило виробництво опіуму в М'янмі. Розташований у високогірній частині віялоподібного рельєфу Індокитайського півострова, де проходять

міжнародні кордони Бирми, Лаосу і Таїланду (Додаток А). Однак, якщо вирощування опіумного маку відбувалося в прикордонному регіоні трьох країн ще з середини ХІХ ст., воно значною мірою відступило в 1990-х рр. і зараз обмежується штатами Качин і Шан на півночі та північному сході М'янми, а вздовж межує з Китаєм, Лаосом і Таїландом²⁰.

Вираз «золотий трикутник» вперше ввів віце-секретар США М. Грін під час прес-конференції 12 липня 1971 р. Посилаючись на багатокутник, кути якого можна знайти в М'янмі, Лаосі та Таїланді, де справді було зосереджено виробництво опіуму. Крім того, що термін «золотий трикутник» є політично обґрунтованим географічним посиленням, він також відноситься до однієї з найважливіших економічних особливостей регіону. «Золотий» означає виробництво та торгівлю опіумом, які значно розвинулися в материковій частині Південно-Східної Азії протягом другої половини ХІХ ст. За словами шведського журналіста та досвідченого спостерігача за Бирмою Бертіля Лінтнера, перші торговці регіону трикордону, особливо ті, хто проживав у прикордонних містах Тай-Бирма Мей Сай (Таїланд) і Тачілек (М'янма), обмінювали дорогоцінну речовину на злитки чистого золота, звідси і назва²¹.

Виробництво опіуму в материковій частині Південно-Східної Азії завжди було зосереджено в регіоні трьох кордонів, у гірських прикордонних районах Бирми, Лаосу та Таїланду, де круті пагорби та гори, сильні мусонні дощі та відсутність транспортної інфраструктури довгий час захищали повстанські армії та незаконні культури з наказів центральних урядів і агенцій по боротьбі з наркотиками. Р. Ренар описує, наскільки регіон сприяв виникненню «золотого трикутника»: «контрабандна торгівля наркотиками процвітала ще більше, тому що велична місцевість і річки регіону залишаються неприборканими дорогами та мостами. Таким чином, щорічні

²⁰ Chin K. The Golden Triangle: Inside Southeast Asia's Drug Trade. Ithaca: Cornell University Press, 2011. P. 17.

²¹ Chouvy P.A. Drug trafficking in and out of the Golden Triangle // Hal: open science. 2012. P. 3. URL: <https://hal.science/hal-01050968/document>

мусонні дощі роблять територію ще більш недоступною протягом кількох місяців кожного року»²².

Після десятиліть розширення вирощування маку в трьох країнах виробництво опіуму поступово скоротилося, майже повністю зникнувши з Таїланду в 1990-х рр. і серйозно скоротившись у Лаосі на початку 2000-х рр. Вирощування маку скоротилося, зосередившись у північній та північно-східній М'янмі, звідки він прийшов у середині XIX ст. Незважаючи на те, що виробництво опіуму в М'янмі також значно скоротилося після 1998 р., воно, тим не менш, виявилось географічно та історично стійким²³. Бурхлива політична історія М'янми з моменту здобуття нею незалежності в 1948 р., очевидно, може бути відповідальною за найдовше незаконне виробництво опіуму в Азії: опіумна економіка та воєнна економіка явно жили одна одну в країні, яка страждала від внутрішньої війни протягом останніх шістдесяти років, і де все ще триває найтриваліше у світі збройне повстання.

Дійсно, як надзвичайно цінний економічний ресурс, опіум часто давав змогу ворогуючим фракціям фінансувати свої військові дії. Виробництво опіуму також обтяжувало стратегічні переговори, пропонуючи як державним, так і недержавним учасникам можливість отримати політичний вплив або створити спеціальні стратегічні альянси. Наприклад, бірманська хунта дуже рано і неодноразово інтегрувала опіум у свою стратегію переговорів, щоб вплинути на боротьбу за владу, від чого прямо чи опосередковано виграли деякі антиурядові сили²⁴.

Торгівля наркотиками вже не одне десятиліття є серйозною проблемою в регіоні «золотого трикутника». Розвиток мережі наркоторгівлі був обумовлений складним поєднанням політичних, економічних і соціальних

²² *Ibide.* P. 4.

²³ Leong L. K. Golden Triangle: Spies, Warlords, And Drug Kingpins // Maritime Fairtrade: official page. 2021. October 31. URL: <https://maritimefairtrade.org/golden-triangle-spies-warlords-drug-kingpins/>

²⁴ Lintner B., Mai C. The Golden Triangle Opium Trade: An Overview // Asia Pacific Media Services: official page. 2000. P. 13. URL: http://www.asiapacificms.com/papers/pdf/gt_opium_trade.pdf

факторів у кожній з країн цього регіону – М'янмі, Таїланді і Лаосі: як окремо, так і загалом. Спочатку варто звернути увагу на загальні тенденції розвитку нелегальних потоків, а потім зануритись у проблемні точки кожної з країн регіону окремо, задля бачення більш широкої та чіткої картини.

Почнемо з того, що політична ситуація в регіоні часто була нестабільною, уряди раптово змінювалися, а конфлікти між етнічними групами були звичайним явищем. Ця нестабільність створила середовище, в якому торгівля наркотиками могла процвітати, оскільки злочинні організації мали змогу скористатися перевагами слабкого управління та правоохоронних органів²⁵. На додачу до політичної нестабільності, в регіоні процвітала корупція, чиновники на всіх рівнях влади часто закривали очі на торгівлю наркотиками в обмін на хабарі. Це дозволяло мережам торгівлі наркотиками діяти відносно безкарно, а правоохоронним органам було важко перешкоджати їхній діяльності²⁶.

Наступним важливим фактором є економічні чинники. Бідність і відсутність економічних можливостей були головними проблемами в регіоні, особливо в сільській місцевості, де були поширені вирощування та торгівля наркотиками. Для багатьох осіб участь у торгівлі наркотиками розглядалася як спосіб заробити гроші та забезпечити свої сім'ї²⁷. Окрім цього, в «золотому трикутнику» розповсюджені етнічні конфлікти. Регіон був домом для кількох етнічних груп, деякі з яких мали давні конфлікти між собою. У деяких випадках незаконний обіг наркотиків використовувався як спосіб

²⁵ Chouvy P.A. *Opium: Uncovering the Politics of the Poppy*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2010. P. 48.

²⁶ Вейнрайт Т. *Наркономіка: Як працює економіка картелів*. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2019. С. 39.

²⁷ Chin K. *The Golden Triangle: Inside Southeast Asia's Drug Trade*. Ithaca: Cornell University Press, 2011. P. 26.

фінансування цих конфліктів, при цьому прибутки від торгівлі наркотиками використовувалися для придбання зброї та фінансування повстанських груп²⁸.

Щоб зрозуміти динаміку та внутрішньо-політичні фактори розвитку мережі наркотрафіку у країнах «золотого трикутника», перейдемо до розгляду кожної країни окремо. Вирощування опіуму в М'янмі сягає багатьох століть, і протягом всієї історії країни цей наркотик використовувався в лікувальних і рекреаційних цілях. Однак саме в британський колоніальний період (1824-1948 рр.) виробництво опіуму в М'янмі почало значно зростати. Британська Ост-Індська компанія встановила монополію на торгівлю опіумом в Індії, що призвело до збільшення вирощування та виробництва в М'янмі²⁹.

Після здобуття М'янмою незалежності від Великої Британії в 1948 р. уряд намагався придушити виробництво опіуму, але ці зусилля були здебільшого безуспішними. У 1960-х рр. М'янма стала головним центром виробництва героїну, де більшу частину торгівлі контролювали такі наркобарони, як Кхун Са та Ло Син Хан³⁰. У 1980-х і 1990-х рр. військова хунта, яка правила М'янмою, дозволила виробництву та торгівлі наркотиками процвітати як спосіб фінансувати свою діяльність і підтримувати владу. Уряд також заохочував вирощування опіуму як спосіб отримання прибутку для сільських громад, якими часто нехтував центральний уряд. Останніми роками військових країни, відомих як Татмадау, звинувачували в порушеннях прав людини, вони стикалися з міжнародним осудом. У лютому 2021 р. військові

²⁸ Labrousse A., Laniel L. *The World Geopolitics of Drugs*. Dordrecht: Springer Science+Business Media, 2001. P. 43. URL: <https://link.springer.com/content/pdf/bfm:978-94-017-3505-6/1.pdf>

²⁹ Mahadevan P. *Crossing the line: Geopolitics and criminality at the India-Myanmar border* // Global Initiative against Transnational Organized Crime. 2020. P. 14. URL: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2020/11/Crossing-the-line-Geopolitics-and-criminality-at-the-India-Myanmar-border.pdf>

³⁰ Dan S. L., Maran J. H. P. *The Pat Jasan drug eradication social movement in Northern Myanmar part one: Origins & reactions* // *The International journal in drug and policy*. 2021. March. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0955395921000797>

влаштували переворот і захопили владу, що призвело до масових протестів і заворушень³¹.

Політична нестабільність у М'янмі мала низку наслідків для торгівлі наркотиками. Мережі виробництва та торгівлі наркотиками в країні вже давно переплетені з різними збройними групами та етнічними ополченнями, які використовували доходи від наркотиків для фінансування своєї діяльності. Нестабільність, викликана переворотом, ускладнила моніторинг і контроль за виробництвом і торгівлею наркотиками, а також створила вакуум влади, який могли використати організації, що займаються незаконною торгівлею.

Крім того, дії військових призвели до порушення правопорядку в деяких районах, створивши середовище, в якому може процвітати торгівля не тільки наркотиками, але й іншими незаконними товарами, як от зброя чи види дикої природи. Є занепокоєння, що військові можуть закрити очі на торгівлю наркотиками в обмін на фінансування, або що організації, які займаються торгівлею наркотиками, можуть скористатися хаосом для розширення своїх операцій³².

Міжнародна спільнота закликала до припинення насильства та повернення до демократичного правління в М'янмі. Однак вирішення проблеми торгівлі наркотиками в країні також потребуватиме комплексного підходу, який усуває основні причини виробництва та торгівлі наркотиками, включаючи бідність, слабе управління та соціальну маргіналізацію³³. Без таких зусиль торгівля наркотиками, ймовірно, продовжуватиме процвітати, ще більше загострюючи політичну та соціальну нестабільність у країні.

³¹ UN: Myanmar's Militias, Rebel Armies Ramping Up Drug Trade // VOA news: official page. 2022. March 5. URL: <https://www.voanews.com/a/un-myanmar-drug-dealing-militias-rebel-armies-ramping-up/6471711.html>

³² Fire and Ice: Conflict and Drugs in Myanmar's Shan State // International Crisis Group: official page. 2019. January 8. URL: <https://www.crisisgroup.org/asia/south-east-asia/myanmar/299-fire-and-ice-conflict-and-drugs-myanmars-shan-state>

³³ UN: Myanmar's Militias, Rebel Armies Ramping Up Drug Trade // VOA news: official page. 2022. March 5. URL: <https://www.voanews.com/a/un-myanmar-drug-dealing-militias-rebel-armies-ramping-up/6471711.html>

Сьогодні М'янма залишається великим виробником і експортером опіуму та героїну, а торгівля наркотиками оцінюється в мільярди доларів (Додаток С). Політична ситуація в країні залишається нестабільною, тривають конфлікти між військовим урядом і різними етнічними групами, а також про-демократичними активістами. В останні роки в М'янмі було докладено певних зусиль для боротьби з незаконним обігом наркотиків, включаючи створення центрів реабілітації наркозалежних та посилення співпраці з міжнародними правоохоронними органами. Однак корупція та слабке управління залишаються головними проблемами, і країна залишається одним із найбільших у світі джерел незаконних наркотиків.

Виробництво опіуму в Лаосі можна простежити до початку ХІХ ст., коли регіон був частиною торговельної мережі опіуму, яка охоплювала Азію. Під час французького колоніального періоду (1893-1953 рр.) опіум культивували та продавали для використання у Французькому Індокитаї, зокрема у В'єтнамі. Після здобуття Лаосом незалежності від Франції в 1953 р. уряд спробував викоринити виробництво опіуму. Однак ці зусилля були в основному безуспішними, і в 1960-х рр. відбулося значне зростання виробництва опіуму та торгівлі героїном у Лаосі. Частково цьому сприяла війна у В'єтнамі, яка привела в регіон велику кількість американських військ і створила попит на героїн³⁴. У 1970-х і 1980-х рр. комуністичний уряд, який прийшов до влади в Лаосі, дозволив продовжувати виробництво опіуму та торгівлю наркотиками, щоб фінансувати свою діяльність і підтримувати владу. У той же час уряд заохочував вирощування альтернативних культур, таких як кава та каучук, як спосіб зменшити залежність від опіуму.

Корупція була серйозною проблемою в Лаосі, і це сприяло зростанню торгівлі наркотиками в країні. Міжнародна спільнота звинуватила уряд Лаосу в тому, що він закриває очі на торгівлю наркотиками в обмін на фінансову

³⁴ Du Ph. Vietnam, Laos remain hot spots for Golden Triangle drug trade // VNExpress: official page. 2022. October 27. URL: <https://e.vnexpress.net/news/news/vietnam-laos-remain-hot-spots-for-golden-triangle-drug-trade-4528706.html>

вигоду. Звіти свідчать про те, що деякі урядовці та служби безпеки прямо чи опосередковано залучені до торгівлі наркотиками. Це призвело до культури безкарності, в якій організації, що займаються торгівлею наркотиками, діють відносно легко і майже не бояться судового переслідування³⁵.

Ситуація ускладнюється слабким державним управлінням і обмеженими ресурсами, що ускладнює моніторинг і контроль за виробництвом і торгівлею наркотиками. Лаос також має велику кількість сільського населення, багато з яких зайняті в натуральному сільському господарстві та мають обмежений доступ до освіти та охорони здоров'я. Це робить їх уразливими для експлуатації наркоторговцями, які можуть пропонувати готівку чи інші стимули для вирощування опіумного маку або роботи на підприємствах з виробництва наркотиків. Крім того, розташування Лаосу в «золотому трикутнику» разом із його важкодоступними та «пористими» кордонами робить його ключовим транзитним пунктом для наркотиків, призначених для інших країн регіону та за його межами. Це ще більше сприяло зростанню торгівлі наркотиками в країні.

З метою вирішення цих проблем, уряд Лаосу вжив заходів для боротьби з корупцією та торгівлею наркотиками. Це включає створення антикорупційних агентств і підрозділів боротьби з наркотиками, а також співпрацю з міжнародними організаціями, такими як Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC)³⁶. Проте прогрес йде повільно, а корупція та слабе управління залишаються головними проблемами. Загалом ситуація в Лаосі відображає складний взаємозв'язок між корупцією, слабким управлінням, бідністю та соціальною маргіналізацією, які сприяють зростанню торгівлі наркотиками. Вирішення цих питань матиме вирішальне

³⁵ Laos police seize record drugs haul in Golden Triangle // Reuters: official page. 2021. October 28. URL: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/laos-police-seize-record-drugs-haul-golden-triangle-2021-10-28/>

³⁶ Laos: 2016 International Narcotics Control Strategy Report (INCSR) // U.S. Department of State: Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs. URL: <https://2009-2017.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2016/vol1/253282.htm>

значення для боротьби з незаконним обігом наркотиків і сприяння розвитку та стабільності в країні.

Виробництво та використання опіуму в Таїланді історично можна простежити ще в давнину, причому дуже довго цей наркотик використовувався в лікувальних і рекреаційних цілях. Наприкінці ХІХ ст. – поч. ХХ ст. опіум став основним джерелом доходу для уряду Таїланду, коли держава встановила монополію на виробництво та розповсюдження опіуму. Після Другої світової війни уряд Таїланду намагався придушити виробництво та використання опіуму, але ці зусилля були в основному безуспішними. У 1970-х рр. країна стала важливим транзитним пунктом для торгівлі героїном із Південно-Східної Азії³⁷. Протягом 80-90-х рр. ХХ ст. уряд Таїланду розпочав масштабну кампанію по боротьбі з торгівлею наркотиками, включаючи створення центрів реабілітації наркоманів і використання військової сили для знищення потужностей з виробництва опіуму та героїну в регіоні «золотого трикутника».

Історія економічної нестабільності в Таїланді сприяла торгівлі наркотиками. В останні десятиліття економіка Таїланду зазнала значних змін, коли країна перейшла від переважно сільськогосподарської економіки до промислової та туристичної. Однак цей перехід супроводжувався зростанням нерівності доходів і соціальної нерівності, через що багато тайців стали вразливими для торгівлі наркотиками. Наприклад, збіднілі сільські громади можуть використовувати вирощування опіумного маку або виробництво метамфетаміну як джерело доходу, тоді як міські жителі можуть бути залучені до торгівлі наркотиками або їх споживання через брак економічних можливостей і соціальної підтримки. Крім того, позиція Таїланду як регіонального економічного центру зробила його привабливою мішенню для транснаціональних організацій, що займаються торгівлею наркотиками.

³⁷ Thailand's drugs smuggling battle // BBC News: official page. 2012. July 11. URL: <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-18792206>

Пористі кордони країни, розгалужені транспортні мережі, гамірні порти й аеропорти зробили її ключовим транзитним пунктом для наркотиків, призначених для інших країн регіону та за його межами³⁸.

Боротьба з торгівлею наркотиками в Таїланді триває вже багато років. Уряд запровадив низку стратегій, спрямованих на скорочення споживання та торгівлі наркотиками, включаючи програми профілактики та лікування наркоманії, правоохоронні заходи та міжнародну співпрацю. Однак ефективність цих зусиль була обмежена рядом факторів, включаючи корупцію, слабе управління та політичну нестабільність³⁹. Крім того, соціальна та економічна диспропорція продовжує залишатися головною рушійною силою споживання та торгівлі наркотиками, що підкреслює необхідність комплексних підходів, спрямованих на вирішення основних причин проблеми. Загалом ситуація в Таїланді підкреслює складний зв'язок між економічною нестабільністю, бідністю та торгівлею наркотиками.

Етнічні конфлікти в регіоні «золотого трикутника» відіграли значну роль у формуванні торгівлі наркотиками і часто перепліталися з нею. Наприклад, багато груп етнічних меншин у М'янмі були залучені до вирощування опіуму та виробництва наркотиків як засобу фінансування своєї боротьби за автономію та незалежність. Шанська державна армія (SSA), озброєне угруповання етнічної меншини, бере участь у торгівлі наркотиками з 1980-х рр. Об'єднана державна армія Ва (UWSA), інше озброєне угруповання етнічної меншини, також активно залучена до торгівлі

³⁸ Yaemyim W., Kanyajit S., Sinloyma P. Amphetamine and Methamphetamine Trafficking in Thailand and Suppression Measures in the Covid-19 Context // International Journal of Criminal Justice Sciences: official page. 2021. Vol. 16. No. 2. URL: <https://ijcjs.com/menu-script/index.php/ijcjs/article/view/65>

³⁹ After a mass killing, Thailand's government declares war on drugs // The Economist: official page. 2022. October 13. URL: <https://www.economist.com/asia/2022/10/13/after-a-mass-killing-thailands-government-declares-war-on-drugs>

наркотиками та вважається одним із найбільших виробників метамфетаміну у світі⁴⁰.

Етнічна меншина Лаосу – хмонг була залучена до торгівлі наркотиками задля використання їх як засобу фінансування свого збройного опору проти уряду, та джерела доходу. Хмонги традиційно вирощували опіум для медичних цілей, але в останні десятиліття почали виробляти наркотики як спосіб зводити кінці з кінцями. Хмонг також стикається зі значною соціальною та економічною маргіналізацією, що робить їх уразливими до експлуатації наркаторговцями⁴¹.

Тривалий конфлікт Таїланду із сепаратистськими угрупованнями в південних провінціях пов'язують із торгівлею наркотиками. Вважається, що сепаратистські групи, переважно мусульманські та малайськомовні, причетні до контрабанди наркотиків через кордон із Малайзією. Крім того, деякі групи тайської армії та уряду звинувачують у змові з наркаторговцями, особливо в прикордонних регіонах⁴².

Отже, розвиток мережі наркаторгівлі та залученість країн до світової мережі «виробництва-транспортування-продажу» наркотиків був обумовлений складним поєднанням політичних, економічних і соціальних факторів у кожній з країн регіону «золотого трикутника», серед яких лідує роль займають: політична нестабільність, корупція, економічна нестабільність та етнічні конфлікти. Вирішення цих проблем і вдосконалення державного управління та правоохоронної діяльності будуть мати вирішальне значення для боротьби з торгівлею наркотиками та сприяння розвитку та стабільності в регіоні.

⁴⁰ Chouvy P.A. *Opium: Uncovering the Politics of the Poppy*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2010. P. 67.

⁴¹ Berman E. P. *Opium and state power: The Golden Triangle revisited* // *Journal of Contemporary Asia*. 2003. 33(1). P. 50.

⁴² *Thailand's drugs smuggling battle* // *BBC News: official page*. 2012. July 11. URL: <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-18792206>

2.3 Міжнародний наркотрафік як джерело фінансування тероризму та «відмивання грошей» у Лаосі Таїланді та М'янмі

Методи і техніки, які використовують організовані злочинні групи для відмивання нелегальних доходів, продовжують розвиватися. Наркотрафік та відмивання грошей є глобальними проблемами, які взаємопов'язані. У міру збільшення обсягів торгівлі наркотиками створюється більше незаконних коштів, які злочинці намагаються легалізувати різноманітними шляхами, які включають в себе навіть фінансування тероризму.

Дослідження міжнародної торгівлі наркотиками як джерела фінансування тероризму має важливе значення для регіональної безпеки в Південно-Східній Азії. Це пояснюється тим, що цей регіон відомий значним процвітаючим нелегальним ринком наркотиків. В самому серці цього регіону розташована відома географічна зона, відома як «золотий трикутник». Ця область, що охоплює гірські райони М'янми, Таїланду і Лаосу, завжди слугувала незаконним каналом для контрабандних товарів через свою важкодоступну територію. Наразі «золотий трикутник» є одним з провідних світових центрів виробництва синтетичних наркотиків, зокрема метамфетаміну, а також є другим найбільшим джерелом виробництва опіуму після Афганістану⁴³.

Зв'язок між незаконним обігом наркотиків і тероризмом у Південно-Східній Азії викликає особливе занепокоєння, оскільки за останнє десятиліття в регіоні відбулося значне зростання терористичної діяльності. Такі групи, як «Джемаа Ісламія» та «Абу Сайяф», відповідальні за численні резонансні терористичні атаки в регіоні⁴⁴. «Джемаа Ісламія» здійснила серію вибухів на індонезійському острові Балі в жовтні 2002 р., убивши 202 людини та поранивши понад 200 інших, переважно туристів. Це угруповання також

⁴³ Narco-terrorism: International Drug Trafficking and Terrorism – A Dangerous Mix // US Senate: Committee on the Judiciary. 2003. May 20. P 47. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-108shrg90052/html/CHRG-108shrg90052.htm>

⁴⁴ Berman E. P. Opium and state power: The Golden Triangle revisited // Journal of Contemporary Asia. 2003. 33(1). P. 54.

здійснило теракт-смертника у готелі JW Marriott у Джакарті, Індонезія, у серпні 2003 р., убивши 12 людей і поранивши понад 150. Також вони причетні до вибуху у посольстві Австралії в Джакарті у вересні 2004 р., убивши 9 людей і поранивши понад 150. Щодо Абу Саяф, то вони відповідальні за вибух на пасажирському поромі на Філіппінах у лютому 2004 р., який став причиною смерті понад 100 людей. Абу Сайяф разом з іншими ісламістськими екстремістськими групами розпочав облогу міста Мараві на Філіппінах у травні 2017 р., що призвело до багатомісячного конфлікту, у якому загинуло понад 1000 людей і понад 350 000 були змушені покинути свої домівки. У серпні 2020 р. Абу Сайяф здійснили подвійний вибух у місті Джоло на Філіппінах, убивши щонайменше 15 людей і поранивши понад 70.

Зв'язки між терористичними організаціями та торговцями наркотиками мають різні форми, починаючи від сприяння – захисту, транспортування та оподаткування – до прямої торгівлі самою терористичною організацією з метою фінансування своєї діяльності. Торговці людьми та терористи мають однакові потреби в матеріально-технічному забезпеченні та таємному переміщенні товарів, людей і грошей.

Поняття «наркотероризм» було введено в 1983 р. президентом Перу Б. Террі для позначення терористичних атак проти поліції, яка займається боротьбою з наркотиками. Наркозлочинці використовували методи політичних нападників, щоб впливати на політику країни, спричиняючи терор і перешкоджаючи правосуддю⁴⁵. Наприкінці 1980-х рр. американські урядові установи почали використовувати «наркотероризм», щоб описати, зокрема, участь Радянського Союзу в торгівлі наркотиками. З часом концепція наркотероризму стала використовуватися у двох основних напрямках. Перший зосереджено на наркоугрупованнях, які застосовують методи терористів для захисту власних операцій з наркотиками, наприклад шляхом

⁴⁵ Hartelius J. Narcoterrorism // EastWest Institute and the Swedish Carnegie Institute: Policy Paper. 2008. No. 3. P. 13. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/90550/2008-02-20_Narcoterrorism.pdf

вбивства суддів чи журналістів. Другий зосереджується на участі терористичних організацій у торгівлі наркотиками з метою фінансування своїх ідеологічних операцій.

Можна стверджувати, що терористичні групи відрізняються від інших злочинних організацій чи мереж через мотив злочину. На відміну від торговців наркотиками та організованих злочинних груп, які шукають насамперед грошову вигоду, терористичні групи зазвичай мають нефінансові цілі: реклама, поширення ідеології, знищення суспільства чи режиму та поширення терору і залякування. Загальний обсяг глобального відмивання грошей оцінюється в межах від 2% до 5% світового ВВП (приблизно від 600 до 1,5 трильйонів доларів США)⁴⁶.

Зв'язки між терористичними організаціями та торговцями наркотиками мають різні форми, починаючи від сприяння – захисту, транспортування та оподаткування – до прямої торгівлі самою терористичною організацією з метою фінансування своєї діяльності. Торговці людьми та терористи мають однакові потреби в матеріально-технічному забезпеченні та таємному переміщенні товарів, людей і грошей.

Наркаторговці отримують вигоду від військових навичок терористів, постачання зброї та доступу до таємних організацій. Терористи отримують джерело доходу та досвід у незаконному переміщенні та відмиванні доходів від незаконних операцій. Обидві групи приводять корумпованих чиновників, чийі послуги забезпечують взаємну вигоду, наприклад, більший доступ до фальшивих документів, зокрема паспортів і митних документів. Торговці наркотиками також можуть отримати значну свободу пересування, коли вони діють спільно з терористами, які контролюють значні території. Терористичні групи та організації, що займаються торгівлею наркотиками, все більше

⁴⁶ Narco-terrorism (Global and Regional overview) // SECI Center Anti-Terrorism Task Force. 2004. March 8. P. 2. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/d/b/25180.pdf>

покладаються на клітинні структури для досягнення своїх цілей⁴⁷. Крім того, терористи та наркоторговці використовують подібні засоби для приховування прибутків і збору коштів. Вони використовують неофіційні системи переказів, а також покладаються на контрабанду готівки, численні рахунки та підставні організації для відмивання грошей. Методи, які використовуються для переміщення та відмивання грошей у загальних злочинних цілях, подібні до тих, які використовуються для переміщення грошей на підтримку терористичної діяльності⁴⁸.

Відповідно до Всесвітнього звіту про наркотики UNODC за 2007 р., загальна потенційна вартість врожаю опіуму в Афганістані в 2006 р., отриманого фермерами, власниками лабораторій і афганськими торговцями, досягла приблизно 3,1 мільярда доларів США. Крім того, повідомляється, що в 2004 р. близько 400 тонн кокаїну було експортовано з однієї країни Латинської Америки, вартість якого на внутрішньому ринку оцінюється в 2 мільярди доларів США⁴⁹. Оцінки щодо частки цього заробітку, яка йде на фінансування терористичних актів – різняться. Але навіть невеликий відсоток був би більш ніж достатнім для деяких осіб або груп для планування, фінансування та здійснення терористичних актів. Дійсно, незаконний обіг наркотиків забезпечує фінансування повстанців і тих, хто використовує терористичне насильство в різних регіонах світу, включно з транзитними регіонами. У деяких випадках наркотики навіть були валютою, яка використовувалася під час скоєння терористичних актів.

⁴⁷ Narco-terror: The Worldwide Connection Between Drugs and Terrorism // US Senate: Committee on the Judiciary. 2002. March 13. P. 72. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-107shrg85660/html/CHRG-107shrg85660.htm>

⁴⁸ Oscapella E. How Drug Prohibition Finances and Otherwise Enables Terrorism // The Senate of Canada Special Committee on Illegal Drugs: official page. 2001. October 29. URL: <https://sencanada.ca/en/content/sen/committee/371/ille/presentation/oscapella1-e>

⁴⁹ Drug trafficking and the financing of terrorism // United Nations. Office on Drugs and Crime: official page. 2012. November 21. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/drug-trafficking-and-the-financing-of-terrorism.html>

Мережі відмивання грошей, отриманих від наркотиків, можуть стати джерелом фінансування для терористичних груп, дозволяючи їм фінансувати свою діяльність і уникати виявлення з боку правоохоронних органів. Існує кілька способів використання цих мереж терористичними групами. Один з них, система грошових переказів Hawala⁵⁰. Hawala – це неофіційна традиційна система грошових переказів, яка широко використовується в деяких частинах Південної Азії, Близького Сходу та Північної Африки. Це система довірчого банківського обслуговування, яка діє поза офіційним банківським сектором і базується на мережі брокерів, які сприяють транзакціям між окремими особами чи підприємствами. Терористичні групи можуть використовувати мережі Hawala для переміщення коштів через кордони, уникаючи виявлення з боку влади. Оскільки система значною мірою базується на довірі та особистих стосунках, правоохоронним органам може бути важко відслідковувати або зірвати ці транзакції.

Система Hawala є стародавньою системою переказу грошей, яка передувала сучасній банківській системі. Вважається, що система використовується вже понад тисячу років. Термін «hawala» походить від арабського слова та означає «передача» або «зміна». У системі Hawala транзакція починається з особи, яка хоче надіслати гроші іншій особі чи підприємству. Відправник передає гроші брокеру або агенту, який потім зв'язується з іншим брокером або агентом в місці одержувача. Потім одержувач отримує гроші від місцевого брокера Hawala. Угода врегульовується між двома брокерами через мережу довірчих відносин, часто залучаючи родинні чи ділові зв'язки. Брокери стягують комісію за свої послуги, яка зазвичай становить відсоток від суми переказу⁵¹.

⁵⁰ Understanding the Hawala System // United Nations Office on Drugs and Crime: official page. URL: https://www.unodc.org/pdf/crime/hawala_study.pdf

⁵¹ The role of Hawala and other similar service providers in money laundering and terrorist financing // FATF: official page. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsand Trends/Role-hawalas-in-ml-tf.html>

Транзакції Hawala часто є швидшими та дешевшими, ніж традиційні банківські транзакції. Однак система діє поза рамками офіційних банківських правил і часто використовується для відмивання грошей, ухилення від сплати податків та іншої незаконної діяльності, включаючи фінансування тероризму. Використання Hawala для фінансування тероризму вже багато років викликає занепокоєння урядів і правоохоронних органів. Оскільки система значною мірою ґрунтується на довірі та особистих стосунках, органам влади може бути важко виявити або перервати діяльність з фінансування тероризму. Проте докладаються зусилля для моніторингу та регулювання діяльності системи, щоб запобігти її використанню в незаконних цілях.

Ще одним способом відмивання доходів сфера торгівлі. Відмивання грошей у сфері торгівлі передбачає використання міжнародних торговельних операцій для маскуванню руху коштів. Терористичні групи можуть використовувати цю техніку для відмивання грошей, отриманих від наркотиків, та інших незаконних коштів. Наприклад, терористична група може використовувати підставну компанію для імпорту або експорту товарів, завищуючи вартість товарів, щоб приховати рух коштів. Виручка від продажу товарів потім може бути використана для фінансування діяльності групи. Загалом мережі відмивання грошей, отриманих від наркотиків, забезпечують терористичним групам зручний і відносно низький спосіб фінансування своєї діяльності. Використовуючи ці мережі, вони можуть уникнути виявлення правоохоронними органами та легко переміщувати кошти через кордон. Тому вкрай важливо докласти зусиль, щоб зруйнувати ці мережі та запобігти доступу терористичних груп до коштів, необхідних для здійснення своїх операцій.

Після Афганістану – М'янма, яка входить в регіон «золотого трикутника» є значним гвинтиком транснаціональної торгівлі наркотиками, оскільки вона є другим за величиною виробником нелегального опіуму. Країна була визначена як основне джерело фінансування терористичних організацій у регіоні, включаючи «Армію порятунку рохінджа Аракана» (ARSA).

Угруповання бере участь у нападах на урядові сили в М'янмі та пов'язане з торгівлею наркотиками як способом фінансування своєї діяльності⁵². Опіум і героїнова основа, вироблена в північно-східній М'янмі, транспортується караваном ослів і коней на нафтопереробні заводи вздовж кордону Таїланду та Бірми, де їх перетворюють на кінцеву продукцію. Потім готова продукція доставляється через кордон до міст Північного Таїланду та вниз до Бангкока для подальшого розповсюдження на міжнародні ринки. Героїн із «золотого трикутника» контрабандою доставляється до Сполучених Штатів через кур'єрів, які прилітають комерційними авіалініями. Штат Каліфорнія є центром входу для торгівлі героїном, а додатковий обсяг потрапляє до Нью-Йорка та Вашингтону.

На сьогоднішній день, «золотий трикутник» вважається одним з провідних світових регіонів, що займаються виробництвом синтетичних наркотиків, зокрема метамфетаміну, з метою їх подальшого експорту до Австралії, Нової Зеландії та країн Східної та Південно-Східної Азії. Управління ООН з наркотиків і злочинності підтвердило, що вирощування опійного маку зменшилося починаючи з 2014 року, внаслідок розширення виробництва синтетичних наркотиків⁵³. У штаті Шан, М'янма, існує впливовий злочинний синдикат під назвою Сем Гор, що також відомий як «Компанія». Цей синдикат, який складається з п'яти різних тріад, вважається одним із провідних міжнародних злочинних угруповань і займається переважно незаконною торгівлею наркотиками. Щорічний потенційний прибуток від їх діяльності становить до 8 мільярдів доларів. Вважається, що Сем Гор контролює 40% азійсько-тихоокеанського ринку метамфетаміну, а також займається незаконною торгівлею героїном і кетаміном. Організація працює не лише в М'янмі, але й у багатьох інших країнах, включаючи Таїланд,

⁵² Gorney C., Thompson G. Narco-terrorism: Terrorists in the Drug Trade? // World Affairs: official page. 2016. March 23. URL: <https://www.worldaffairs.org/video-library/media-by-region/south-asia/event/1575#.Y6dfhnZBy02>

⁵³ Organized Crime Markets: Drug Trafficking // UNODC: official page. URL: <https://www.unodc.org/e4j/zh/organized-crime/module-3/key-issues/drug-trafficking.html>

Лаоську Народно-Демократичну Республіку, Нову Зеландію, Австралію, Японію, Китай і Тайвань.⁵⁴

У регіоні діють кілька терористичних організацій, і деякі з них є сепаратистськими, серед них – «Об'єднана державна армія Ва» та «Армія порятунку рохінджа Аракана», які функціонують у прикордонних штатах в М'янмі, КПФ – Нова народна армія, яка активно діє на Філіппінах, та Фронт національного визволення Тріпури в Індії. Торговці наркотиками також можуть отримати значну свободу пересування, коли вони діють спільно з терористами, які контролюють значні території⁵⁵.

Серед перелічених організацій неодноразово відслідковувалися випадки торгівлі наркотиками для фінансування тероризму, тому варто розглянути деякі з них більш детально. «Джемаа Ісламія» – це екстремістське угруповання, що базується в Південно-Східній Азії, яке несе відповідальність за численні терористичні напади в регіоні у 2002 р. здійснила вибух на Балі, в результаті якого загинуло понад 200 людей. Пізніше з'ясувалося, що угруповання фінансувало напад за рахунок грошей, отриманих від торгівлі наркотиками. «Абу Сайяф» – терористична група на Філіппінах, яка викрадає людей і викупає людей за гроші, а торгівля наркотиками є одним із способів отримання коштів. У 2016 р. група брала участь у масштабній операції з викрадення людей на півдні Філіппін, яка фінансувалася за рахунок доходів від торгівлі наркотиками⁵⁶.

Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей (ФАТФ), також відома під французькою назвою GAFI, це міжурядова організація, заснована у 1989 р. за ініціативою G7 для розробки політичних заходів та

⁵⁴ Gorney C., Thompson G. Narco-terrorism: Terrorists in the Drug Trade? // World Affairs: official page. 2016. March 23. URL: <https://www.worldaffairs.org/video-library/media-by-region/south-asia/event/1575#.Y6dfhnZBy02>

⁵⁵ Singh N. K., Nunes W. Drug Trafficking and Narco-terrorism as Security Threats: A Study of India's North-east // Sage Publications, Inc. 2013. Vol. 69. No. 1. P. 67.

⁵⁶ FATF REPORT: Terrorist Financing Risk Assessment Guidance // FATF: official page. URL: <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Methodsandtrends/MI-tf-risks.html>

ініціатив для боротьби з відмиванням грошей. У 2001 р. його повноваження було розширено, щоб включити боротьбу з фінансуванням тероризму.

Основною метою ФАТФ є встановлення стандартів та сприяння ефективному впровадженню правових, нормативних та оперативних заходів для боротьби з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та іншими загрозами міжнародній фінансовій системі. Організація відстежує прогрес щодо виконання своїх Рекомендацій, які є ключовими документами ФАТФ, і подаються у вигляді щорічних звітів. Для цього використовуються експертні оцінки або так зване «взаємне оцінювання» країн-членів⁵⁷.

З 2000 р. організація веде два списки, які визначають перелік так званих некооперативних країн та територій. Ці списки свідчать про ступінь довіри з боку зарубіжних інвесторів та мають назву – чорний список (офіційна назва «Заклик до дії») і сірий список (офіційна назва «Інші контрольовані юрисдикції»). Ці списки активно спонукають економічних і політичних діячів у перерахованих країнах чинити тиск на свої уряди з метою запровадження правил, які відповідають вимогам ФАТФ. М'янма та Лаос наразі входять до «сірого списку» FATF, офіційно відомого як «Список юрисдикцій під посиленням моніторингом». З іншого боку, Таїланду немає ні в чорному, ні в сірому списку. Перебування в сірому списку FATF означає, що країна вважається такою, що має стратегічні недоліки у сфері ПВК/ФТ (боротьба з відмиванням грошей/фінансуванням тероризму), які становлять ризик для світової фінансової системи. Ці країни взяли на себе зобов'язання усунути ці недоліки та підлягають посиленому моніторингу з боку FATF, доки не буде визнано, що вони належним чином усунули виявлені проблеми⁵⁸.

Перебування в чорному списку FATF, офіційно відомому як список «Заклик до дії», є більш суворим. Це означає, що країна вважається такою, що

⁵⁷ FATF REPORT: Terrorist Financing Risk Assessment Guidance // FATF: official page. URL: <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Methodsandtrends/MI-tf-risks.html>

⁵⁸ Jurisdictions under Increased Monitoring // FATF: official page. 2023. February 24. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Increased-monitoring-february-2023.html>

має значні недоліки у сфері ПВК/ФТ і не досягла достатнього прогресу у їх усуненні. Через це країна може зіткнутися з фінансовими санкціями та обмеженням доступу до світової фінансової системи. Варто зазначити, що перебування в будь-якому списку може мати негативні наслідки для економіки країни, оскільки це може вплинути на іноземні інвестиції та доступ до міжнародного фінансування. Тому перебування в сірому списку все ще викликає занепокоєння, хоча це не так серйозно, як чорний список ФАТФ⁵⁹.

Варто зазначити, що міжнародна спільнота добре ознайомена щодо негативного впливу наркотрафіку на усі сфери суспільного життя людей та функціонування держав, тому вона робить все можливе задля його нейтралізації. Комплексний та відповідальний підхід відображається у побудові ефективних механізмів протидії міжнародному наркотрафіку, а саме у створенні ґрунтовних міжнародно правових норм. Але для боротьби з наркотрафіком варто використовувати комплексний підхід, тому з іншого боку існує Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей (ФАТФ), яка розробляє політичні заходи та ініціативи для боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму.

Таким чином, наркотики та тероризм тісно пов'язані, тому що наркаторговці отримують вигоду від постачання зброї та доступу до таємних організацій, а терористи отримують джерело доходу та досвід у незаконному переміщенні та відмиванні доходів від незаконних операцій. Крім того, терористи та наркаторговці використовують подібні засоби для приховування прибутків і збору коштів: неофіційні системи переказів, контрабанда готівки, численні рахунки та підставні організації для відмивання грошей. Значна частина боротьби з наркотероризмом є неефективною через погану координацію та недостатню оцінку заходів.

⁵⁹ «Black and grey» lists // FATF: official page. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/black-and-grey-lists.html>

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНОМУ НАРКОТРАФІКУ КРАЇНАМИ «ЗОЛОТОГО ТРИКУТНИКА»

3.1. Нормативно-правовий та інституційний механізми реагування на розвиток наркотрафіку

Торгівля наркотиками є серйозною проблемою в Південно-Східній Азії, а такі країни, як Лаос, М'янма та Таїланд, є одними з найбільших виробників і пунктів транзиту заборонених наркотиків. У відповідь на загрози ці країни запровадили регуляторні, правові та інституційні механізми, спрямовані на боротьбу з незаконним обігом наркотиків. У цьому підрозділі ми зосередимося на ключових документах та установах, залучених до цих зусиль.

Лаос – це держава, яка не має виходу до моря і межує з Китаєм, М'янмою, Таїландом, В'єтнамом і Камбоджею, що робить її ключовим пунктом транзиту наркотиків. Торгівлю наркотиками в Лаосі важко контролювати через віддаленість багатьох прикордонних районів, пов'язану з ними відсутність зв'язку та дефіцит ресурсів, що ускладнює розміщення посадових осіб на багатьох пунктах перетину кордону. Було вжито кілька політичних ініціатив у боротьбі з наркотиками. Робоча група, яка функціонує з 2007 р., є органом, створеним урядом, його очолює Голова Національної комісії Лаосу з контролю за наркотиками, Голова Міні-Дублінської групи та представник Управління ООН з наркотиків і злочинності. До групи також входять усі послы з країн Міні-Дублінської групи, країн АСЕАН і країн, які підписали угоди про контроль над наркотиками з Лаоською НДР, а також високопоставлені урядовці з відповідних міністерств, міжнародних організацій і неурядових організацій¹.

¹ Fighting back: Lao government tackles drugs and crime heads on // UNODC: Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2010. August 26. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2010/08/laos-drugs-crime/story.html>

Загроза наркотиків продовжує перешкоджати національним зусиллям по боротьбі з нею, вирощування опіумного маку зросло приблизно на 26% з 2006 р. Серйозні вдосконалення транспортної інфраструктури стали не тільки позитивним кроком для розвитку країни, але й прискорили та полегшили перевезення наркотиків, що стало причиною зростання їх зловживання, а також пов'язаної з цим злочинності, насильства та створення сценаріїв, які призведуть до збільшення корупції та відмивання грошей. Уряд країни готовий боротися з цими загрозами в рамках «Національного генерального плану контролю за наркотиками». Крім того, уряд одностайно погоджується, що ситуація з незаконним оборотом наркотиків становить дуже серйозну загрозу національній безпеці та стабільності, а також соціально-економічному розвитку.

«Національний генеральний план контролю над наркотиками Лаоської НДР²» є комплексною стратегією, спрямованою на вирішення проблеми наркотиків у країні. Він був розроблений урядом Лаосу за підтримки Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) і був офіційно запущений у 2019 р. У «Національному великому плані контролю наркотиків» Лаосу кожні 5 років розглядаються тенденції зростання та розповсюдження незаконного виробництва наркотиків, торгівлі, зловживання, а також пов'язаної з ними злочинної діяльності. Він містить комплексну стратегію та сприяє виконанню та імплементації нових законів про наркотики.

План має п'ять основних цілей, які полягають у³:

1. Зміцненні правової та інституційної бази контролю за наркотиками.
2. Зниженні попиту на наркотики за допомогою програм профілактики та лікування.

² National Drug Control Master Plan of the Lao PDR // UNODC: official page. P. 16. URL: https://www.unodc.org/documents/laopdr/COLA/NDCMP_Eng.pdf

³ Ibid. P. 28.

3. Припиненні діяльності з незаконного обігу та виробництва наркотиків.

4. Посиленні міжнародної співпраці з контролю над наркотиками.

5. Покращенні моніторингу та оцінці зусиль з контролю над наркотиками.

Для досягнення цих цілей план окреслює низку заходів, які мають бути здійснені протягом п'яти років, з 2019 по 2023 рр. До них належать:

- посилення спроможності правоохоронних органів розслідувати та переслідувати злочини, пов'язані з наркотиками;

- підвищення якості та доступності послуг з лікування та реабілітації наркоманії;

- підвищення обізнаності населення про шкідливість вживання наркотиків та пропаганда здорового способу життя;

- посилення управління кордонами та зусиль із запобігання надходженню наркотиків до країни;

- поліпшення координації та співпраці між державними органами та міжнародними партнерами;

- покращення збору та аналізу даних для моніторингу тенденцій щодо наркотиків та оцінки ефективності програм контролю над наркотиками.

«Генеральний план національного контролю над наркотиками Лаоської НДР» являє собою спільні зусилля уряду Лаосу та його партнерів, спрямовані на вирішення проблеми наркотиків у країні та покращення здоров'я та добробуту її громадян.

З точки зору установ, Лаос має Міністерство громадської безпеки (MOPS), яке відповідає за контроль над наркотиками. MOPS співпрацює з Лаоською національною комісією з контролю та нагляду за наркотиками (LCDCS), яка наглядає за виконанням Генерального плану. Інші ключові установи, що беруть участь у контролі над наркотиками в Лаосі, включають

Митний департамент, Імміграційний департамент і Агентство з контролю за наркотиками⁴.

Міністерство громадської безпеки (MOPS) в Лаосі відповідає за підтримання громадського порядку та безпеки в країні, включаючи боротьбу з торгівлею наркотиками. MOPS є урядовою установою, що підпорядковується канцелярії прем'єр-міністра, і її очолює міністр, якого призначає прем'єр-міністр. Структура MOPS є ієрархічною, з міністром на вершині, за яким йдуть заступник міністра та різні генеральні директори. Агентство поділяється на кілька департаментів, включаючи Департамент адміністрації, Департамент громадської безпеки, Департамент спеціальних розслідувань і Департамент інформації та комунікацій. Ці відділи працюють разом, щоб забезпечити безпеку Лаосу⁵.

До обов'язків Міністерства входить підтримання правопорядку, боротьба зі злочинністю та правопорушеннями, забезпечення безпеки кордону та захист населення від різних загроз. З точки зору контролю над наркотиками, MOPS відповідає за реалізацію «Національного генерального плану контролю за наркотиками» (NDCMP) і координацію з іншими відомствами, такими як Національна комісія Лаосу з контролю та нагляду за наркотиками (LCDCS), Митне управління та Департамент імміграції.

За останні роки Міністерство досягло значних успіхів у боротьбі з незаконним обігом наркотиків. Наприклад, у 2019 р. MOPS вилучила понад 1,6 мільйона таблеток метамфетаміну та понад 90 кілограмів героїну. Крім того, відомство провело численні операції з розкриття мереж наркоторгівлі та

⁴ Fighting back: Lao government tackles drugs and crime heads on // UNODC: Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2010. August 26. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2010/08/laos-drugs-crime/story.html>

⁵ Laos: 2016 International Narcotics Control Strategy Report (INCSR) // U.S. Department of State: Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs. URL: <https://2009-2017.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2016/vol1/253282.htm>

затримання наркоторговців⁶. Крім того, агентство бере участь у різноманітних конференціях і навчальних програмах, організованих Управлінням ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) та іншими міжнародними організаціями.

Ще одна важлива установа це Лаоська національна комісія з контролю та нагляду за наркотиками (LCDCS); вона є урядовою установою в Лаосі, яка відповідає за координацію та впровадження політики та програм країни з контролю за наркотиками. Агентство було створено в 1995 р. і підпорядковується Офісу прем'єр-міністра⁷. LCDCS також відповідає за реалізацію Національного генерального плану контролю за наркотиками, і при цьому тісно співпрацює з іншими урядовими установами, включаючи Міністерство громадської безпеки, Міністерство охорони здоров'я та Міністерство юстиції, а також з організаціями громадянського суспільства та міжнародними партнерами, такими як Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC).

LCDCS має кілька основних функцій, зокрема:

- агентство відповідає за розробку та впровадження політики та програм, пов'язаних з контролем над наркотиками в Лаосі;
- координує зусилля різних державних установ та інших зацікавлених сторін, залучених до контролю над наркотиками, а також здійснює моніторинг виконання Генерального плану;
- збирає та аналізує дані, пов'язані з вживанням і торгівлею наркотиками в Лаосі, що допомагає інформувати уряд та розробляти нові програми;
- надає навчання та технічну допомогу державним установам та іншим зацікавленим сторонам, які беруть участь у контролі над наркотиками;

⁶ Laos police seize record drugs haul in Golden Triangle // Reuters: official page. 2021. October 28. URL: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/laos-police-seize-record-drugs-haul-golden-triangle-2021-10-28/>

⁷ Regional Report on South Asia: Lao People's Democratic Republic // Council of the European Union: official page. 2017. October 26. P. 26. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13600-2017-INIT/en/pdf>

– співпрацює з міжнародними партнерами для посилення співпраці в сфері контролю над наркотиками, включаючи обмін інформацією, нарощування потенціалу та спільні операції.

Виробництво опіуму в М'янмі історично було основним джерелом внутрішнього валового продукту країни. М'янма є другим за величиною виробником опіуму у світі після Афганістану, виробляючи близько 25% світового опіуму та входить до «золотого трикутника». Виробництво переважно зосереджено у штатах Шан і Качин. Популярність великих торговців наркотиками дозволила їм проникнути до багатьох секторів державної економіки, які включають банківську справу, авіалінії, готельний бізнес та інфраструктуру⁸. Це, в свою чергу, допомагає наркоторговцям отримувати більший прибуток, полегшити торгівлю наркотиками і відмивання грошей. Тенденції зростання заробітку, який йде саме до кишень наркобаронів, можуть збільшити розрив між багатими та бідними у країні, дестабілізуючи існуючий політичний режим.

Щоб вирішити цю проблему, уряд М'янми вжив кілька заходів. Ключовим документом в цьому плані є «Національна політика контролю над наркотиками Республіки Союзу М'янма⁹», яка є комплексною стратегією, спрямованою на вирішення проблеми наркотиків у країні. Він був розроблений урядом М'янми за підтримки Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) і був офіційно запущений у 2017 р. «Національна політика контролю наркотиків» М'янми передбачає суворий контроль над забороненими речовинами, як головну мету держави. У ній наголошується на тривалому ув'язненні, навіть за найдрібніші злочини, пов'язані з наркотиками.

⁸ Southeast Asia: Opium Survey 2015 // UNODC: official page. 2015. P. 18. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2015/Southeast_Asia_Opium_Survey_2015_web.pdf

⁹ National Drug Control Policy – The Republic of the Union of Myanmar // UNODC: official page. 2018. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/2018/02/Myanmar_Drug_Control_Policy.pdf

Політика має чотири основні цілі, а саме: 1) Зменшення пропозиції наркотиків шляхом припинення наркобізнесу та виробничої діяльності; 2) Зниження попиту на наркотики за допомогою програм профілактики та лікування; 3) Зміцнення правової та інституційної бази контролю за наркотиками. 4) Посилення міжнародної співпраці з контролю над наркотиками.

Для досягнення цих цілей політика окреслює низку заходів, які мають бути здійснені протягом п'яти років. Вони включають:

- посилення діяльності правоохоронних органів щодо припинення незаконного обігу та виробництва наркотиків;
- підвищення доступності та доступності послуг з лікування та реабілітації наркоманії;
- сприяння профілактичним та просвітницьким заходам на рівні громади;
- посилення спроможності державних органів збирати та аналізувати дані, пов'язані з наркотиками;
- поліпшення координації та співпраці між державними органами та міжнародними партнерами.

«Національна політика контролю над наркотиками М'янми» являє собою спільні зусилля уряду та його партнерів, спрямовані на вирішення проблеми наркотиків у країні та покращення здоров'я та добробуту її громадян. М'янма є великим виробником заборонених наркотиків, у тому числі опіуму та метамфетаміну, і ця політика відображає зобов'язання уряду вирішити цю проблему за допомогою комплексного та багаторівневого підходу¹⁰.

З точки зору інституцій, М'янма має Центральний комітет з контролю за зловживанням наркотиками (CCDAC), який відповідає за контроль над

¹⁰ Side event: Myanmar drug policy reform and civil society perspective // UN Commission on Narcotic Drugs. 2020. March 6. URL: <https://cndblog.org/2020/03/myanmar-drug-policy-reform-and-civil-society-perspective/>

наркотиками. Комітет співпрацює з поліцейськими силами М'янми, Митним департаментом і Департаментом імміграції. Інші ключові установи, що беруть участь у контролі над наркотиками в М'янмі, включають Управління з контролю за продуктами й ліками М'янми та Асоціацію боротьби з наркотиками М'янми¹¹.

Центральний комітет з боротьби зі зловживанням наркотиками (CCDAC) є провідним урядовим агентством, відповідальним за заходи з контролю над наркотиками в М'янмі. Заснована в 1993 р., CCDAC знаходиться під юрисдикцією Міністерства внутрішніх справ і очолюється віце-президентом М'янми. Структура комітету є ієрархічною, де віце-президент виконує функції голови комітету. До складу комітету входять представники різних державних установ, зокрема Міністерства охорони здоров'я та спорту, Міністерства освіти, Міністерства прикордонних справ та Міністерства закордонних справ тощо. Комітет також тісно співпрацює з організаціями громадянського суспільства та міжнародними партнерами у своїх зусиллях з контролю над наркотиками¹². Обов'язки Центрального комітету включають координацію та реалізацію політики та програм контролю над наркотиками М'янми, моніторинг тенденцій і діяльності з наркотиками, а також розвиток партнерства з іншими країнами для боротьби з незаконним обігом наркотиків. CCDAC також керує програмами лікування та реабілітації наркоманів, надає навчальну та технічну допомогу державним установам та організаціям громадянського суспільства, а також проводить просвітницькі та інформаційні кампанії.

CCDAC досяг кількох помітних цілей у боротьбі з торгівлею наркотиками та зловживанням ними в М'янмі. Одним із головних досягнень є значне скорочення вирощування опіуму в країні. Колись М'янма була

¹¹ Mahadevan P. Crossing the line: Geopolitics and criminality at the India-Myanmar border // Global Initiative against Transnational Organized Crime. 2020. P. 13. URL: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2020/11/Crossing-the-line-Geopolitics-and-criminality-at-the-India-Myanmar-border.pdf>

¹² Central Committee for Drug Abuse Control, Myanmar. Naypyidaw: CCDAC, 2000. P. 17.

найбільшим у світі виробником опіуму, але завдяки зусиллям CCDAC та іншим факторам останніми роками вирощування опіуму значно скоротилося¹³. CCDAC також провів численні операції з розриву мереж торгівлі наркотиками та арешту торговців наркотиками. Лише у 2020 р. відомство вилучило понад 8 тисяч кілограмів різних наркотиків, зокрема метамфетаміну, героїну та опію¹⁴. Агентство також співпрацювало з міжнародними партнерами для обміну інформацією та розвідувальними даними, а також для проведення спільних операцій з боротьби з незаконним обігом наркотиків. Агентство також розробило та впровадило програми скорочення попиту, включаючи послуги з лікування наркоманії та реабілітації.

Асоціація боротьби з наркотиками М'янми (MANA) – це неурядова організація, розташована в М'янмі, яка займається боротьбою зі зловживанням наркотиками та торгівлею ними в країні. Організація була заснована в 1995 р., і її діяльність включає інформаційні кампанії, освітні програми та зусилля з адвокації. MANA складається з волонтерів з різних секторів суспільства, включаючи урядовців, громадські організації та осіб з приватного сектору. Діяльність організації фінансується за рахунок пожертвувань та грантів приватних осіб та організацій.

Головною метою MANA є підвищення обізнаності про небезпеку зловживання наркотиками та сприяння профілактичним зусиллям. Організація проводить інформаційні кампанії та освітні програми, включаючи семінари, практикуми та навчальні програми для учнів шкіл, батьків та громад. Окрім профілактичних заходів, MANA також надає послуги з лікування та реабілітації наркозалежних. Організація керує центрами лікування наркоманії

¹³ Side event: Myanmar drug policy reform and civil society perspective // UN Commission on Narcotic Drugs. 2020. March 6. URL: <https://cndblog.org/2020/03/myanmar-drug-policy-reform-and-civil-society-perspective/>

¹⁴ Panda A. Myanmar Police Seize 18 Tons of Narcotics, Related Materials in Asia's Biggest-Ever Drug Bust // The Diplomat: official page. 2020. May 19. URL: <https://thediplomat.com/2020/05/myanmar-police-seize-18-tons-of-narcotics-related-materials-in-asias-biggest-ever-drug-bust/>

в кількох місцях по всій М'янмі, надаючи консультації, медичну допомогу та інші послуги підтримки особам, які борються з наркотичною залежністю¹⁵.

MANA також бере участь у пропагандистських зусиллях, співпрацюючи з державними установами та іншими зацікавленими сторонами для просування ефективної політики та програм щодо наркотиків. Організація виступає за збалансований підхід до контролю над наркотиками, зосереджуючись як на зниженні пропозиції, так і на зниженні попиту. Деякі з помітних досягнень MANA включають створення центрів лікування наркоманії, розробку профілактичних і освітніх програм, а також надання послуг підтримки для наркозалежних та їхніх сімей. Організація також брала участь у розробці політики та програм контролю над наркотиками в М'янмі, співпрацюючи з урядовими установами та іншими зацікавленими сторонами для просування ефективних стратегій контролю над наркотиками.

Таїланд є першою країною в Південно-Східній Азії, яка оновила законодавчу базу для контролю над наркотиками відповідно до оперативних рекомендацій Генеральної Асамблеї ООН та міжнародних вказівок щодо питань політики, включаючи пропорційне покарання за злочини, пов'язані з наркотиками, та альтернативи ув'язненню для людей, які постраждали від вживання наркотиків. Новий Кодекс про наркотики¹⁶ наголошує на здоров'ї та добробуті людей, у той же час міри покарання ще не були переглянуті, і застосування примусового лікування від наркозалежності не було введено в дію. Але альтернативні заходи, такі як модель відновлення на рівні громади, розробляються. Новий Кодекс про наркотики 2022 р. є прикладом співпраці ООН і Таїланду в напрямку сталого розвитку. Це шанс для Таїланду продемонструвати, що надання життєздатної профілактики вживання

¹⁵ Myanmar – United Nations Regional Task Force on Injecting Drug Use and HIV/AIDS in Asia and the Pacific Baseline // UNODC: official page. P. 7. URL: https://www.unodc.org/roseap/uploads/archive/documents/topics/hiv-aids/Myanmar_Matrix_Final_formatted.pdf

¹⁶ Narcotics Act // The Government Gazette. Vol. 96. Pt. 63. P. 23. URL: <https://www.theworldlawgroup.com/writable/resources/Practice-Groups/Cannabis/Thailand-Narcotics-Act.pdf>

наркотиків і альтернатив лікування працює. Надзвичайно важливо, щоб можливість, запропонована новим Кодексом, не була втрачена, і відбулася зміна парадигми в бік політики щодо наркотиків, зосередженої на розвитку людини¹⁷.

«Закон Таїланду про наркотики¹⁸» – це закон, який регулює виробництво, розповсюдження та використання наркотиків і психотропних речовин у Таїланді. Вперше він був прийнятий у 1979 р. і з того часу зазнав кількох змін, останні з яких були внесені у 2019 р. «Наркотичний Акт» Таїланду або «Закон про наркотики» класифікує наркотичні речовини на 5 категорій, що дозволяє ефективніше регулювати їх виробництво, експорт, імпорту, продаж, зберігання та використання і пов'язані з цим правопорушення. При цьому покарання за зберігання, використання, виробництво, розповсюдження та торгівлю є різними залежно від категорії наркотиків. Наркотики категорії 1 є найнебезпечнішими і включають героїн, кокаїн і метамфетамін. Зберігання, використання, виробництво, розповсюдження та торгівля наркотиками категорії 1 караються позбавленням волі, штрафами та/або смертною карою.

Окрім криміналізації діяльності, пов'язаної з наркотиками, Закон про наркотики також передбачає програми лікування та реабілітації наркозалежних. Закон визнає, що залежність є медичним станом, і заохочує використання підходів до лікування, заснованих на доказах, таких як медикаментозне лікування та поведінкова терапія, щоб допомогти людям подолати свою залежність. Загалом, Закон Таїланду про наркотики відображає зобов'язання уряду боротися зі зловживанням наркотиками та торгівлею ними в країні. Однак критики висловлюють занепокоєння щодо суворих покарань за

¹⁷ Thai agencies and UNODC discuss the future of new Narcotics Code // UNODC: Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2022. April 22. URL: <https://www.unodc.org/roseap/2022/04/thailand-new-narcotics-code/story.html>

¹⁸ Narcotics Act // The Government Gazette. Vol. 96. Pt. 63. P. 3. URL: <https://www.theworldlawgroup.com/writable/resources/Practice-Groups/Cannabis/Thailand-Narcotics-Act.pdf>

злочини, пов'язані з наркотиками, включаючи застосування смертної кари, і закликають до більш співчутливого та заснованого на фактах підходу до політики щодо наркотиків.

Що стосується інституцій, то Закон про наркотики засновує Управління Комітету з контролю за наркотиками, яке відповідає за дотримання закону та координацію заходів з контролю над наркотиками в Таїланді. Управління тісно співпрацює з іншими державними установами, а також міжнародними організаціями, такими як Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC), для боротьби з торгівлею наркотиками та виробничою діяльністю. Управління також співпрацює з королівською поліцією Таїланду, Митним департаментом та Імміграційним департаментом. Інші ключові установи, що займаються контролем над наркотиками в Таїланді, включають Департамент медичних послуг і Департамент психічного здоров'я.

Управління Комітету з контролю за наркотиками (ONCB) є основним державним органом, відповідальним за контроль над наркотиками в Таїланді. Воно засноване у 1976 р., знаходиться під юрисдикцією Офісу прем'єр-міністра та очолюється Генеральним секретарем ONCB. Структура ONCB є ієрархічною, на чолі з Генеральним секретарем, який очолює організацію¹⁹. До складу агентства входять різні департаменти, зокрема Бюро боротьби з наркотиками, Центр лікування та реабілітації наркозалежних, Центр розвідки та оперативної інформації. Обов'язки ONCB включають координацію та реалізацію політики та програм контролю над наркотиками в Таїланді, моніторинг тенденцій і діяльності з наркотиками, а також проведення збору та аналізу розвідувальної інформації, пов'язаної з торгівлею наркотиками. Агентство також керує програмами лікування та реабілітації наркоманів, надає навчання та технічну допомогу державним установам та організаціям громадянського суспільства, а також проводить просвітницькі та просвітницькі кампанії.

¹⁹ Office of the Narcotics Control Board (ONCB) // Global Security: official page. URL: <https://www.globalsecurity.org/intell/world/thailand/oncb.htm>

ONCB досягли кількох помітних успіхів у боротьбі з торгівлею наркотиками та зловживанням ними в Таїланді. Одним із головних досягнень є значне скорочення виробництва та торгівлі наркотиками в країні. Колись Таїланд був основним виробником і транзитною країною героїну, але завдяки зусиллям ONCB та іншим факторам виробництво та торгівля героїном значно скоротилися за останні роки. ONCB також проводили численні операції з розриву мереж торгівлі наркотиками та арешту торговців наркотиками²⁰. Лише у 2020 р. агентство вилучило понад 200 мільйонів таблеток метамфетаміну, понад 1500 кілограмів кристалічного метамфетаміну та понад 6000 кілограмів марихуани. Агентство також співпрацювало з міжнародними партнерами для обміну інформацією та розвідувальними даними, а також для проведення спільних операцій з боротьби з незаконним обігом наркотиків²¹.

Потреба у переході до нової міжнародної політики через динамічні зміни в епохах загально-цивілізаційного розвитку людства підсилює значення ненасильницьких факторів у структурі міжнародної безпеки. Ця необхідність стимулює поглиблення змісту і напрямів практичної об'єктивації нової глобальної системи безпеки – кооперативної, сутність якої визначають переговори та угоди про загальні цілі, норми, інститути, принципи і механізм врегулювання конфліктних та кризових явищ і процесів. Система спільної коопераційної безпеки ґрунтується на довірі, відкритості, транспарентності та передбачуваності; співробітництві й гарантіях²². Ці принципи певною мірою втілено у діяльності наявних наддержавних структур, спрямованих на досягнення колективної безпеки: ООН, ОБСЄ, ЄС, Ради Європи та низки регіональних об'єднань.

²⁰ Thailand's drugs smuggling battle // BBC News: official page. 2012. July 11. URL: <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-18792206>

²¹ Thai Men Arrested with Nearly 1 Million Amphetamine Pills from Laos // The Laotian Times: official page. 2022. January 19. URL: <https://laotiantimes.com/2022/01/19/thai-men-arrested-with-nearly-1-million-amphetamine-pills-from-laos/>

²² Смолянук. В. Ф. Міжнародна безпека // Енциклопедія Сучасної України : енциклопедія [електронна версія]. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. Т. 20. URL: <https://esu.com.ua/article-65124>

Згідно зі Статутом ООН²³ головну відповідальність за підтримку миру і міжнародної безпеки покладено на Раду безпеки ООН, якій належить виключне право застосування санкцій проти агресора.

Існує три міжнародні конвенції про контроль над наркотиками, які регулюють низку видів діяльності, пов'язаних з наркотиками, включаючи виробництво, розповсюдження та зберігання контрольованих речовин для медичних і наукових цілей. В 1961 р. Економічна і Соціальна Рада ООН скликала повноважну конференцію 73 держав для прийняття єдиної конвенції про наркотичні засоби. Ця зустріч була відома як Конференція ООН з наркотичних засобів. Єдина конвенція про наркотичні засоби²⁴ 1961 р. з поправками, внесеними в 1972 р., об'єднала вже існуючі багатосторонні договори та прагнула оптимізувати контроль шляхом створення Міжнародної ради з контролю над наркотиками, яка замінила існуючі наглядові органи. Конвенція про психотропні речовини²⁵ 1971 р. поширила міжнародну систему контролю за наркотиками на певні психотропні речовини, включаючи галюциногени, стимулятори центральної нервової системи та седативно-снودійні засоби, такі як ЛСД, амфетаміни та барбітурати.

Зі зростанням масштабів незаконної торгівлі наркотиками міжнародна торгівля наркотиками стала багатомільярдним бізнесом, у якому домінували злочинні групи, що стало підставою для створення Конвенції 1988 р. та, як наслідок, ескалації війни з наркотиками. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин²⁶ 1988 р. поширила режим контролю на речовини, які часто використовуються при незаконному виготовленні контрольованих наркотиків (так звані

²³ Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice // UNO: official page. 1945. P. 7. URL: <https://treaties.un.org/doc/publication/ctc/uncharter.pdf>

²⁴ Single Convention on Narcotic Drugs // UNODC: official page. 1961. 44 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf

²⁵ Convention on Psychotropic Substances // UNODC: official page. 1971. 28 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf

²⁶ United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances // UNODC: official page. 1988. 31 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf

прекурсори), і зосередила увагу на зростаючій проблемі транснаціональної торгівлі, посилюючи при цьому рамки міжнародного співробітництва у кримінальних справах, включаючи екстрадицію та взаємну правову допомогу.

Ці три конвенції користуються широкою глобальною підтримкою, а тому відображають і сприяють міжнародному консенсусу та співпраці проти незаконного обігу наркотиків. До активних учасників протидії міжнародному наркотрафіку також варто віднести, такі утворення як UNODC, що є елементом Організації Об'єднаних Націй.

Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) – це офіс Організації Об'єднаних Націй, заснований у 1997 р. як Управління з контролю за наркотиками та попередження злочинності шляхом об'єднання Міжнародного відділу ООН з наркотиків, Програмою контролю і Відділом із запобігання злочинності та кримінального правосуддя в Управлінні ООН у Відні. Згодом у 2002 р. це об'єднання було перейменовано в Управління ООН з наркотиків і злочинності. Головний пріоритет UNODC – торгівля забороненими наркотиками та зловживання ними, запобігання злочинності та кримінальне правосуддя, міжнародний тероризм і політична корупція. UNODC є членом Групи розвитку ООН. У 2016-2017 рр. його піврічний бюджет становив 700 мільйонів доларів США²⁷.

Проблема незаконного обігу наркотиків у державах «золотого трикутника» – Лаосі, М'янмі та Таїланді – потребує комплексного та спільного підходу із залученням нормативно-правових та інституційних механізмів. Незаконна торгівля наркотиками в цьому регіоні створює значні проблеми для стабільності, безпеки та добробуту постраждалих країн і міжнародної спільноти в цілому. Детальніше політика країн щодо наркотрафіку висвітлюється у внутрішніх документах і стратегіях, а саме у «Національному

²⁷ Hunter R. Remarks at a UN Security Council Briefing on Drug Trafficking in West Africa as a Threat to International Security // US Mission to UN: official page. 2018. December 19. URL: <https://usun.usmission.gov/remarks-at-a-un-security-council-briefing-on-drug-trafficking-in-west-africa-as-a-threat-to-international-security/>

великому плані контролю наркотиків» Лаосу, у «Національній політиці контролю наркотиків» М'янми та у «Наркотичному Акті» Таїланду (або «Закон про наркотики»). Усвідомлюючи серйозність проблеми, уряди Лаосу, М'янми та Таїланду доклали спільних зусиль для боротьби з торгівлею наркотиками та пов'язаною з нею злочинною діяльністю. Ці держави підписали кілька ключових документів, що демонструє їхню відданість вирішенню проблеми. Серед них, Декларація про співпрацю «Золотого трикутника», Меконзький меморандум про взаєморозуміння щодо контролю за наркотиками, Конвенція АСЕАН про боротьбу з торгівлею наркотиками (як члени Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН)).

Незважаючи на те, що ці документи є важливою основою для боротьби з незаконним обігом наркотиків у регіоні «золотого трикутника», необхідні подальші зусилля для посилення впровадження та ефективності цих механізмів. Постійна співпраця між державами разом із міжнародною підтримкою та ресурсами має вирішальне значення для досягнення тривалого прогресу в боротьбі з торгівлею наркотиками та пов'язаною з нею шкодою в «золотому трикутнику».

3.2. Двостороння взаємодія у боротьбі з наркотрафіком у трикутнику інтересів Таїланд-М'янма-Лаос

У трикутнику інтересів Таїланд-М'янма-Лаос не обходилося як без покращень, так і без погіршень взаєморозуміння щодо питання боротьби з наркотрафіком. Наприклад, М'янма та Лаос достатньо активно підтримують дружні відносини та тісну співпрацю у сферах туризму та торговельних відносин. Саме М'янма сприяла прокладенню доріг та удосконаленню транспортної інфраструктури по всій території Лаосу.

А от історія відносин М'янми з Таїландом не завжди була дружньою, тому що між країнами відбувалася низка прикордонних конфліктів, що спричинило охолодження відносин. Іноді кордон між двома країнами закрито через етнічні конфлікти в М'янмі або активізацію боротьби з контрабандою

наркотиків. Через кордон Таїланду намагаються пробитися м'янманські бойовики, через що відбуваються зіткнення з прикордонниками Таїланду. Штаб-квартири багатьох м'янманських антиурядових організацій перебувають у Таїланді, що у своє чергу різко критикується урядом М'янми. Але, не дивлячись на це, Таїланд є одним із найбільших інвесторів та торгових партнерів М'янми. Щодо відносин Лаосу і Таїланду, то країни також мають проблемні моменти через наркотрафік, а саме велику кількість біженців та емігрантів, які прибувають до Таїланду з Лаосу. Занепокоєння уряду Таїланду також викликає факт того, що на території країни розміщують свої тренувальні табори радикальні представники народів лао та хмонги (громадяни Лаосу)²⁸.

Однак, трикутник держав Таїланд-М'янма-Лаос не зупиняє, а тільки посилює співпрацю та спільні зусилля по боротьбі з транснаціональною злочинністю, особливо з незаконним обігом наркотиків у прикордонній зоні «золотого трикутника». Нижче наведено декілька практичних прикладів співпраці Таїланду, Лаосу та М'янми у боротьбі з незаконним обігом наркотиків:

1) Спільні операції: три країни регулярно проводять спільні операції з виявлення мереж наркобізнесу та вилучення наркотиків. Наприклад, у 2018 р. влада Таїланду та Лаосу під час спільної операції заарештувала 15 осіб і вилучила понад 20 мільйонів таблеток метамфетаміну²⁹.

2) Обмін розвідувальними даними: країни обмінюються розвідувальними даними про незаконний обіг наркотиків, щоб допомогти виявити та відстежити торговців наркотиками. Наприклад, у 2019 р. влада

²⁸ Laos police seize record drugs haul in Golden Triangle // Reuters: official page. 2021. October 28. URL: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/laos-police-seize-record-drugs-haul-golden-triangle-2021-10-28/>

²⁹ UNODC-Thai joint mission assesses trafficking along the border with Lao PDR // UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2021. March 18. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2021/03/trafficking-border-thai-lao-pdr/story.html>

Таїланду та М'янми заарештувала великого наркоторговця в М'янмі після обміну розвідданими щодо його діяльності³⁰.

3) Розвиток потенціалу: країни надають навчання та технічну допомогу одна одній для посилення своїх можливостей у боротьбі з торгівлею наркотиками. Наприклад, у 2021 р. влада Таїланду та Лаосу провели спільні навчання з методів виявлення та розслідування наркотиків³¹.

4) Прикордонне співробітництво: країни працюють разом, щоб покращити безпеку кордонів і запобігти контрабанді наркотиків через кордони. Наприклад, у 2020 р. влада Таїланду та Лаосу домовилися збільшити патрулювання вздовж спільного кордону, щоб запобігти торгівлі наркотиками³².

5) Кампанії з підвищення обізнаності громадськості. Країни проводять кампанії з підвищення обізнаності громадян, щоб розповісти своїм громадянам про небезпеку вживання наркотиків і важливість звітування про незаконний обіг наркотиків. Наприклад, у 2021 р. уряд М'янми розпочав загальнонаціональну кампанію з підвищення обізнаності про небезпеку вживання наркотиків і важливість профілактики вживання наркотиків.³³

Країни з 2018 р. проводять зустрічі Мережі прокурорів «золотого трикутника» на тему «Співпраця в боротьбі з торгівлею наркотиками в регіоні», а також беруть участь у міжнародних ініціативах з аналогічного питання. Ці зустрічі та ініціативи спрямовані на пошук шляхів боротьби та

³⁰ Law Enforcement from Mekong Nations Unite as Drug Trafficking Worsens in the Golden Triangle // OpenDevelopment Mekong: official page. 2019. January 9. URL: <https://opendevlopmentmekong.net/news/law-enforcement-from-mekong-nations-unite-as-drug-trafficking-worsens-in-the-golden-triangle/>

³¹ Training on Prosecution Cases of TIP and Joint Recommendations in Savannkhet // Lao PDR News - IOM: official page. 2022. September 2. URL: <https://laopdr.iom.int/news/training-prosecution-cases-tip-and-joint-recommendations-savannakhet>

³² Golden Triangle joint patrols help keep waterway safe and crime-free // CGTN: official page. 2018. June 28. URL: <https://news.cgtn.com/news/3d417a4d306b6a4d/index.html?t=1489158792906>

³³ Myanmar general's speech at UN drug policy conference draws outrage // Myanmar NOW: official page. 2021. May 4. URL: <https://myanmar-now.org/en/news/myanmar-generals-speech-at-un-drug-policy-conference-draws-outrage>

припинення наркозлочинності у регіоні, а також покращення співпраці у справах, пов'язаних зі злочинністю між трьома країнами³⁴. Нижче деякі з них розглянуті більш детально:

Таїландсько-лаоський спільний комітет із співробітництва у сфері контролю над наркотиками³⁵ – це двостороння домовленість між Таїландом і Лаосом щодо боротьби з торгівлею наркотиками та іншими транснаціональними злочинами. Комітет складається з представників обох країн і має на меті посилити співпрацю та обмін інформацією між правоохоронними органами. Комітет також налагодив спільне патрулювання та операції з припинення наркобізнесу.

Вилучення наркотиків у Лаосі за рік зросло на 600 відсотків, включаючи «безумовно найбільше вилучення наркотиків в історії Східної та Південно-Східної Азії» – 55 мільйонів таблеток метамфетаміну та 1,5 тонни кристалічного метамфетаміну. Операція під керівництвом Таїланду за участю країн Меконгу та посередництва Китаю також побила рекорди у 2021 р. Вони конфіскували понад півмільярда таблеток метамфетаміну, 30 тонн «льоду», шість тонн героїну, три тонни кетаміну та 257 тонн хімікатів, які використовуються для виготовлення незаконних наркотиків. Офіцери Комітету у Таїланді тісно співпрацюють із місцевою владою у спеціалізованій групі під назвою Taskforce Storm для обміну розвідданими, інформацією та технологіями судової експертизи. Під час пандемії найбільші вантажі оперативної групи, які прямували до Австралії, були виявлені в морських вантажах, зокрема метамфетаміни, заховані в деталях мотоциклів, банках з кокосовим молоком і решітках для барбекю, а також героїн, захований у банках з акриловою фарбою. У листопаді 2021 р. офіцери Комісії зробили прорив, заарештувавши одного з «ворів у законі» за партію героїну у фарбі в

³⁴ Laos, Thailand and Myanmar cooperate anti-drug crime in the Golden Triangle area // KPL: official page. 2022. November 18. URL: <https://kpl.gov.la/EN/detail.aspx?id=69999>

³⁵ UNODC-Thai joint mission assesses trafficking along the border with Lao PDR // UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2021. March 18. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2021/03/trafficking-border-thai-lao-pdr/story.html>

Сіднеї. Двох чоловіків, у тому числі 38-річного, якого вважають однією з найбільш серйозних загроз організованої злочинності в Австралії, звинуватили в нібито змові з метою імпорту наркотиків – правопорушення, максимальне покарання у вигляді довічного ув'язнення³⁶.

М'янмсько-тайландська співпраця з контролю над наркотиками (MTDCC)³⁷ – це двостороння домовленість між М'янмою та Таїландом щодо боротьби з торгівлею наркотиками та іншими транснаціональними злочинами. Співпраця встановлює основу для співпраці та обміну інформацією між правоохоронними органами обох країн. У рамках MTDCC проводяться спільні операції та патрулювання з метою припинення незаконного обігу наркотиків уздовж спільного кордону. Таїланд і М'янма також створили Таїландсько-м'янманський прикордонний комітет, який працює над посиленням співпраці з контролю над наркотиками та інших питань уздовж їх спільного кордону, у патрулюваннях беруть участь представники правоохоронних органів Таїланду та М'янми.

Зусилля посилити заходи безпеки вздовж тайсько-м'янманського кордону призвели до того, що злочинні угруповання скерували свої маршрути торгівлі людьми на менш охоронюваний кордон між Таїландом і Лаосом. Зростаюча частка незаконних товарів тепер подорожує через Лаос, а потім уздовж річки Меконг до Ісана, північно-східного регіону Таїланду. З 10 провінцій із найбільшими обсягами вилучень у 2021 р. тільки на Ісан припало 49 відсотків вилучень «льоду» та 39 відсотків таблеток метамфетаміну – у чотири рази більше, ніж у 2019 та 2020 рр. разом узяті. Оскільки Ісан є найбільш небезпечним регіоном країни, групи контрабандистів з легкістю вербували кур'єрів і посередників із маргінальних північно-східних

36 Ford M., Vimonsuknopparat S. Asia's infamous Golden Triangle and the soldiers tracking down the drug smugglers who rule its narcotics trade // ABC News: official page. 2021. December 11. URL: <https://www.abc.net.au/news/2021-12-12/golden-triangle-drug-smugglers-who-rule-narcotics-trade/100677834>

37 Golden Triangle joint patrols help keep waterway safe and crime-free // CGTN: official page. 2018. June 28. URL: <https://news.cgtn.com/news/3d417a4d306b6a4d/index.html?t=1489158792906>

громад. Тим часом безпрецедентний рівень виробництва пігулок метамфетаміну призвів до того, що оптові та вуличні ціни впали до 10-20 батів (0,28-0,56 доларів США) за таблетку, що створює серйозні соціальні наслідки для регіону, який має обмежені послуги з охорони здоров'я та зменшення шкоди. Дельта Меконгу та регіон Ісан також використовувалися для незаконного перевезення продуктів дикої природи та зброї.

Таїланд також надав допомогу Лаосу у формі обладнання та навчання для заходів з контролю над наркотиками. Уряди Таїланду та Лаосу створили механізм обміну розвіданими вздовж спільного кордону для боротьби з торгівлею наркотиками та іншими транснаціональними злочинами. Механізм передбачає обмін інформацією та розвідувальними даними між правоохоронними органами обох країн з метою припинення торгівлі наркотиками та арешту причетних³⁸.

Управління Комітету з контролю за наркотиками (ONCB) посилює свою пильність щодо контрабанди наркотиків поштою³⁹, оскільки злочинні синдикати диверсифікують свої методи розповсюдження, щоб перехитрити чиновників і переміщувати незаконні наркотики по всій країні. Контрабандисти наркотиків все частіше використовують поштові послуги як спосіб, якому надають перевагу, щоб уникнути виявлення органами влади. Як наслідок, зростає частота контрабанди та кількість вилучених наркотиків. У період з жовтня 2021 р. по червень 2022 р. було заарештовано 12 підозрюваних у великомасштабній торгівлі наркотиками та конфіскувала понад 2,76 мільйони таблеток метамфетаміну, 3,5 кг розсипчастого метамфетаміну, відомого як «лід», і понад 3000 кг канабісу.

М'янма, Лаос і Таїланд спільно розробили декілька практичних планів боротьби з незаконним обігом наркотиків у регіоні. Спільна операція

³⁸ Laos, Thailand and Myanmar cooperate anti-drug crime in the Golden Triangle area // KPL: Lao News Agency. 2022. November 18. URL: <https://kpl.gov.la/EN/detail.aspx?id=69999>

³⁹ Ngamkham W. Cartels change tack // Bangkok Post: official page. 2022. August 1. URL: <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/2358299/its-in-the-mail-cartels-change-tack>

«Безпечний Меконг⁴⁰» — це практичний план боротьби з торгівлею наркотиками в регіоні річки Меконг. План передбачає скоординовані операції правоохоронних органів Китаю, М'янми, Лаосу та Таїланду. Метою плану є припинення торгівлі наркотиками вздовж річки Меконг і знищення мереж, залучених до цієї діяльності. Операція була розпочата в 2013 р. і проводиться під керівництвом правоохоронних органів країн, включаючи поліцію, митницю та служби безпеки кордону.

Спільна операція «Безпечний Меконг» має кілька цілей, зокрема:

- Припинення торгівлі наркотиками та іншої транснаціональної злочинної діяльності в субрегіоні Меконгу.
- Посилення потенціалу правоохоронних органів та безпеки кордонів країн-учасниць.
- Розширення співпраці та обміну інформацією між країнами-учасницями.
- Сприяння сталому розвитку в субрегіоні Меконгу.

Операція передбачає регулярне спільне патрулювання вздовж річки Меконг та її приток, а також транскордонний обмін розвідданими та співпрацю. Операція призвела до значних конфіскацій наркотиків, арештів торговців наркотиками та розриву злочинних мереж у регіоні⁴¹.

Спеціальна оперативна група «Золотий трикутник» (GTSTF)⁴² — це об'єднана оперативна група правоохоронних органів, створена для боротьби з торгівлею наркотиками та іншими транснаціональними злочинами в регіоні Південно-Східної Азії. Оперативна група складається з представників правоохоронних органів з М'янми, Таїланду та Лаосу та працює за підтримки Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC). GTSTF було створено

⁴⁰ Safe Mekong Joint Operation // United Nations Office on Drugs and Crime: official page. URL: <https://www.unodc.org/southeastasiaandpacific/en/safe-mekong.html>

⁴¹ Safe Mekong Joint Operation sees progress in tackling drug trafficking // The Nation Thailand: official page. URL: <https://www.nationthailand.com/news/30370275>

⁴² Golden Triangle Special Task Force // United Nations Office on Drugs and Crime: official page. URL: <https://www.unodc.org/southeastasiaandpacific/en/golden-triangle-special-task-force.html>

в 1993 р., вона відповідає за координацію та проведення спільних операцій, обмін розвіданими та проведення розслідувань. Спеціальна група зосереджена на знищенні мереж наркоторгівлі, ліквідації нарко-лабораторій і конфіскації незаконних наркотиків, зброї та іншої контрабанди⁴³. GTSTF уже довгий час доволі успішно проводять зрив великих операцій з торгівлі наркотиками в регіоні, що призводить до вилучення великої кількості заборонених наркотиків, зброї та готівки. Оперативна група також сприяла зміцненню співпраці правоохоронних органів та розвитку механізмів регіональної безпеки⁴⁴.

За дев'ять місяців до червня 2022 р. сили провели понад 260 операцій, у результаті яких було вилучено 54 мільйони таблеток метамфетаміну, 177 кг транквілізатора кетаміну, 120 кг відомого кристалічного метамфетаміну, як «лід» і 12 кг героїну. Ці операції призвели до арешту 320 підозрюваних і вбивства ще 27 осіб. Захоплення та перестрілки цього року (2023 р.) за участю Оперативної групи – яку одне джерело, знайоме з підрозділом, описує як «наконечник списа» в операціях Таїланду зі стримування наркотиків із «золотого трикутника» – здається, сигналізують про те, що 2023 р. буде ще одним важливим розділом у неоголошеній битві на кордонах регіону, що виробляє наркотики. На початку січня 2023 р. оперативна група в Чіанграї вилучила 500 000 таблеток метамфетаміну та вбила п'ятьох контрабандистів після перестрілки, яка тривала кілька хвилин. Тижнем раніше сили перехопили контрабандистів, які перевозили сотні кілограмів кетаміну після переходу з М'янми в таїландську провінцію Чіангмай. У цій сутичці загинуло шестеро контрабандистів. Попереднього місяця, у грудні 2022 р., 15 людей були вбиті серед групи приблизно з 30 контрабандистів, які перевозили

⁴³ Coordinated Border Management: The Golden Triangle Special Task Force // Global Initiative Against Transnational Organized Crime: official page. URL: <https://globalinitiative.net/coordinated-border-management-the-golden-triangle-special-task-force/>

⁴⁴ Laohong K.O. Major drug gang smashed by Safe Mekong operation // Bangkok Post: official page. 2016. August 3. URL: <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1051921/major-drug-gang-smashed-by-safe-mekong-operation>

рюкзаки, наповнені метамфетаміном, у районі Фанг Чіангмая. Оперативна група вилучила рушницю та гранату разом із рюкзаками, наповненими наркотиками⁴⁵.

У лютому 2023 р. поліція вилучила 6,4 мільйона таблеток метамфетаміну, привезених із М'янми на човні, в районі Чіанг Саен у Таїланді. Човен скинув свій величезний вантаж у порту на тайському боці річки Меконг, щоб пізніше його забрали контрабандисти. Розмір конфіскації Чіанг Саен змусив Іншіка Сіма, координатора Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) у Бангкоку, опублікувати твіт, що «цей район може бути найбільшим глобальним місцем торгівлі метамфетамінами». З тих пір Твіттер Сіма був переліком величезних вилучень наркотиків в околицях Золотого трикутника та за його межами: 6,5 мільйонів пігулок яба та гвинтівок вилучено в Монг Хсат у штаті Шан у М'янмі; 1,1 мільйона таблеток метамфетаміну в північній провінції Нан Таїланду і 3,2 мільйона в сусідній провінції Буенг Кан; 800 000 таблеток метамфетаміну та 30 кг кристалічного метамфетаміну в південній провінції Сонгкхла в Таїланді з «чистим» джерелом золотого трикутника. У той час як виробництво синтетичних наркотиків процвітає в «золотому трикутнику» протягом багатьох років, ООН зазначила, що вирощування опіумного маку стрімко зросло в трикутнику з лютого 2021 р., коли військові захопили владу в М'янмі. Збільшення виробництва опіуму, який переважно переробляється на героїн, збільшить регіональну торгівлю наркотиками, вартість якої оцінюється в приголомшливі 10 мільярдів доларів⁴⁶.

Меконгський патруль⁴⁷ – це практичний спільний план боротьби з торгівлею наркотиками та іншими транснаціональними злочинами вздовж

45 Doyle K. 'Tip of the spear': Battling the Golden Triangle's drug lords // Al Jazeera: official page. 2023. March 2. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2023/3/2/hld-tip-of-the-spear-taking-on-the-golden-triangles-druglords>

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Mekong Patrol // United Nations Office on Drugs and Crime: official page. URL: <https://www.unodc.org/southeastasiaandpacific/en/mekong-patrol.html>

річки Меконг. План передбачає скоординоване патрулювання територій правоохоронними органами Китаю, М'янми, Лаосу та Таїланду. Метою патрулювання є припинення наркобізнесу та переміщення через річку наркотиків та іншої контрабанди. Меконгський патруль був запущений у 2011 р. після насильницького нападу на два китайських вантажних судна в районі «золотого трикутника» на річці Меконг, що призвело до загибелі 13 китайських моряків⁴⁸. Операція спрямована на посилення безпеки річки Меконг і прилеглих до неї територій, запобігання насильницьким нападам і торгівлі наркотиками, а також сприяння регіональній співпраці. Під час спільного патрулювання представники правоохоронних органів країн-учасниць перевіряють човни та вантажі, проводять спільні розслідування та обмінюються розвідданими. Операція призвела до значних конфіскацій наркотиків, арештів торговців наркотиками та розриву злочинних мереж у регіоні⁴⁹.

М'янма, Лаос і Таїланд створили кілька міждержавних структур, спрямованих на боротьбу з незаконним обігом наркотиків у регіоні. Ці структури передбачають співпрацю між правоохоронними органами та обмін інформацією та ресурсами для знищення мереж торгівлі наркотиками та вилучення заборонених наркотиків. «The Triangle Area Development» (TAD)⁵⁰ – це міждержавна структура, заснована М'янмою, Лаосом і Таїландом у 1998 р. TAD має на меті сприяти економічному розвитку та вирішенню соціальних проблем в регіоні «золотого трикутника». В рамках цієї структури створено різні механізми для координації та обміну інформацією між правоохоронними органами для боротьби з торгівлею наркотиками та іншими

⁴⁸ Mekong River: China, Myanmar, Laos, Thailand work together against drug smuggling // Xinhua News Agency: official page. 2019. July 2. URL: http://www.xinhuanet.com/english/2019-07/02/c_138191983.htm

⁴⁹ Joint patrols combat drug smuggling in Mekong River region // China Daily: official page. 2017. February 20. URL: http://www.chinadaily.com.cn/china/2017-02/20/content_28378431.htm

⁵⁰ The Triangle Area Development (TAD) // United Nations Office on Drugs and Crime: official page. URL: <https://www.unodc.org/southeastasiaandpacific/en/the-triangle-area-development-tad.html>

транснаціональними злочинами в регіоні. Але, перш за все, TAD – це комплексна ініціатива розвитку, спрямована на сприяння економічному зростанню, покращенню рівня життя та зменшенню бідності. Ініціатива включає проекти, пов'язані з розвитком інфраструктури, освітою, охороною здоров'я та управлінням природними ресурсами та ін. Ініціатива TAD визнає, що бідність і відсутність економічних можливостей є одними з основних причин торгівлі наркотиками та інших транснаціональних злочинів у регіоні. Сприяючи економічному розвитку та покращенню рівня життя, TAD прагне усунути основні чинники, які спонукають до торгівлі наркотиками, і сприяти довгостроковій стабільності та безпеці в регіоні⁵¹.

Комісія річки Меконг⁵² – це ще одна міждержавна структура, створена урядами М'янми, Лаосу, Таїланду, Камбоджі та В'єтнаму. Метою Комісії є сприяння сталому розвитку в басейні річки Меконг і вирішення транскордонних проблем, включаючи торгівлю наркотиками. Вона була заснована в 1995 р. спільного управління та розробки ресурсів басейну річки Меконг. Його головна мета полягає в сприянні та координації сталого розвитку в регіоні, включаючи справедливе використання водних ресурсів, захист навколишнього середовища та зменшення бідності.

Комісія працює на основі спільного підходу для вирішення питань, пов'язаних з управлінням річкою Меконг, включаючи будівництво гідроелектростанцій, боротьбу з повеннями та навігацію. У своїй діяльності керується принципами сталого розвитку, участі зацікавлених сторін та регіонального співробітництва. Вона також відіграє певну роль у вирішенні транснаціональних проблем у субрегіоні Меконгу, таких як торгівля наркотиками. Для цього вона тісно співпрацює з іншими регіональними

⁵¹ The Triangle Area Development: Towards Comprehensive and Sustainable Development in the Mekong Subregion // Asian Development Bank: official page. URL: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/28266/triangle-area-development-comprehensive-sustainable-development.pdf>

⁵² About the Mekong River Commission // Mekong River Commission: official page. URL: <https://www.mrcmekong.org/about-mrc/>

організаціями та правоохоронними органами для боротьби з торгівлею наркотиками та іншими транснаціональними злочинами в регіоні⁵³.

Субрегіон Великого Меконгу⁵⁴ – міждержавна структура, створена М'янмою, Лаосом, Таїландом, Камбоджею, В'єтнамом і Китаєм. Вона має на меті сприяти економічному розвитку та регіональній співпраці в субрегіоні Великого Меконгу, який включає регіон «золотого трикутника». «Великий Меконг» створив різні механізми для координації та обміну інформацією між правоохоронними органами для боротьби з торгівлею наркотиками та іншими транснаціональними злочинами в регіоні. Ця структура була заснована в 1992 р. для сприяння економічному розвитку та регіональному співробітництву в басейні річки Меконг. Її програма спрямована на покращення зв'язку, сприяння інклюзивному зростанню та посилення регіональної інтеграції шляхом сприяння транскордонній торгівлі, інвестиціям, розвитку інфраструктури та розвитку людських ресурсів⁵⁵.

«Великий Меконг» діє через мережу інституційних рамок і механізмів, включаючи Програму економічного співробітництва, Робочу групу з питань сільського господарства, Програму співробітництва в галузі охорони здоров'я і Центр операцій з навколишнього середовища. Програма також координує роботу з іншими регіональними ініціативами, такими як Економічне співтовариство АСЕАН та Ініціатива «Один пояс, один шлях», щоб сприяти регіональній інтеграції та економічному розвитку⁵⁶.

⁵³ Steinberg D. J. Mekong River Commission: Regionalism on the Rise // Brookings Institution: official page. URL: <https://www.brookings.edu/articles/mekong-river-commission-regionalism-on-the-rise/>

⁵⁴ Greater Mekong Subregion // Asian Development Bank: official page. URL: <https://www.adb.org/countries/gms/main>

⁵⁵ Law Enforcement from Mekong Nations Unite as Drug Trafficking Worsens in the Golden Triangle // OpenDevelopment Mekong: official page. 2019. January 9. URL: <https://opendevlopmentmekong.net/news/law-enforcement-from-mekong-nations-unite-as-drug-trafficking-worsens-in-the-golden-triangle/>

⁵⁶ Thanh-Luong H. Drug Production, Consumption, and Trafficking in the Greater Mekong Sub-Region // University of California Press. 2019. Vol. 59. No. 4. P. 21. URL: <https://www.jstor.org/stable/26848398>

Стратегія економічного співробітництва Айяваді-Чао-Прая-Меконг (АСМЕКС)⁵⁷ – це міждержавна структура, створена М'янмою, Лаосом, Таїландом, Камбоджею та В'єтнамом у 2003 р. АСМЕКС має на меті сприяти економічному розвитку та регіональній співпраці між країнами-членами. Рамкова програма створила різні механізми для координації та обміну інформацією між правоохоронними органами для боротьби з торгівлею наркотиками та іншими транснаціональними злочинами в регіоні. Основною метою АСМЕКС є покращення зв'язку, сприяння інклюзивному зростанню та зменшення рівня бідності через регіональну інтеграцію, а також сприяти економічному співробітництву в різних секторах, включаючи сільське господарство, торгівлю, інвестиції, енергетику та туризм. Вона також прагне сприяти фізичному та інституційному зв'язку між країнами-членами шляхом розвитку інфраструктури, координації політики та розвитку людських ресурсів. Однією з ключових ініціатив у рамках АСМЕКС є схема єдиної візи, яка спрямована на полегшення туристичних і ділових подорожей у регіоні, дозволяючи туристам і бізнесменам подорожувати між країнами АСМЕКС за єдиною візою⁵⁸.

Стратегія економічного співробітництва Айяваді-Чао-Прая-Меконг (АСМЕКС) включила боротьбу з незаконним обігом наркотиків у регіоні Меконг як один із своїх пріоритетів. АСМЕКС визнає серйозну загрозу, яку становить торгівля наркотиками для соціально-економічного розвитку регіону, і визначає необхідність скоординованих зусиль країн-членів для вирішення цієї проблеми. АСМЕКС реалізує низку ініціатив щодо зміцнення регіонального співробітництва у боротьбі з незаконним обігом наркотиків, зокрема:

⁵⁷ Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (АСМЕКС) // ASEAN: official page. URL: <https://asean.org/asean-economic-community/sectoral-bodies-under-the-purview-of-aem/acmecs/>

⁵⁸ Thanh P.S., Nguyen L.T. Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (АСМЕКС): Progress and Prospects // East-West Center: official page. URL: https://www.eastwestcenter.org/sites/default/files/private/api/file/2020/05/АСМЕКС-Progress-and-Prospects_0.pdf

1. Покращення обміну інформацією: АСМЕCS створив механізм для обміну інформацією та розвідувальними даними про торгівлю наркотиками між країнами-членами. Це включає в себе обмін інформацією про тенденції, маршрути та торговців наркотиками, а також спільні розслідування та операції.

2. Посилення прикордонного контролю: країни-члени АСМЕCS працюють разом над покращенням прикордонного контролю та заходів безпеки для запобігання незаконному обігу наркотиків через кордон. Це включає розгортання спільних прикордонних патрулів, створення спільних прикордонних контрольно-пропускних пунктів, а також обмін передовим досвідом і технологіями.

3. Розвиток потенціалу: АСМЕCS також працює над підвищенням потенціалу країн-членів у боротьбі з торгівлею наркотиками. Це включає програми навчання та підвищення кваліфікації для співробітників правоохоронних органів, а також розробку регіональних стандартів і протоколів контролю за наркотиками.

Держави, що належать до «золотого трикутника», зіштовхуються з нестабільною внутрішньою ситуацією, включаючи повільний розвиток, поширення бідності, проблеми з корупцією, а також виклики у встановленні свого статусу на міжнародній арені та виконанні міжнародних правових зобов'язань. Міждержавні суперечки та внутрішньодержавні труднощі стають на заваді результативної співпраці між Лаосом, Таїландом та М'янмою, адже, замість того, щоб скоординувати зусилля та вирішити корінну проблему наркотрафіку, країни фокусуються на усуненні її похідних – міграції, злочинності, проблеми охорони здоров'я тощо. Але співпраця у «золотому трикутнику» існує та являється ключовою відправною точкою в ефективній протидії міжнародному наркотрафіку. Трикутник інтересів Таїланд-М'янма-Лаос охоче залучає нові інструменти та заходи, перш за все, у вигляді щорічних звітів та зустрічей, задля моніторингу та трансформації ситуації з наркотиками в регіоні.

РОЗДІЛ 4
РЕГІОНАЛЬНИЙ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІР ПРОТИДІЇ
МІЖНАРОДНОМУ НАРКОТРАФІКУ У ФОКУСІ ДЕРЖАВ
«ЗОЛОТОГО ТРИКУТНИКА»

4.1. Взаємодія Таїланду, Лаосу та М'янми з АСЕАН як механізм протидії наркотрафіку на регіональному рівні

Таїланд, Лаос і М'янма є членами Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), яка була заснована в 1967 р. як регіональна міжурядова організація. Однією з цілей АСЕАН є сприяння співробітництву між її державами-членами для вирішення спільних проблем, включаючи торгівлю наркотиками. Торгівля наркотиками є серйозною проблемою в регіоні, оскільки «золотий трикутник», який охоплює частини Таїланду, Лаосу та М'янми, є основним джерелом опіуму та героїну. Для боротьби з незаконним обігом наркотиків АСЕАН реалізувала різні ініціативи та механізми, в тому числі було створено Комітет старших посадових осіб АСЕАН з питань наркотиків (ASOD), які координують політику контролю над наркотиками між державами-членами¹.

Ситуація з наркотиками в АСЕАН залишалася серйозною у 2020 р., хоча регіон АСЕАН зіткнувся з пандемією COVID-19, яка продовжує спалахувати з 2019 р. У звіті ASEAN Drug Monitoring 2020 р. продовжено аналіз 8 видів наркотиків, таких як САР, опіати/опіоїди, канабіс, кокаїн, Нові психоактивні речовини (NPS), депресанти центральної нервової системи (ЦНС), галюциногени та інші речовини, які включали кофеїн, хімічні речовини-прекурсори, які були визнані незаконними в більшості держав-членів АСЕАН.

¹ Transnational Organized Crime in Southeast Asia: Evolution, Growth and Impact // UNODC: Southeast Asia and the Pacific. 2019. P. 47. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2019/SEA_TOCTA_2019_web.pdf

САР залишається найпоширенішим наркотиком у регіоні, за ним йдуть опіати/опіоїди та канабіс відповідно. Так само, як і споживачі наркотиків, які пройшли лікування у 2020 р., до трійки лідерів увійшли САР, опіати/опіоїди та канабіс. Усі країни-члени АСЕАН повідомляли про найбільше злочинів, пов'язаних із САР, особливо про метамфетамін, як у формі таблеток, так і в кристалах. У 2020 р. обсяги вилучень САР значно зросли до понад 280 метричних тонн, що в три рази більше, ніж у 2017 р. Було помітно, що вилучення кристалічного метамфетаміну зросло в дев'ять разів з 7 метричних тонн у 2017 р. до 62 метричних тонн у 2020 р., тоді як метамфетамін з кінця 2018 р. вилучення таблеток було зменшено, але в 2020 р. вилучена кількість перевищила 70 метричних тонн. Інші форми метамфетаміну (рідкий і порошок) були вилучені. Серед загальної кількості населення АСЕАН кількість наркозлочинців, заарештованих у регіоні у 2020 р., становила 63,8% на 100 000 населення, що еквівалентно 421 651 наркозлочинцям, що не сильно відрізняється від 2019 р., коли було 75,1% на 100 000 населення. У 2020 р. кількість наркозлочинів, скоєних іноземними громадянами в регіоні АСЕАН, зросла більш ніж утричі. Більше 90% цих злочинців були громадянами Південно-Східної Азії, решта були вихідцями з інших азіатських і європейських країн, включаючи Африку та Америку².

Таїланд, Лаос і М'янма також створили двосторонні та тристоронні механізми для посилення співпраці у боротьбі з незаконним обігом наркотиків. Наприклад, три країни створили спільну оперативну групу під назвою Спільна операція «Безпечний Меконг» (SMJO)³, метою якої є посилення співпраці між правоохоронними органами в регіоні для боротьби з торгівлею наркотиками та іншими транснаціональними злочинами. Крім того,

² ASEAN Drug Monitoring Report 2020 // ASEAN Narcotics Cooperation Center: official page. 2021. September. P. 7. URL: https://asean.org/wp-content/uploads/2022/03/ADM-Report-2020_2021Nov02.pdf

³ Mekong MOU on Drug Control: Sub-Regional Action Plan on Drug Control // UNODC: official page. P. 13. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2014/mou/2013.24.10_Sub-Regional_Action_Plan_AB.pdf

три країни також співпрацюють з Китаєм, Індією та іншими сусідніми країнами для боротьби з незаконним обігом наркотиків через Комісію річки Меконг (MGC)⁴, яка зосереджена на спільних зусиллях у боротьбі з торгівлею наркотиками вздовж річки Меконг.

Окрім цих механізмів, АСЕАН також запровадила програму «Робочі місця без наркотиків⁵» – це ініціатива, започаткована для сприяння створенню робочих місць без залучення у процес обігу наркотиків у регіоні. Програма була створена в 2009 р. і базується на принципі, що вживання наркотиків на робочому місці може мати негативний вплив на продуктивність, безпеку та здоров'я. Програма спрямована на підвищення обізнаності роботодавців і працівників про небезпеку вживання наркотиків і надання вказівок щодо того, як створити та підтримувати робочі місця, вільні від наркотиків. Програма також сприяє обміну передовим досвідом між державами-членами АСЕАН і заохочує розробку національної політики та правил для підтримки робочих місць без наркотиків.

Програма включає кілька ключових компонентів, зокрема:

1) Кампанії з підвищення обізнаності: Програма проводить кампанії з підвищення обізнаності, щоб популяризувати переваги робочих місць, вільних від наркотиків, і інформувати роботодавців і працівників про небезпеку вживання наркотиків.

2) Розвиток потенціалу: Програма передбачає навчання та технічну допомогу роботодавцям і працівникам щодо того, як створити та підтримувати робочі місця, вільні від наркотиків, включаючи вказівки щодо тестування на наркотики та консультування.

⁴ Mekong River Commission Agreement // OpenDevelopment Mekong: official page. 1995. P. 4. URL: <https://www.mrcmekong.org/assets/Publications/policies/agreement-Apr95.pdf>

⁵ ASEAN Work Plan on Combating Illicit Drug Production, Trafficking and Use // ASEAN: official page. P. 7. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2017/07/Doc-1-ASEAN-WP-on-Combating-Illicit-Drug-Production-2009-2015.pdf>

3) Обмін найкращим досвідом: Програма сприяє обміну найкращим досвідом між державами-членами АСЕАН, зокрема прикладами успішних ініціатив щодо відмови від наркотиків на робочому місці.

4) Моніторинг та оцінка: Програма відстежує та оцінює вплив ініціатив на робочих місцях, вільних від наркотиків, у регіоні та забезпечує зворотній зв'язок із зацікавленими сторонами, щоб допомогти підвищити ефективність програми.

Програма АСЕАН «Робочі місця без наркотиків» реалізована в кількох державах-членах АСЕАН, включаючи Таїланд, Індонезію та Філіппіни. Програма отримала підтримку Міжнародної організації праці (МОП) та інших міжнародних організацій.

У 1993 р. Китай, М'янма, Лаос, Таїланд і Управління ООН з міжнародного контролю над наркотиками (попередник UNODC) підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо контролю над наркотиками⁶. Пізніше до цього меморандуму приєдналися Камбоджа та В'єтнам у 1995 році. У 2000 р. на 33-й зустрічі Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) у Бангкоку міністри визнали загрозу, яку становить зловживання наркотиками та торгівля ними для безпеки та стабільності регіону, особливо в контексті його приналежності до поширення загроз пов'язаних з транснаціональною злочинністю. Вони закликали до досягнення безнаркотичного статусу АСЕАН до 2015 р. В результаті була створена регіональна структура під назвою «Спільні операції АСЕАН і Китаю у відповідь на небезпечні наркотики» або ACCORD⁷.

⁶ The Ministerial Meeting of the Signatory Countries to the 1993 Memorandum of Understanding on Drug Control in Nay Pyi Taw, Myanmar // Ministry of Foreign Affairs. Kingdom of Thailand: official page. 2013. May 16. URL: <https://www.mfa.go.th/en/content/5d5bccaf15e39c306000d09b?cate=5d5bcb4e15e39c3060006836>

⁷ ASEAN and China Cooperative Operations in Response to Dangerous Drugs (ACCORD) 8th Task Forces Meetings on Civic Awareness and Demand Reduction // UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2009. August 29. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2009/08/ACCORD/asean-and-china-cooperative-operations-in-response-to-dangerous-drugs.html>

Зобов'язання АСЕАН щодо позбавлення від наркотиків до 2015 р. поставило регіону чітку мету, тоді як план дій ACCORD окреслив дорожню карту досягнення цієї мети, але без уточнення очікуваних результатів або надання спеціальних кількісних контрольних показників. Той факт, що Організація Об'єднаних Націй явно не змогла створити «світ, вільний від наркотиків» до 2008 р. (як планувалося в 1998 р.), очевидно, не стримав країни Південно-Східної Азії поставити власну нереалістичну мету. Фактично, як чітко зазначено в середньостроковому звіті про прогрес за 2008 р., підготовленому UNODC та АСЕАН, ціль «АСЕАН вільна від наркотиків» була поставлена навіть без визначення того, що конкретно означає «вільна від наркотиків», тому неможливо визначити будь-який прогрес у досягненні такої мети. Проте, хоча той самий звіт визнає це, у ньому також зазначено, що «зобов'язання щодо створення «АСЕАН без наркотиків» до 2015 р. все ще є дійсним», незважаючи на те, що «існує загроза значного збільшення торгівлі наркотиками через впровадження угод про спрощення торгівлі в рамках АСЕАН»⁸.

Основними цілями для досягнення мети «АСЕАН без наркотиків» є транскордонне співробітництво, взаємна правова допомога та скорочення пропозиції. UNODC сприяло розвитку транскордонного співробітництва шляхом створення прикордонних відділів зв'язку. Ці відділи об'єднують правоохоронні органи з обох боків кордону і встановлюють протоколи для спільних операцій. За даними UNODC на 2009 р., було створено 70 прикордонних відділів зв'язку вздовж кордонів Бірми, Камбоджі, Лаоської НДР, Таїланду, В'єтнаму і Китаю. Програма прикордонних відділів зв'язку дозволила Лаоській НДР і Таїланду здійснити перше спільне патрулювання на річці Меконг у 2003 р. Розширення та зміцнення прикордонних відділів

⁸ Plan of Action to Implement the Joint Declaration on ASEAN-China Strategic Partnership for Peace and Prosperity // Association of Southeast Asian Nations: official page. 2012. June 18. URL: <https://asean.org/plan-of-action-to-implement-the-joint-declaration-on-asean-china-strategic-partnership-for-peace-and-prosperity/>

зв'язку продовжується, оскільки вони вважаються основним засобом підвищення регіонального співробітництва у боротьбі з торгівлею наркотиками. Однак, візити до кількох прикордонних відділів зв'язку на камбоджійському кордоні виявили недостатність матеріальних засобів, обмежену транскордонну співпрацю та недостачу або відсутність персоналу⁹.

Незважаючи на те, що національні уряди, АСЕАН і UNODC доклали значних зусиль у боротьбі проти незаконного обігу наркотиків, жодних великих успіхів не можна досягти без вирішення ключової проблеми незаконного виробництва наркотиків у регіоні, здебільшого через боротьбу з бідністю, тобто основною рушійною силою виробництва опіуму. Корупція також є важливим питанням, яким мають займатися країни регіону¹⁰.

Торгівля наркотиками є лише одним з аспектів наркономіки, і хоча цілі щодо «світу без наркотиків» або «вільної від наркотиків АСЕАН» можливо ніколи не будуть досягнуті, можна і потрібно докладати зусиль, щоб мінімізувати шкоду, заподіяну незаконним виробництвом наркотиків, торгівлею та споживанням. Поряд із скороченням попиту, політика громадського здоров'я, спрямована на зменшення шкідливих наслідків, пов'язаних із вживанням наркотиків і зловживанням ними, звичайно, є важливим інструментом проти поширення хвороб, що передаються через кров, особливо вздовж маршрутів торгівлі наркотиками. З іншого боку, економічний розвиток необхідний для того, щоб забезпечити альтернативні засоби існування переробки опійного маку: відсутність продовольчої безпеки, є головною рушійною силою виробництва опіуму в материковій частині Південно-Східної Азії. Тим не менш, економічний розвиток неможливий без

⁹ Laos: 2016 International Narcotics Control Strategy Report (INCSR) // U.S. Department of State: Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs. URL: <https://2009-2017.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2016/vol1/253282.htm>

¹⁰ Law Enforcement from Mekong Nations Unite as Drug Trafficking Worsens in the Golden Triangle // OpenDevelopment Mekong: official page. 2019. January 9. URL: <https://opendevelopmentmekong.net/news/law-enforcement-from-mekong-nations-unite-as-drug-trafficking-worsens-in-the-golden-triangle/>

належного управління; тобто без миру, політичної стабільності, верховенства права та контролю над корупцією.

У рамках міждержавної співпраці та співпраці з АСЕАН, В'єтнам, Таїланд і М'янма прагнуть покращити збільшити координацію, обмін інформацією та посилити навчання своїх правоохоронних органів, щоб бути здатними протистояти транснаціональній злочинності, яка становить загрозу для безпеки їхніх країн. Першим важливим кроком на шляху до припинення злочинів, пов'язаних з наркотиками, що негативно впливають на економічний і соціальний розвиток країни та життя її громадян, є впровадження регіонального законодавства, такого як Декларація АСЕАН про запобігання та боротьбу з транснаціональною злочинністю, Конвенція про боротьбу з тероризмом, Конвенція АСЕАН про взаємну допомогу у кримінальних справах та Генеральний план АСЕАН для основних елементів боротьби з злочинністю¹¹.

Існує ще декілька угод і договорів між АСЕАН і країнами «золотого трикутника», спрямованих на боротьбу з торгівлею наркотиками в регіоні. Зона вільної торгівлі між АСЕАН і Китаєм (АСФТА¹²): є угодою про вільну торгівлю, але вона містить положення про співпрацю у сфері контролю за наркотиками, наприклад спільні зусилля з запобігання та боротьби з незаконним обігом наркотиків:

1) Запобігання та боротьба з торгівлею наркотиками: АСФТА визнає важливість спільних зусиль для запобігання та боротьби з торгівлею наркотиками. В Угоді наголошується на необхідності співпраці в таких сферах, як обмін розвідданими, правоохоронна діяльність і розбудова потенціалу для ефективної боротьби з наркозагрозою.

¹¹ Vongphachanh M. Laos, Thailand and Myanmar Join Hands to Combat Drug Trade in Golden Triangle // The Laotian Times: official page. 2022. November 18. URL: <https://laotiantimes.com/2022/11/18/laos-thailand-and-myanmar-join-hands-to-combat-drug-trade-in-golden-triangle/>

¹² ASEAN – China (ACFTA) // Enterprise Singapore: official page. URL: https://www.enterprisesg.gov.sg/-/media/esg/files/non-financial-assistance/for-companies/free-trade-agreements/acfta/acfta_legal_text.pdf

2) Обмін інформацією: Угода сприяє обміну інформацією та досвідом щодо політики, стратегій і передового досвіду контролю над наркотиками. Цей обмін дає змогу країнам-учасникам вчитися на досвіді один одного та посилювати зусилля з контролю над наркотиками.

3) Спільні операції та співпраця правоохоронних органів: АСФТА заохочує спільні операції та співпрацю правоохоронних органів між країнами-учасниками для боротьби з мережами торгівлі наркотиками та припинення незаконної діяльності пов'язаної з наркотиками. Це включає співпрацю в зборі розвідувальних даних, розслідуваннях і спільних правоохоронних діях.

АСФТА сприяла розширенню співпраці між країнами-учасниками у сфері контролю над наркотиками¹³. Обмін інформацією, розвідувальними даними та передовим досвідом покращив розуміння тенденцій щодо наркотиків, маршрутів незаконного обігу та нових викликів, що призвело до більш ефективних контрзаходів. Угода забезпечила платформу для ініціатив з розбудови потенціалу. Було організовано навчальні програми, практикуми та семінари для підвищення можливостей правоохоронних органів, підрозділів прикордонного контролю та центрів реабілітації наркоманів. Це покращило навички та знання персоналу, який бере участь у боротьбі з наркотиками. Співпраця в рамках АСФТА зробила можливим проведення спільних операцій і скоординованих зусиль між країнами-учасниками в боротьбі з торгівлею наркотиками через кордони. Це призвело до успішних перекриттів, конфіскацій заборонених наркотиків і арештів осіб, причетних до злочинів, пов'язаних із наркотиками.

Конвенція АСЕАН про боротьбу з тероризмом¹⁴ – це договір, підписаний державами-членами АСЕАН, включаючи Таїланд, Лаос і М'янму. Він містить положення про торгівлю наркотиками як форму тероризму та

¹³ Su X. China's Antidrug Policies in Southeast Asia's Golden Triangle // Center for Security Studies: official page. 2013. November 16. URL: <https://isnblog.ethz.ch/uncategorized/chinas-antidrug-policies-in-southeast-asias-golden-triangle>

¹⁴ ASEAN Convention on Counter Terrorism // ASEAN: official page. P. 7. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/01/ACCT.pdf>

закликає до співпраці між державами-членами для запобігання та боротьби з торгівлею наркотиками. Конвенція сприяла обміну інформацією та розвідданими між державами-членами АСЕАН. Це допомогло вчасно поширювати важливу інформацію про терористичну діяльність, загрози та переміщення через кордони. Такий обмін інформацією покращив здатність регіону виявляти, запобігати та реагувати на терористичні акти.

Конвенція зміцнила співпрацю між правоохоронними органами в АСЕАН. Держави-члени посилили співпрацю у розслідуванні та судовому переслідуванні терористів та їхніх мереж. Це призвело до знищення та демонтажу кількох терористичних осередків і затримання осіб, причетних до діяльності, пов'язаної з тероризмом. Конвенція також підкреслила важливість розбудови потенціалу в боротьбі з тероризмом. Держави-члени провели навчальні програми, семінари та обмінялися передовим досвідом для підвищення можливостей правоохоронних органів, розвідувальних служб і відповідних установ¹⁵. Це підвищення потенціалу покращило здатність регіону запобігати, виявляти та ефективно реагувати на терористичні загрози. Конвенція заохочує країни-члени прийняти та забезпечити дотримання комплексної правової бази для боротьби з тероризмом. Вона передбачає криміналізацію різних терористичних актів, включаючи фінансування тероризму та вербування терористів. Це сприяло регіональному правовому співробітництву, екстрадиції та взаємній правовій допомозі у судовому переслідуванні терористів і боротьбі з транснаціональною терористичною діяльністю.

Угода АСЕАН про транснаціональну злочинність¹⁶ – це договір, підписаний державами-членами АСЕАН, який містить положення про

¹⁵ Emmers R. International Regime-Building in ASEAN: Cooperation against the Illicit Trafficking and Abuse of Drugs // *Contemporary Southeast Asia*. 2007. Vol. 29. No. 3. P. 517. URL: <https://www.jstor.org/stable/25798850>

¹⁶ ASEAN Declaration on Transnational Crime // ASEAN: official page. 1997. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2012/05/ASEAN-Declaration-on-Transnational-Crime-1997.pdf>

торгівлю наркотиками як транснаціональний злочин. Угода закликає до співпраці між державами-членами для запобігання та боротьби з незаконним обігом наркотиків, у тому числі шляхом обміну інформацією та спільних операцій. Угоду було прийнято 29 листопада 2004 р., при цьому вона набула чинності 25 липня 2005 р.

Угода наголошує на важливості обміну інформацією та розвіданими, пов'язаними з незаконним обігом наркотиків, між державами-членами АСЕАН. Вона заохочує створення механізмів для своєчасного та безпечного обміну інформацією, включаючи тенденції, закономірності та маршрути торгівлі наркотиками. Угода сприяє співпраці між правоохоронними органами в АСЕАН для боротьби з незаконним обігом наркотиків. Це включає в себе обмін досвідом, координацію розслідувань, проведення спільних операцій та обмін найкращими практиками для виявлення, перекриття та ліквідації мереж торгівлі наркотиками. Угода також наголошує на необхідності розбудови потенціалу для посилення можливостей держав-членів АСЕАН у боротьбі з незаконним обігом наркотиків¹⁷. Вона заохочує обмін знаннями, навчальні програми та технічну допомогу для зміцнення навичок і можливостей персоналу правоохоронних органів, прокурорів і судових органів. В рамках угоди визнається важливість профілактики та реабілітації у вирішенні проблеми наркотиків. Вона сприяє співпраці у впровадженні програм скорочення попиту, підвищенні обізнаності населення та наданні підтримки наркологічним і реабілітаційним центрам.

Країни-члени АСЕАН створили спільні оперативні групи для посилення співпраці в боротьбі з незаконним обігом наркотиків. Ці оперативні групи сприяють обміну інформацією, спільним розслідуванням і скоординованим діям з метою знищення мереж торгівлі наркотиками. Вони також

¹⁷ Law Enforcement from Mekong Nations Unite as Drug Trafficking Worsens in the Golden Triangle // OpenDevelopment Mekong: official page. 2019. January 9. URL: <https://opendevlopmentmekong.net/news/law-enforcement-from-mekong-nations-unite-as-drug-trafficking-worsens-in-the-golden-triangle/>

співпрацюють у проведенні цілеспрямованих операцій з перехоплення та вилучення заборонених наркотиків. Угода також сприяє скоординованим транскордонним операціям між державами-членами АСЕАН. Правоохоронні органи співпрацюють у здійсненні спільного патрулювання, обміні ресурсами та розвідувальною інформацією з метою запобігання та припинення незаконного обігу наркотиків уздовж спільних кордонів. Угода заохочує обмін розвідувальною інформацією та інформацією про діяльність з незаконного обігу наркотиків. Країни-члени АСЕАН обмінюються інформацією про тенденції щодо наркотиків, методи контрабанди та профілі торговців людьми, щоб покращити їхнє колективне розуміння та реагувати на операції з торгівлі наркотиками.

Угода Комісії річки Меконг¹⁸ – це угода, підписана Камбоджею, Лаосом, Таїландом і В'єтнамом для сприяння сталому розвитку та співпраці в басейні річки Меконг. Угода містить положення про транскордонну злочинність, включаючи торгівлю наркотиками, і закликає до спільних зусиль держав-членів для боротьби з цими злочинами. Угода про транскордонний транспорт¹⁹ – це договір, підписаний державами-членами АСЕАН, включаючи Таїланд, Лаос і М'янму. Угода містить положення щодо торгівлі наркотиками та закликає до спільних зусиль держав-членів для запобігання та боротьби з торгівлею наркотиками в регіоні.

Угода спрямована на сприяння сталому розвитку в басейні річки Меконг, вона сприяє співпраці між країнами-підписантами для вирішення спільних завдань, таких як розвиток гідроенергетики, управління водними ресурсами та охорона навколишнього середовища. Одним із ключових досягнень Угоди є розвиток процесів басейнового планування, тому що вона сприяє підготовці комплексних стратегій, політики та керівних принципів

¹⁸ Mekong River Commission Agreement // OpenDevelopment Mekong: official page. 1995. P. 3. URL: <https://www.mrcmekong.org/assets/Publications/policies/agreement-Apr95.pdf>

¹⁹ Greater Mekong Subregion Cross-Border Transport Facilitation Agreement // Asian Development Bank: official page. 2011. P. 111. URL: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/29294/gms-cbta-instruments-history.pdf>

інтегрованого управління водними ресурсами. Це передбачає врахування потреб та інтересів усіх країн-членів і зацікавлених сторін під час управління спільними ресурсами річки Меконг. Вона також сприяє обміну даними, інформацією та знаннями, пов'язаними з басейном річки Меконг. Країни-члени обмінюються гідрологічними даними, результатами досліджень і технічним досвідом для підтримки прийняття обґрунтованих рішень і спільного управління ресурсами річки. Ця співпраця дозволяє краще зрозуміти динаміку басейну та підтримує планування та розвиток на основі фактичних даних. Угода підкреслює важливість захисту навколишнього середовища та оцінки впливу при розробці проектів і діяльності в басейні річки Меконг; надає керівні принципи та рамки для оцінки та пом'якшення потенційного екологічного та соціального впливу проектів розвитку, зокрема великомасштабної інфраструктури, такої як дамби гідроелектростанцій²⁰.

Угода сприяє діалогу та співпраці між країнами-членами для вирішення конфліктів і суперечок, пов'язаних з використанням і управлінням ресурсами річки Меконг. Завдяки регулярним зустрічам, консультаціям і переговорам MRC надає країнам-членам платформу для обговорення проблем, пошуку спільної мови та пошуку взаємовигідних рішень. Країни-підписанти беруть участь у механізмах обміну інформацією для обміну розвідданими, даними та інформацією, пов'язаною з транснаціональними злочинами, включаючи торгівлю наркотиками²¹. Ця співпраця дозволяє їм бути в курсі нових тенденцій, маршрутів торгівлі та злочинних мереж, залучених до торгівлі наркотиками. Співробітництво між країнами-членами поширюється на управління кордонами та контроль для запобігання незаконній діяльності, включаючи торгівлю наркотиками. Посилення безпеки на кордоні, проведення

²⁰ Law Enforcement from Mekong Nations Unite as Drug Trafficking Worsens in the Golden Triangle // OpenDevelopment Mekong: official page. 2019. January 9. URL: <https://opendevlopmentmekong.net/news/law-enforcement-from-mekong-nations-unite-as-drug-trafficking-worsens-in-the-golden-triangle/>

²¹ Thanh-Luong H. Drug Production, Consumption, and Trafficking in the Greater Mekong Sub-Region // University of California Press. 2019. Vol. 59. No. 4. P. 721. URL: <https://www.jstor.org/stable/26848398>

спільного патрулювання та обмін ресурсами та розвідувальними даними сприяють більш ефективним спостереженням і перехопленням. Країни також співпрацюють у правоохоронних ініціативах для боротьби з торгівлею наркотиками. Це передбачає спільні розслідування, скоординовані операції та обмін найкращим досвідом зі збору розвідувальних даних, стеження та арештів осіб, причетних до злочинів, пов'язаних з наркотиками.

Ці угоди та договори демонструють прихильність АСЕАН і країн «золотого трикутника» співпрацювати для боротьби з торгівлею наркотиками в регіоні. Співпрацюючи над обміном інформацією, спільними операціями та іншими заходами, країни працюють над створенням більш безпечного регіону.

Отже, країни «золотого трикутника» приймають активну участь у роботі Асоціації держав Південно-Східної Азії, особливо у питаннях, які першочергово стосуються добробуту та подальшого розвитку їхніх країн. Взаємодія АСЕАН з Таїландом, Лаосом та М'янмою уже привела до позитивних результатів у вигляді посилення моніторингу проблемних ділянок кордонів вздовж «золотого трикутника» та початку процесу імплементації нового законодавства, яке дозволить розпочати зміни «зсередини», серед них, Меморандум про взаєморозуміння щодо контролю над наркотиками 1993 р., Декларація АСЕАН про попередження транснаціональної злочинності та боротьбу з нею, Конвенція про боротьбу з тероризмом, Конвенція АСЕАН про взаємну допомогу у кримінальних справах і Генеральний план АСЕАН для основних елементів проти злочинності. Але протидія наркотрафіку є складним завданням через його злиття з багатьма сферами, які забезпечують функціонування держави, та має забезпечуватись введенням комплексних заходів.

4.2. Участь країн «золотого трикутника» у багатосторонній співпраці на міжрегіональному та глобальному рівнях

У світлі наведених факторів, що спричиняють дестабілізацію міжнародної безпеки, держави «золотого трикутника» – М'янма, Лаос і

Таїланд – є важливими учасниками мережі наркотрафіку в регіоні Південно-Східної Азії, де виробляється значна кількість опіуму та героїну. «Золотий трикутник» є відносно відокремленим суб-регіоном, де існує присутність сепаратистських та терористичних рухів із жвавою контрабандою, що становить складову тіньової економіки, включаючи контрабанду товарів та зброї, а також наркотиків. Враховуючи його геополітичне положення, «золотий трикутник» функціонує як міст, що поєднує Південну та Південно-Східну Азію, і активно використовується для транспортування наркотичних речовин через міжнародні маршрути для їх подальшого збуту на світовому ринку²².

На сьогоднішній день, міжнародна спільнота активно розвиває багатосторонню співпрацю в боротьбі з міжнародним наркотрафіком. У свою чергу, держави «золотого трикутника», які є геополітичною зоною протистояння та конкуренції між Індією та Китаєм, виступають активними учасниками та об'єктами трансрегіональної взаємодії з метою протидії наркотрафіку. Для досягнення цієї мети вони включають регіональні інтеграційні структури Південної та Південно-Східної Азії, а також ООН.

Під терміном «міжнародний наркотрафік» варто розуміти незаконну торгівлю на світовому рівні, яка охоплює вирощування, виробництво, поширення та продаж речовин, які підпадають під закони, що забороняють наркотики. Це також включає нелегальну торгівлю забороненими наркотичними речовинами, яка сприяє формуванню злочинних мереж наркобізнесу²³. Торговці наркотиками систематично використовують складні методи та мережі для ухилення від правоохоронних органів і максимізації

²² Тихоненко І.В., Чулкова А.В. Глобальний і міжрегіональний рівні протидії міжнародному наркотрафіку у фокусі держав «золотого трикутника» // Старожитності Лукомор'я. 2023. № 2 (17). С. 86. URL: <http://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/205>

²³ Drug trafficking: UNODC World Drug Report 2010 // UNODC: official site. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/index.html#:~:text=Drug%20trafficking%20is%20a%20global,subject%20to%20drug%20prohibition%20laws>.

своїх прибутків. Це включає використання різноманітних транспортних засобів для переміщення наркотиків через кордон, а також складні фінансові операції та схеми «відмивання» грошей, отриманих незаконним шляхом, з метою приховування джерела прибутків.

У цьому контексті наркоторговці використовують субрегіон «золотого трикутника» як джерело заборонених наркотиків, які потім постачаються в інші частини світу. Гірська місцевість регіону, нестійкість кордонів та обмежена присутність правоохоронних органів роблять його ідеальним місцем для виробництва та торгівлі наркотиками.

На сьогоднішній день «золотий трикутник» є одним з провідних світових центрів виробництва синтетичних наркотиків, зокрема метамфетаміну, які експортуються до Австралії, Нової Зеландії та регіонів Східної та Південно-Східної Азії. Офіс ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) виявив певну тенденцію – вирощування опійного маку в цьому регіоні скоротилося з 2014 р., в той час як виробництво синтетичних наркотиків збільшилось²⁴.

Зазвичай наркотики транспортуються наземними або морськими шляхами до інших частин Південно-Східної Азії, Південної Азії та поза їх межами, і потім далі постачаються в інші частини світу, включаючи Європу, Північну Америку та Австралію. Сусідні регіони, держави та Організація Об'єднаних Націй об'єдналися з метою боротьби з торгівлею наркотиками у цьому субрегіоні, оскільки вона серйозно впливає на здоров'я населення, безпеку та економічний розвиток всього світу. Для налагодження стабільної та ефективної співпраці щодо протидії наркотрафіку в «золотому трикутнику» важливо залучити регіональних лідерів, які мають світовий вплив – Китай і Індія²⁵.

²⁴ Organized Crime Markets: Drug Trafficking // UNODC: official site. URL: <https://www.unodc.org/e4j/zh/organized-crime/module-3/key-issues/drug-trafficking.html>

²⁵ Тихоненко І.В., Чулкова А.В. Глобальний і міжрегіональний рівні протидії міжнародному наркотрафіку у фокусі держав «золотого трикутника» // Старожитності Лукомор'я. 2023. № 2 (17). С. 89. URL: <http://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/205>

Лаос, М'янма та Таїланд регулярно співпрацюють з Китаєм з метою створення спільної стратегії протидії наркотикам. У спільних операціях цих чотирьох країн вже було досягнуто значних успіхів, ефективно наносилися удари проти наркотичних злочинних угруповань, пов'язаних з регіоном «золотого трикутника». Голова Національного комітету з контролю за наркотиками Таїланду повідомив, що в рамках спільних операцій проти наркотичних синдикатів та місцевих наркотичних мереж станом на 2015 рік було заарештовано 3398 підозрюваних, а також було вилучено 25 мільйонів таблеток синтетичних наркотиків, 20 тонн анестетика, 8153 кілограми кофеїну, 10 тонн хімічних речовин, які можуть бути використані для виробництва наркотиків, 1556 кілограмів героїну, 179 кілограмів опіуму та інше. Представник Китаю, заступник керівника Державного комітету боротьби з наркобізнесом КНР, зазначив, що необхідно постійно вдосконалювати механізми спільних операцій з протидії наркотикам, розширювати інвестиції і розвивати фактичну співпрацю у таких напрямках, як обмін розвідувальною інформацією, спільна правова діяльність, розслідування важливих справ та забезпечення прозорості слідства.²⁶

Представники сторін високо оцінюють результати спільних операцій проти наркобізнесу. Китай, Лаос, Таїланд і М'янма проводять зустрічі на рівні відповідних міністерств з метою спільної боротьби з наркотиками в рамках програми «Безпечні водні шляхи». Крім цього, Китай ініціював підписання так званої «Найпуїтауської декларації про співпрацю у сфері контролю над наркотиками». Ця декларація досягла загальної згоди між Китаєм та країнами «золотого трикутника» щодо посилення співпраці в протидії злочинам, пов'язаним з наркотиками у субрегіоні, а також вирішення проблеми

²⁶ Китай, Лаос, Мьянма и Таиланд подвели итоги кампании по борьбе с наркотиками «Безопасные водные пути» // Russian News Xinhua: официальная страница. 2015. 8 апреля. URL: http://russian.news.cn/social/2015-04/08/c_134131369.htm

порушення верховенства права та громадянського суспільства в державах «золотого трикутника»²⁷.

Індія, подібно до Китаю, має зацікавленість у стабільній та контрольованій ситуації в регіоні, оскільки збагачення наркотрафіку становить пряму загрозу для безпеки країни через фінансування повстанських організацій та збільшення потоку нелегальної зброї, яка використовується для фінансування місцевих терористичних груп. Співпраця Лаосу, М'янми і Таїланду з Індією відображається у засіданнях «Співробітництво Меконг-Ганг», яке міністр закордонних справ Індії С. Джайшанкар охарактеризував як «багатогранний зв'язок з регіоном Меконгу» і підкреслив важливість посилення співпраці у цьому напрямку²⁸. Найновіший «План дій співробітництва Меконг-Ганг», затверджений на відео-конференції 21 липня 2022 р., окрім боротьби з наркотрафіком, передбачає співпрацю у сфері культури, туризму, бізнесу, освіти, охорони здоров'я, управління ресурсами, науки та технологій, транспорту та комунікацій²⁹.

Індія, разом з країнами «золотого трикутника», є учасницею Ініціативи Бенгальської затоки щодо багатогалузевого технічного та економічного співробітництва (BIMSTEC – Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation), в межах якої було розроблено «План дій з контролю над наркотиками». Цей план включає в себе публікацію щорічного звіту BIMSTEC про наркотики, заходи для посилення потенціалу держав-учасниць у запобіганні та припиненні незаконного обігу наркотичних речовин, психотропних речовин і хімічних прекурсорів, встановлення гарячої лінії для

²⁷ Nay Pyi Taw Declaration on Drug Control // UNODC: official page. 2013. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/2013/05/mou/NAY_PYI_TAW_DECLARATION_EDITED.pdf

²⁸ Mekong region is of great importance to India: EAM Jaishankar // The Hindu: official page. 2021. July 22. URL: <https://www.thehindu.com/news/national/mekong-region-is-of-great-importance-to-india-eam-jaishankar/article35457770.ece>

²⁹ Mekong Ganga Cooperation (MGC) Plan of Action // Ministry of External Affairs: Government of India: official site. 2019. URL: <https://mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/31712/Mekong+Ganga+Cooperation+MGC+Plan+of+Action+20192022#>

використання координаційними центрами, а також розробку електронної системи моніторингу порушень, пов'язаних з наркотиками, для сприяння обміну розвідувальною інформацією та даними, що стосуються торгівлі наркотиками³⁰.

Варто відзначити, що БІМСТЕК – інтеграційне угруповання, до якого належать країни Південної та Південно-Східної Азії, що свідчить про міжрегіональне або трансрегіональне співробітництво на інституційному рівні з метою протидії наркотрафіку, що є одним із аспектів міждержавної взаємодії. З цього погляду, на особливу увагу заслуговує Індія, яка має вагомим значенням в регіоні Південної Азії, і становить ядро ще однієї регіональної організації.

Південно-азійська асоціація регіонального співробітництва (СААРК або SAARC – South Asian Association for Regional Cooperation) до якої входять Афганістан, Бангладеш, Бутан, Індія, Мальдіви, Непал, Пакистан і Шрі-Ланка, створила регіональний центр у Коломбо (Шрі-Ланка) для запобігання зловживанню наркотиками, який надає навчання та технічну допомогу країнам-членам у сфері запобігання зловживанню наркотиками, лікування та реабілітації.

Окрім залучення таких регіональних організацій, як SAARC та BIMSTEC, до боротьби з наркотрафіком, значну роль відіграє Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН або ASEAN – Association of South East Asian Nations). Дві організації, – СААРК та БІМСТЕК, зосереджені на географічно близьких регіонах. СААРК є суто регіональною організацією у Південній Азії. Тоді як БІМСТЕК – міжрегіональна організація, яка об'єднує країни як Південної Азії у форматі СААРК (5 країн), так і Південно-Східної Азії у форматі АСЕАН (2 країни). Оскільки регіони та інтереси країн-членів

³⁰ BIMSTEC Convention on Cooperation in Combating International Terrorism, TOC and IDT // BIMSTEC: official site. 2009. URL: <https://www.vifindia.org/sites/default/files/BIMSTEC%20Convention%20on%20Cooperation%20in%20Combating%20International%20Terrorism,%202009.pdf>

перетинаються, СААРК і БІМСТЕК доповнюють одна одну з точки зору функцій і цілей.

Лаос, Таїланд і М'янма активно співпрацюють між собою та з АСЕАН, з метою поліпшення координації, обміну інформацією та підвищення кваліфікації своїх правоохоронних органів, щоб забезпечити ефективний контроль транснаціональної злочинності, яка загрожує безпеці їхніх країн. Перший важливий крок у боротьбі з наркотичною злочинністю, що має негативний вплив на економічний і соціальний розвиток країни та життя її громадян, полягає в реалізації регіонального законодавства, такого як «Декларація АСЕАН про попередження та боротьбу з транснаціональною злочинністю», «Конвенція про боротьбу з тероризмом», «Конвенція АСЕАН про взаємну допомогу у кримінальних справах» і «Генеральний план АСЕАН для основних елементів проти злочинності»³¹.

Крім наявної міжрегіональної взаємодії, боротьба з наркотрафіком у державах «золотого трикутника» виходить на міжнародний рівень з огляду на активність у цьому напрямку США та ООН, а саме УНЗ ООН/UNODC³².

Роль Сполучених Штатів Америки у боротьбі проти наркотрафіку є надзвичайно важливою, американська допомога і посередництво стають ключовими факторами в ефективній протидії наркотрафіку, як на регіональному, так і на міжнародному рівні. Таїланд виступає лідером у розвитку та впровадженні регулюючих заходів в регіоні, і саме з ним США співпрацюють, розробляючи різноманітні координуючі програми як у рамках двосторонньої співпраці, так і для інших країн регіону. Таким чином, Таїланд виступає не лише партнером, але й посередником між США, Лаосом і М'янмою.

³¹ Vongphachanh M. Laos, Thailand and Myanmar Join Hands to Combat Drug Trade in Golden Triangle // The Laotian Times: official page. 2022. November 18. URL: <https://laotiantimes.com/2022/11/18/laos-thailand-and-myanmar-join-hands-to-combat-drug-trade-in-golden-triangle/>

³² Чулкова А.В., Тихоненко І.В. Глобальний і міжрегіональний рівні протидії міжнародному наркотрафіку у фокусі держав «золотого трикутника» // Старожитності Лукомор'я. 2023. № 2 (17). С. 91. URL: <http://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/205>

США мають довгу історію лідерства у боротьбі з наркотрафіком, розпочавши всесвітньо відому «Війну з наркотиками» у 1971 р. Країна має суттєвий інтерес у вирішенні цього питання, оскільки сама страждає від проблем наркотиків і насильства, що походять від транснаціональних злочинних організацій. Тому США віддають перевагу різноманітним формам міжнародного співробітництва, щоб привернути увагу до проблеми міжнародного наркотрафіку на світовому рівні.

Таїланд виступає лідером у розвитку та впровадженні регулюючих заходів в регіоні. Саме з Таїландом США підтримують та розробляють різноманітні координуючі програми, як для двосторонньої співпраці, так і для їхнього впровадження в інших країнах регіону. Таким чином, Таїланд виступає не лише партнером, але й посередником між США, Лаосом і М'янмою. Сполучені Штати Америки пишаються своєю підтримкою Таїланду у боротьбі з наркаторговцями на кордонах країни, з метою захисту громадян і зміцнення національної безпеки як для Таїланду, так і для США. Співпраця між американськими таїландськими органами безпеки та правоохоронними органами є одним з пріоритетних напрямків³³.

Бюро Державного департаменту США з питань міжнародної боротьби з наркотиками та правоохоронної діяльності організовує, фінансує та впроваджує заходи, які уже принесли користь десяткам тисяч учасників за останнє десятиліття. Співпрацюючи з правоохоронними органами США, за останні кілька років поліція Таїланду провела численні успішні розслідування щодо торгівлі наркотиками, людьми, видами дикої природи та сексуальної експлуатації дітей. У 2020 р. правоохоронні органи Таїланду, які отримали технічну допомогу від бюро, зіграли важливу роль у масштабній операції, яка знищила п'ять мереж наркаторгівлі з операціями з відмивання грошей на суму понад 100 мільйонів доларів. Після різноманітних втручань за підтримки

³³ Tower J., Harding B. Three Priorities for U.S.-Thailand Cooperation in Myanmar // United States Institute of Peace: official page. 2021. December 15. URL: <https://www.usip.org/publications/2021/12/three-priorities-us-thailand-cooperation-myanmar>

бюро, спрямованих на те, щоб допомогти Таїланду покращити режим боротьби з відмиванням грошей, нове законодавство та нормативні акти призвели до того, що Таїланд дотримався важливих міжнародних стандартів щодо захисту своїх фінансових систем від фінансування тероризму та відмивання незаконних доходів³⁴.

Серед країн «золотого трикутника» у М'янмі зберігається найбільш проблематична внутрішньодержавна ситуація. 1 лютого 2021 р. у країні стався військовий переворот, в ході якого було скинуто демократично обраний уряд, що дало початок демонстраціям, страйкам з подальшими репресіями населення, обмеженням основних свобод і доступу до інформації та Інтернету. Сполучені Штати з 1989 р. постійно надавали екстрену гуманітарну допомогу вздовж кордону Таїланду та М'янми, в тому числі через фінансування неурядових організацій; у 1998 р. відновили цільові програми охорони здоров'я та розширили зусилля з надання допомоги у відповідь на руйнування, спричинені циклоном Нургіс у 2008 р.; у 2012 р. відновили повну місію USAID³⁵. 11 лютого 2021 р., після військового перевороту Сполучені Штати продовжують підтримку народу М'янми, яка включає гуманітарну допомогу найбільш уразливим верствам населення.

Бюро з питань міжнародної боротьби з наркотиками та правоохоронної діяльності у партнерстві з Управлінням по боротьбі з наркотиками та програмою розвитку, допомоги та навчання прокурорів за кордоном забезпечило тренінги з розвитку для працівників поліції, прокуратури та судових органів. М'янма є великим виробником наркотиків, і Сполучені Штати надали допомогу у вирішенні соціальних проблем, пов'язаних із

³⁴ Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs: Thailand Summary // U.S. Department of State: official page. URL: <https://www.state.gov/bureau-of-international-narcotics-and-law-enforcement-affairs-work-by-country/thailand-summary/>

³⁵ The United States Announces More Than \$170 Million In Additional Humanitarian Assistance For Vulnerable People In Burma And Bangladesh // USAID: official page. 2022. September 22. URL: <https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/sep-22-2022-united-states-announces-more-170-million-additional-humanitarian-assistance-vulnerable-people-burma-bangladesh>

залежністю від наркотиків, тоді як Управління по боротьбі з наркотиками допомогло поліції значно зменшити їх виробництво та розповсюдження. Після перевороту бюро призупинило усі види допомоги правоохоронним органам³⁶.

Відносини між Лаосом та США впродовж історії не завжди були дружніми, але після встановлення демократичного уряду у В'єт'янні дві країни знайшли спільний вектор. Прагнучи відігравати більш помітну роль у міжнародних відносинах, у тому числі в АСЕАН, Лаос стикається зі значними проблемами, пов'язаними з низькою кваліфікацією робочої сили та економічною вразливістю. Сполучені Штати співпрацюють із Лаосом, щоб підтримувати прийняття обґрунтованих рішень, які залучають молоде населення країни та сприяють створенню стійкого Індо-Тихоокеанського регіону, керованого законом та правилами. Це розширення співпраці прискорилося в 2009 р. із запуском Ініціативи Нижнього Меконгу та створенням у 2016 р. Всеосяжного партнерства між США та Лаосом, і продовжуватиме розвиватися завдяки новому Партнерству Меконг-США, який було започатковано у 2020 р.³⁷

Бюро Державного департаменту США, відповідальне за міжнародну боротьбу з наркотиками та правоохоронну діяльність, організовує, фінансує та впроваджує заходи, які протягом останнього десятиліття приносять користь десяткам тисяч учасників. Співпрацюючи з правоохоронними органами США, поліція Таїланду здійснювала численні успішні розслідування щодо торгівлі наркотиками, людьми, видами дикої природи та сексуальною експлуатацією дітей протягом останніх кількох років. У 2020 р. правоохоронні органи Таїланду, які отримували технічну допомогу від бюро, зіграли важливу роль у масштабній операції, яка призвела до розгрому п'яти мереж наркоторгівлі з

³⁶ U.S. Relations With Burma: bilateral relations fact sheet // U.S. Department of State: Bureau of East Asian and Pacific Affairs. 2021. June 3. URL: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-burma/>

³⁷ Jennings R. New US Aid for Southeast Asia Takes Aim at Chinese Influence // VOA News: official page. 2020. October 8. URL: https://www.voanews.com/a/east-asia-pacific_new-us-aid-southeast-asia-takes-aim-chinese-influence/6196880.html

операціями з відмивання грошей на суму понад 100 мільйонів доларів. Після різних втручань з підтримки бюро, спрямованих на поліпшення режиму боротьби з відмиванням грошей в Таїланді, нове законодавство та нормативні акти допомогли Таїланду дотримуватися важливих міжнародних стандартів щодо захисту фінансових систем від фінансування тероризму та відмивання незаконних доходів.

Бюро Державного департаменту США з питань міжнародної боротьби з наркотиками та правоохоронної діяльності співпрацює з урядом Лаосу протягом останніх 30 років, зосереджуючись на протидії транснаціональній організованій злочинності, нелегальному виробництву та торгівлі наркотиками, торгівлі людьми та незаконному обігу видів дикої природи³⁸. Наразі бюро активно сприяє зміцненню можливостей уряду Лаосу у протидії нелегальному обігу, вирощуванню та виробництву наркотиків, а також проблемі їхнього вживання і залежності. Зокрема, бюро забезпечує проведення тренінгів та постачання необхідного обладнання для правоохоронних органів, таких як поліція, митниця, суди і прокуратура. Крім того, воно підтримує проекти, спрямовані на розвиток альтернативних сфер для колишніх виробників опіуму, а також сприяє створенню громадських центрів для лікування наркозалежності.³⁹ Крім того, у середині 2022 р. бюро зробило вагомий фінансовий внесок в розмірі 4,3 мільйонів доларів США в Управління ООН з наркотиків і злочинності, з метою підтримки навчання та розвитку потенціалу правоохоронних і митних органів, проведення досліджень та зміцнення міжвідомчої координації в Лаосі. Значна частина

³⁸ Тихоненко І.В., Чулкова А.В. Глобальний і міжрегіональний рівні протидії міжнародному наркотрафіку у фокусі держав «золотого трикутника» // Старожитності Лукомор'я. 2023. № 2 (17). С. 92. URL: <http://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/205>

³⁹ U.S. funding to UNODC helps combat money laundering, terrorism financing, and drug use in Laos // U.S. Mission to International Organizations in Vienna: official page. 2022. April 25. URL: <https://vienna.usmission.gov/laos-press-release/>

цього внеску була спрямована на реалізацію проекту «Боротьба з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму»⁴⁰.

На світовому рівні країни, що входять до так званого «золотого трикутника», активно співпрацюють з Управлінням ООН з наркотиків та злочинності (UNODC) у боротьбі з міжнародним наркоторгівлею. Наприклад, Таїланд та UNODC ведуть спільну місію з моніторингу кордону між Лаосом та Таїландом, що допомагає визначати рівень поширеності наркотиків у регіоні, торговельні маршрути та останні тенденції. Регіональний представник UNODC, Д. Дуглас, під час цієї місії вказував на широке використання торговцями людьми кордону Лаосу для переміщення наркотиків з «золотого трикутника» до Таїланду, а потім для регіональної та міжрегіональної наркоторгівлі, зокрема кристалічним метамфетаміном, кетаміном та героїном. Також серйозними проблемами на північному сході є торгівля людьми та контрабанда мігрантів, а також незаконна торгівля видами дикої природи та деревини, тоді як хімічні речовини-прекурсори повертаються через інші шляхи для незаконного виробництва наркотиків в М'янмі⁴¹.

Місія, що здійснюється на місцях вздовж основних пунктів в'їзду незаконних товарів до Таїланду, моніторить значне зростання двостороннього потоку незаконних наркотиків, хімікатів та інших контрабандних товарів, які проникають через Лаос. Цей потік продовжує зростати без ознак сповільнення, навіть за умов часткового закриття кордону та зменшення офіційної торгівлі у зв'язку з пандемією COVID-19. Спільна група Таїланду та UNODC надає інформацію про законні та незаконні пункти перетину кордону, включаючи важливі маршрути торгівлі людьми вздовж річки Меконг. З моменту початку карантину через пандемію COVID-19 UNODC зберігає зв'язки та співпрацює

⁴⁰ U.S. Bolsters Support to Lao Government to Combat Narcotics, Promote Rule of Law // U.S. Embassy in Laos: official page. 2019. May 21. URL: <https://la.usembassy.gov/u-s-bolsters-support-to-lao-government-to-combat-narcotics-promote-rule-of-law/>

⁴¹ UNODC-Thai joint mission assesses trafficking along the border with Lao PDR. // UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2021. March 18. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2021/03/trafficking-border-thai-lao-pdr/story.html>

з партнерами у Східній та Південно-Східній Азії для вивчення пов'язаних ризиків та прийняття реагуючих заходів, зокрема шляхом оцінки транскордонних переміщень і тенденцій у регіоні Меконгу⁴².

Важливим елементом регіональної співпраці у протидії наркотрафіку є «Меконзький меморандум про взаєморозуміння щодо контролю над наркотиками». Меморандум об'єднує шість країн Східної та Південно-Східної Азії – Камбоджу, Китай, Лаоську НДР, М'янму, Таїланд і В'єтнам – для подолання загрози незаконного виробництва, торгівлі та використання наркотиків⁴³. UNODC, як недержавний підписант і сьомий учасник Меморандуму про взаєморозуміння, забезпечує секретаріат і технічну підтримку процесу підписання.

Регіональна програма UNODC для Південно-Східної Азії була ретельно розроблена з метою забезпечення ефективної підтримки механізму «Меконзького меморандуму про взаєморозуміння». Незважаючи на значні зусилля, країни Меконгу продовжують зіштовхуватися з труднощами у стримуванні потоку незаконних наркотиків і хімічних речовин-прекурсорів у суб-регіоні, а також незаконного культивування опію, яке продовжується на високому рівні. На сьогоднішній день вирощування опію зосереджено в М'янмі та Лаоській Народно-Демократичній Республіці. Синтетичні наркотики, зокрема метамфетамін у формі пігулок і кристалів, наразі стали головною наркотичною загрозою в регіоні⁴⁴. Продовження використання та торгівля хімічними речовинами-прекурсорами, а також поява нових психоактивних речовин продовжують викликати занепокоєння і стають

⁴² Ibid.

⁴³ Mekong MOU on Drug Control: Sub-Regional Action Plan on Drug Control // UNODC. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2014/mou/2013.24.10_Sub-Regional_Action_Plan_AB.pdf

⁴⁴ The Ministerial Meeting of the Signatory Countries to the 1993 Memorandum of Understanding on Drug Control in Nay Pyi Taw, Myanmar // Ministry of Foreign Affairs. Kingdom of Thailand. 2013. May 16. URL: <https://www.mfa.go.th/en/content/5d5bccaf15e39c306000d09b?cate=5d5bcb4e15e39c30600068>

важливим аспектом співробітництва між ООН та країнами «золотого трикутника».

У 1993 р. Китай, М'янма, Лаос, Таїланд і Управління ООН з міжнародного контролю над наркотиками (попередник UNODC) підписали «Меморандум про взаєморозуміння щодо контролю над наркотиками»⁴⁵, сторонами якого також стали Камбоджа та В'єтнам у 1995 р. На 33-й зустрічі АСЕАН у Бангкоку в 2000 р., міністри врахували загрозу, що виникає від зловживання наркотиками та торгівлі наркотиками для безпеки та стабільності регіону. Особлива увага була приділена боротьбі з транснаціональними злочинними групами, і було закликано до досягнення наркотичної незалежності АСЕАН до 2015 р. Це призвело до створення регіональної структури під назвою «Спільні операції АСЕАН і Китаю у відповідь на небезпечні наркотика» або ACCORD⁴⁶.

Основною метою програми «АСЕАН без наркотиків» є транскордонне співробітництво, взаємна правова допомога та зменшення обсягів наркотичних речовин на міжнародному ринку збуту. UNODC активно сприяє транскордонному співробітництву шляхом впровадження прикордонних відділів зв'язку. Ці відділи об'єднують правоохоронні органи з обох сторін кордону, як сухопутний, так і водний, і встановлюють протоколи для спільних операцій. На даний момент, за даними UNODC на лютого 2009 р. було створено 70 прикордонних відділів зв'язку вздовж кордонів Бірми (8 пунктів), Камбоджі (11), Лаоської НДР (18), Таїланду (18), В'єтнаму (8) і Китаю (7).

Лаоська НДР і Таїланд здійснили перше спільне патрулювання на річці Меконг у 2003 р. в рамках програми прикордонних відділів зв'язку. Це стало важливим кроком у спільній міждержавній боротьбі з наркотрафіком у

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ ASEAN and China Cooperative Operations in Response to Dangerous Drugs (ACCORD) 8th Task Forces Meetings on Civic Awareness and Demand Reduction // UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2009. August 29. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2009/08/ACCORD/asean-and-china-cooperative-operations-in-response-to-dangerous-drugs.html>

«золотому трикутнику». Розвиток та посилення прикордонних відділів зв'язку продовжуються, оскільки вони вважаються головним засобом посилення регіонального співробітництва у боротьбі з торгівлею наркотиками. Проте існують деякі проблеми, які стосуються ефективності цього механізму, такі як недостатність фінансування, нестача або відсутність кваліфікованого персоналу та недостатній рівень транскордонного спілкування між Лаосом, М'янмою та Камбоджею⁴⁷.

Участь держав «золотого трикутника» в міжнародній наркотичній торгівлі, як у сфері виробництва, так і транспортування наркотичних речовин, є прямою загрозою для регіональної та глобальної систем безпеки. Тому заходи, спрямовані на боротьбу з наркотрафіком в Лаосі, М'янмі та Таїланді, повинні розглядатися як в рамках глобального, так і міжрегіонального формату, оскільки до цієї співпраці залучено різні суб'єкти міжнародних відносин. Управління ООН з наркотиків та злочинності є ініціативним учасником та джерелом підтримки у протидії наркотрафіку в субрегіоні «золотого трикутника»⁴⁸. Управління ООН з наркотиків та злочинності виступає посередником у співробітництві між державами «золотого трикутника» та іншими країнами регіону, а також регіональними міжнародними організаціями, такими як АСЕАН, СААРК та БІМСТЕК, що сприяє міжрегіональному співробітництву. Китай, Індія та США, які є регіональними лідерами, також виявляють значний інтерес до нейтралізації негативних наслідків наркотрафіку. Це відображається у спільних групах, спільних навчаннях та обміні матеріальною допомогою та інформацією між учасниками.

⁴⁷ Laos: 2016 International Narcotics Control Strategy Report (INCSR) // U.S. Department of State: Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs. URL: <https://2009-2017.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2016/vol1/253282.htm>

⁴⁸Чулкова А.В., Тихоненко І.В. Глобальний і міжрегіональний рівні протидії міжнародному наркотрафіку у фокусі держав «золотого трикутника» // Старожитності Лукомор'я. 2023. № 2 (17). С. 86-95.

URL: <http://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/205>

На основі вище згаданих фактів, варто зазначити, що незважаючи на залучення держав «золотого трикутника» до системи співробітництва у боротьбі з наркотрафіком на міжрегіональному та глобальному рівнях, існує значна перешкода, що утруднює досягнення ефективного результату. Кожна з держав суб-регіону Меконгу або «золотого трикутника» зазнає внутрішньої нестабільності, яка проявляється у повільному розвитку, поширенні бідності, корупції, проблемах міжнародного престижу та виконанні міжнародних зобов'язань. Боротьба з наркотрафіком є складним завданням, оскільки вона пов'язана з багатьма аспектами, що впливають на функціонування держави, і вимагає впровадження комплексних заходів. Основним завданням у боротьбі з наркотрафіком є подолання причин, що призвели до широкого та майже неконтрольованого поширення наркотиків, а саме, бідності та корупції. На сьогоднішній день така співпраця не є достатньо ефективною, навіть у рамках багатосторонньої взаємодії з міжнародними організаціями та світовими лідерами, такими як США, КНР та Індія.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження автор дійшов таких **висновків**:

1. Охарактеризовано стан наукової розробки проблеми в українській та зарубіжній міжнародно-політичній науці та джерельну базу дослідження. Використану літературу було класифіковано за країнознавчим критерієм: українські науковці, азійські фахівці-міжнародники, західна наукова школа. Виявлено, що питання протидії світовому наркотрафіку досить комплексно розглянуто українськими науковцями, при цьому бракує досліджень саме про регіон «золотого трикутника». Представники західної наукової думки та азійські науковці мають набагато більше напрацювань щодо еволюції та специфіки протидії наркотрафіку у «золотому трикутнику» та його ролі у системі міжнародної безпеки. Серед азійських дослідників було виокремлено наступні підгрупи – китайські та індійські дослідники, науковці з Лаосу, М'янми і Таїланду, дослідники з Південно-Східної Азії – науковці ґрунтовно розглядають специфіку наркотрафіку у «золотому трикутнику»; а серед західних дослідників – підгрупа європейських та американських науковців, які закономірно мають аспекти критики політики держав «золотого трикутника» щодо боротьби з наркотрафіком. Залучена джерельна база містить в собі широкий вибір матеріалів, який дозволив провести усестороннє об'єктивне дослідження. Матеріали, використані під час написання роботи, умовно можуть бути поділені на такі групи, як: 1) документи глав держав та урядів; 2) офіційні матеріали міжнародних організацій; 3) виступи, промови політичних та державних діячів; 4) публікації ЗМІ; 5) статистичні довідники. Зазначимо, що саме джерельна база дозволила прослідкувати розвиток інституційної і правової баз боротьби з наркотрафіком в регіоні.

2. Розглянуто теоретичну та методологічну основи дослідження. Вагому роль в аналізі зовнішньополітичних стратегій та багатосторонньої співпраці Лаосу, М'янми і Таїланду автор відводить таким концептам як

«нетрадиційні» загрози безпеці, «багатостороння дипломатія» та «міжнародний наркотрафік», адже країни «золотого трикутника» досить вдало використовують їх з метою заохочення додаткових зусиль та інструментів. Поняття «легалізація (відмивання) незаконних коштів» є Особливу загрозу становить концентрація злочинних інтересів на організації витоку значних обсягів незаконних коштів за кордон з подальшою їх легалізацією (відмиванням), якої також розкрито. Комплексне використання різноманітних підходів та методів дозволило автору ґрунтовно розглянути проблему дослідження. Було використано такі принципи наукового дослідження як принцип об'єктивності, системності, термінологічний принцип, вони сприяли всебічному аналізу безпекової ситуації в регіоні. Зокрема, системний підхід не лише дозволив розглянути регіон «золотого трикутника» як окрему підсистему міжнародних відносин, а й показати, як зміна міжнародної ситуації впливала на розвиток та розповсюдження наркотрафіку з регіону на транснаціональний рівень, та які це наслідки мало для всього світу. Важливими для роботи були комплексний та інституційний наукові підходи, а також автор використовував такі загально-наукові методи, як: аналіз, синтез, індукція та дедукція, метод періодизації, ретроспективний та історико-описовий методи.

3. Визначено рівень вагомості геополітичної складової та рушійних сил розвитку відносин міжнародного наркотрафіку у регіоні Індокитаю та Південно-Східної Азії. Залученість країн до світової мережі «виробництва-транспортування-продажу» наркотичних речовин є геополітично обумовленою історичним розвитком, положенням регіонів та країн, впливу становища сусідніх держав та їх інтересів, а також вже існуючими географічними маршрутами наркотрафіку. Серед них можна виділити – балканський та північний маршрути, по яким транспортуються наркотики з «золотого півмісяця» та «золотого трикутника», а також північноамериканський та африканський маршрути – основні шляхи збуту наркотиків з Латинської Америки. До нашого часу система

транснаціонального наркотрафіку щільно вкоренилася та сплелася зі світовою економікою, що дає авторові змогу визначити рушійні сили розвитку наркотрафіку аналогічними рушійним силам економічного зростання. Серед них: взаємодія виробництва та споживання, розвиток засобів виробництва, технологій, демографічна ситуація, глобалізація та інтеграція.

4. Проаналізовано міжнародний наркотрафік як джерело фінансування тероризму та «відмивання грошей» у країнах «золотого трикутника». Наркотики та тероризм тісно пов'язані, тому що наркоторговці отримують вигоду від постачання зброї та доступу до таємних організацій, а терористи отримують джерело доходу та досвід у незаконному переміщенні та відмиванні доходів від незаконних операцій. У регіоні діють кілька терористичних організацій, серед них і сепаратистські, зокрема – «Об'єднана державна армія Ва» та «Армія порятунку рохінджа Аракана», які функціонують у прикордонних штатах в М'янмі, «Нова народна армія», яка активно діє на Філіппінах, та «Фронт національного визволення Тріпури» в Індії. Торговці наркотиками також можуть отримати значну свободу пересування, коли вони діють спільно з терористами, які контролюють значні території (діяльність наркосиндикату «Компанія»). Крім того, терористи та наркоторговці використовують подібні засоби для приховування прибутків і збору коштів: неофіційні системи переказів, контрабанда готівки, численні рахунки та підставні організації для відмивання грошей.

5. Досліджено нормативно-правовий та інституційний механізми реагування на розвиток наркотрафіку. Міжнародна спільнота робить все можливе задля нейтралізації наркотрафіку, передусім це відображається у створенні ґрунтовних міжнародно-правових норм. ООН започаткувала ефективні регіональні місії та управління з боротьби проти наркотрафіку, що згодом створило підстави для підписання трьох конвенцій, - це Єдина конвенція 1961 р., Конвенція про психотропні речовини 1971 р. та Конвенція про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р. Незаконна торгівля наркотиками в регіоні «золотого

трикутника» створює значні проблеми для стабільності, безпеки та добробуту постраждалих країн і міжнародної спільноти в цілому. Детальніше політика країн щодо наркотрафіку висвітлюється у внутрішніх документах і стратегіях, а саме: «Національному великому плані контролю наркотиків» Лаосу, «Національній політиці контролю наркотиків» М'янми та у «Наркотичному Акті» Таїланду (або «Закон про наркотики»). Усвідомлюючи серйозність проблеми, уряди Лаосу, М'янми та Таїланду доклали спільних зусиль для боротьби з торгівлею наркотиками та пов'язаною з нею злочинною діяльністю. Ці держави підписали кілька ключових документів, що демонструє їхню відданість вирішенню проблеми: Декларацію про співпрацю «Золотого трикутника», Меконзький меморандум про взаєморозуміння щодо контролю за наркотиками, Конвенція АСЕАН про боротьбу з торгівлею наркотиками (як члени Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН)).

6. Розглянуто двосторонню взаємодію у боротьбі з наркотрафіком у трикутнику інтересів Таїланд-М'янма-Лаос. Держави «золотого трикутника», кожна у своїх урядах, мають нестабільну внутрішню ситуацію, а саме повільний розвиток, процвітання бідності, корупції та проблеми з позиціонуванням себе на міжнародній арені та імплементацією міжнародно-правових зобов'язань. Проте, співпраця у «золотому трикутнику» існує та є ключовою відправною точкою в ефективній протидії міжнародному наркотрафіку. Трикутник інтересів Таїланд-М'янма-Лаос охоче залучає нові інструменти та заходи, перш за все, у вигляді щорічних звітів та зустрічей (зустріч мережі Прокурорів), спільних операцій (Спеціальна оперативна група «Золотий трикутник»), комітетів («The Triangle Area Development») і управлінь (Управління Комітету з контролю за наркотиками), обміну розвідданими, розвитку потенціалу, прикордонного співробітництва (Меконзький патруль) та кампаній з підвищення обізнаності задля моніторингу та трансформації ситуації з наркотиками в регіоні.

7. Визначено ефективність взаємодії Таїланду, Лаосу та М'янми з АСЕАН як механізм протидії наркотрафіку на регіональному рівні. Країни

«золотого трикутника» приймають активну участь у роботі Асоціації держав Південно-Східної Азії, особливо у питаннях, які першочергово стосуються добробуту та подальшого розвитку їхніх країн. Взаємодія АСЕАН з Таїландом, Лаосом та М'янмою вже привела до позитивних результатів у вигляді посилення моніторингу проблемних ділянок кордонів вздовж «золотого трикутника» та початку процесу імплементації нового законодавства, яке дозволить розпочати зміни «зсередини», серед них, Меморандум про взаєморозуміння щодо контролю над наркотиками 1993 р., Декларація АСЕАН про попередження транснаціональної злочинності та боротьбу з нею, Конвенція про боротьбу з тероризмом, Конвенція АСЕАН про взаємну допомогу у кримінальних справах і Генеральний план АСЕАН для основних елементів проти злочинності. Але протидія наркотрафіку є складним завданням через його злиття з багатьма державними сферами та має забезпечуватись введенням комплексних заходів.

8. З'ясовано роль країн «золотого трикутника» у багатосторонній співпраці на міжрегіональному та глобальному рівнях. Лаос, М'янма і Таїланд – приймають активну участь у різноманітних програмах та організаціях задля забезпечення результативної боротьби з наркотиками у регіоні. Ініціативним учасником та джерелом допомоги у протидії процвітанню наркотрафіку є Управління ООН з наркотиків та злочинності. Країни-сусіди, а також регіональні лідери, такі як Китай та Індія є не менш зацікавленими сторонами у нейтралізації згубного впливу наркотрафіку, що відображається у роботі спільних груп, спільному навчанні та передачі матеріальної допомоги і інформації між учасниками. Зокрема, трансрегіональна взаємодія між Південною та Південно-Східною Азією під впливом залученості Індії до боротьби з наркотрафіком у країнах «золотого трикутника» проявляється у діяльності БІМСТЕК. Важливим моментом, є співпраця з США, а саме з їх Бюро з питань міжнародної боротьби з наркотиками та правоохоронної діяльності для підтримки навчання та розвитку потенціалу правоохоронних і митних органів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

ДЖЕРЕЛА

Документи глав держав та урядів

1. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» // Верховна Рада України: офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
2. ASEAN – China (ACFTA) // Enterprise Singapore: official page. URL: https://www.enterprisesg.gov.sg/-/media/esg/files/non-financial-assistance/for-companies/free-trade-agreements/acfta/acfta_legal_text.pdf
3. Constitution of Lao PDR (Amended 2015) // OpenDevelopment Mekong: official page. URL: https://data.opendevlopmentmekong.net/laws_record/constitution-of-lao-people-s-democratic-republic-s-amended
4. Constitution of the Kingdom of Thailand // OpenDevelopment Mekong: official page. URL: https://data.opendevlopmentmekong.net/laws_record/constitution-of-the-kingdom-of-thailand
5. Country Action Plan for the Implementation of the Vientiane Declaration on Partnership for Effective Development Cooperation (2016-2025) // Lao PDR: National Round Table Process. 2016. November 17. URL: <https://rtm.org.la/wp-content/uploads/2019/08/ENG-VDCAP-II.pdf>
6. Greater Mekong Subregion Cross-Border Transport Facilitation Agreement // Asian Development Bank: official page. 2011. 305 p. URL: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/29294/gms-cbta-instruments-history.pdf>

7. Laos: 2016 International Narcotics Control Strategy Report (INCSR) // U.S. Department of State: Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs. URL: <https://2009-2017.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2016/vol1/253282.htm>
8. Mekong Ganga Cooperation (MGC) Plan of Action // Ministry of External Affairs: Government of India. 2019. URL: <https://mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/31712/Mekong+Ganga+Cooperation+MGC+Plan+of+Action+20192022#>
9. Mekong MOU on Drug Control: Sub-Regional Action Plan on Drug Control // UNODC: official page. 32 p. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2014/mou/2013.24.10_Sub-Regional_Action_Plan_AB.pdf
10. Mekong River Commission Agreement // OpenDevelopment Mekong: official page. 1995. 15 p. URL: <https://www.mrcmekong.org/assets/Publications/policies/agreement-Apr95.pdf>
11. Narco-terrorism: International Drug Trafficking and Terrorism – A Dangerous Mix // US Senate: Committee on the Judiciary. 2003. May 20. 137 p. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-108shrg90052/html/CHRG-108shrg90052.htm>
12. Narco-terror: The Worldwide Connection Between Drugs and Terrorism // US Senate: Committee on the Judiciary. 2002. March 13. 102 p. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-107shrg85660/html/CHRG-107shrg85660.htm>
13. Narcotics Act // The Government Gazette. Vol. 96. Pt. 63. 37 p. URL: <https://www.theworldlawgroup.com/writable/resources/Practice-Groups/Cannabis/Thailand-Narcotics-Act.pdf>
14. National Drug Control Master Plan of the Lao PDR // UNODC: official page. 26 p. URL: https://www.unodc.org/documents/laopdr/COLAO/NDCMP_Eng.pdf
15. National Drug Control Policy – The Republic of the Union of Myanmar // UNODC: official page. 2018. URL:

https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/2018/02/Myanmar_Drug_Control_Policy.pdf

16. Nay Pyi Taw Declaration on Drug Control // UNODC: official page. 2013. 5 p.

URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/2013/05/mou/NAY_PYI_TAW_DECLARATION_EDITED.pdf

17. Regional Report on South Asia: Lao People's Democratic Republic // Council of the European Union: official page. 2017. October 26. 66 p. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13600-2017-INIT/en/pdf>

18. The Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008) // OpenDevelopment Mekong: official page. URL: https://data.opendevlopmentmekong.net/laws_record/2008-constitution

19. The Ministerial Meeting of the Signatory Countries to the 1993 Memorandum of Understanding on Drug Control in Nay Pyi Taw, Myanmar // Ministry of Foreign Affairs. Kingdom of Thailand: official page. 2013. May 16. URL: <https://www.mfa.go.th/en/content/5d5bccaf15e39c306000d09b?cate=5d5bcb4e15e39c3060006836>

20. Vientiane Declaration on Partnership for Effective Development Cooperation (2016-2025) // Lao PDR: National Round Table. 2015. 17 p. URL: <https://rtm.org.la/wp-content/uploads/2019/08/ENGVientiane-Declaration-II-1.pdf>

Документи міжнародних організацій

21. ASEAN and China Cooperative Operations in Response to Dangerous Drugs (ACCORD) 8th Task Forces Meetings on Civic Awareness and Demand Reduction // UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2009. August 19. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2009/08/ACCORD/asean-and-china-cooperative-operations-in-response-to-dangerous-drugs.html>

22. ASEAN Plan of Action to Combat Transnational Crime // ASEAN: official page. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2012/05/ASEAN-Plan-of-Action-to-Combat-Transnational-Crime.pdf>

23. ASEAN Declaration on Transnational Crime // ASEAN: official page. 1997. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2012/05/ASEAN-Declaration-on-Transnational-Crime-1997.pdf>
24. ASEAN Convention on Counter Terrorism // ASEAN: official page. 19 p. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/01/ACCT.pdf>
25. ASEAN Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters // ASEAN: official page. 34 p. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/01/20160901074559.pdf>
26. ASEAN Work Plan on Combating Illicit Drug Production, Trafficking and Use // ASEAN: official page. 8 p. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2017/07/Doc-1-ASEAN-WP-on-Combating-Illicit-Drug-Production-2009-2015.pdf>
27. Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS) // ASEAN: official page. URL: <https://asean.org/asean-economic-community/sectoral-bodies-under-the-purview-of-aem/acmecs/>
28. BIMSTEC Convention on Cooperation in Combating International Terrorism, TOC and IDT // BIMSTEC: official page. 2009. URL: <https://www.vifindia.org/sites/default/files/BIMSTEC%20Convention%20on%20Cooperation%20in%20Combating%20International%20Terrorism,%202009.pdf>
29. «Black and grey» lists // FATF: official page. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/black-and-grey-lists.html>
30. Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice // UNO: official page. 1945. 30 p. URL: <https://treaties.un.org/doc/publication/ctc/uncharter.pdf>
31. Convention on Psychotropic Substances // UNODC: official page. 1971. 28 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf
32. Drug trafficking as a threat to international security // Security council report: Update Report. 2009. No. 1. December 4. URL: <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3->

CF6E4FF96FF9%7D/Update%20Report%204%20December%2009%20Drug%20Trafficking.pdf

33. Fighting back: Lao government tackles drugs and crime heads on // UNODC: Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2010. August 26. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2010/08/laos-drugs-crime/story.html>

34. Hunter R. Remarks at a UN Security Council Briefing on Drug Trafficking in West Africa as a Threat to International Security // US Mission to UN: official page. 2018. December 19. URL: <https://usun.usmission.gov/remarks-at-a-un-security-council-briefing-on-drug-trafficking-in-west-africa-as-a-threat-to-international-security/>

35. Jurisdictions under Increased Monitoring // FATF: official page. 2023. February 24. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Increased-monitoring-february-2023.html>

36. Mekong MOU on Drug Control // UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/what-we-do/toc/mou.html#:~:text=What%20is%20it%3F,drug%20production%2C%20trafficking%20and%20use.>

37. Myanmar – United Nations Regional Task Force on Injecting Drug Use and HIV/AIDS in Asia and the Pacific Baseline // UNODC: official page. 32 p. URL: https://www.unodc.org/roseap/uploads/archive/documents/topics/hiv-aids/Myanmar_Matrix_Final_formatted.pdf

38. OECD-ASEAN MOU Implementation Plan // OECD: official page. 2022. 44 p. URL: <https://www.oecd.org/southeast-asia/OECD-ASEAN%20Implementation%20Plan.pdf>

39. Organized Crime Markets: Drug Trafficking // UNODC: official page. URL: <https://www.unodc.org/e4j/zh/organized-crime/module-3/key-issues/drug-trafficking.html>

40. Oscapella E. How Drug Prohibition Finances and Otherwise Enables Terrorism // The Senate of Canada Special Committee on Illegal Drugs: official page. 2001. October 29.

URL: <https://sencanada.ca/en/content/sen/committee/371/ille/presentation/oscapella1-e>

41. Plan of Action to Implement the Joint Declaration on ASEAN-China Strategic Partnership for Peace and Prosperity // Association of Southeast Asian Nations: official page. 2012. June 18. URL: <https://asean.org/plan-of-action-to-implement-the-joint-declaration-on-asean-china-strategic-partnership-for-peace-and-prosperity/>

42. Renard R.D. Mainstreaming Alternative Development in Thailand, Lao PDR and Myanmar: A Process of Learning // UNODC: United Nations Office on Drugs and Crime. 2008. 155 p. URL: https://www.unodc.org/documents/laopdr/COLA0/Mainstreaming_AD_web.pdf

43. Single Convention on Narcotic Drugs // UNODC: official page. 1961. 44 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf

44. South Asia: Advocating a stronger BIMSTEC-SARICC Partnership // UNODC: South Asia. 2018. June 14. URL: https://www.unodc.org/southasia//frontpage/2018/June/south-asia_-advocating-a-bimstec-saricc-partnership.html

45. Thai agencies and UNODC discuss the future of new Narcotics Code // UNODC: Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2022. April 22. URL: <https://www.unodc.org/roseap/2022/04/thailand-new-narcotics-code/story.html>

46. The MOU Countries of Southeast Asia // UNODC: Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2009. 19 p. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/2009/03/cnd/MOU_Poster_small.pdf

47. The role of Hawala and other similar service providers in money laundering and terrorist financing // FATF: official page. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/Role-hawalas-in-ml-tf.html>

48. Transnational Organized Crime: A Growing Threat to National and International Security // The White House. President Barack Obama Administration: official page. URL:

<https://obamawhitehouse.archives.gov/administration/eop/nsc/transnational-crime/threat>

49. Transnational Organized Crime in Southeast Asia: Evolution, Growth and Impact // UNODC: Southeast Asia and the Pacific. 2019. 194 p. URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2019/SEA_TOCTA_2019_web.pdf

50. United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances // UNODC: official page. 1988. 31 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf

51. UNODC-Thai joint mission assesses trafficking along the border with Lao PDR // UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. 2021. March 18. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2021/03/trafficking-border-thai-lao-pdr/story.html>

Виступи, промови політичних та державних діячів

52. A Widening War on Drugs: LETTERS TO THE EDITOR // The New York Times: official page. 1995. May 26. URL: <https://www.nytimes.com/1995/05/26/opinion/IHT-a-widening-war-on-drugs-letters-to-the-editor-92980617732.html>

53. IOM Receives a Medal of Appreciation from the Lao Office of the Supreme People's Prosecutor // United Nations: Lao PDR: official page. 2021. February 22. URL: <https://laopdr.un.org/en/113018-iom-receives-medal-appreciation-lao-office-supreme-peoples-prosecutor>

54. Mekong region is of great importance to India: EAM Jaishankar // The Hindu: official page. 2021. July 22. URL: <https://www.thehindu.com/news/national/mekong-region-is-of-great-importance-to-india-eam-jaishankar/article35457770.ece>

55. Side event: Myanmar drug policy reform and civil society perspective // UN Commission on Narcotic Drugs. 2020. March 6. URL:

<https://cndblog.org/2020/03/myanmar-drug-policy-reform-and-civil-society-perspective/>

56. Special Remarks by the Secretary General of BIMSTEC at the Sixth Meeting of the BIMSTEC Sub-Group on Prevention of Illicit Trafficking in Narcotic Drugs, Psychotropic Substances and Precursor Chemicals // BIMSTEC: official page. 2021. October 28-29. URL: https://drive.google.com/file/d/1DAQMbSfiqSKtSPA6qr_NnM8PIZOHFC_0/view

57. The 13th High Level Roundtable Meeting in Lao PDR // United Nations: Lao PDR: official page. 2021. November 17. URL: <https://laopdr.un.org/en/158869-13th-high-level-roundtable-meeting-lao-pdr>

Публікації ЗМІ

58. Китай, Лаос, Мьянма и Таиланд подвели итоги кампании по борьбе с наркотиками «Безопасные водные пути» // Russian News CN: официальная страница. 2015. 8 апреля. URL: http://russian.news.cn/social/2015-04/08/c_134131369.htm

59. Лаос: «Употребление наркотиков – война, которая разрушает нашу страну» // Информационное агентство Regnum: официальная страница. 2015. 23 октября. URL: <https://regnum.ru/news/society/1997677.html>

60. Международный наркотрафик: основные маршруты и пути противодействия // Sputnik Абхазия: официальная страница. 2017. 26 июня. URL: <https://sputnik-abkhazia.ru/20170626/mezhdunarodnyj-narkotrafik-osnovnyie-marshruty-i-puti-protivodejstviya-1021329055.html>

61. After a mass killing, Thailand's government declares war on drugs // The Economist: official page. 2022. October 13. URL: <https://www.economist.com/asia/2022/10/13/after-a-mass-killing-thailands-government-declares-war-on-drugs>

62. Asia's multibillion dollar methamphetamine cartels are using creative chemistry to outfox police, experts say // CNN: official page. 2021. May 4. URL:

<https://edition.cnn.com/2021/05/03/asia/golden-triangle-precursors-intl-hnk-dst/index.html>

63. Coordination Meeting on Precursor Chemical Smuggling Interdiction and Suppression Plan between Laos, Myanmar and Thailand Held // Infonews Myanmar: official page. 2022. December 30. URL: <https://infosheet.org/node/3928>

64. Fighting drug trafficking in the Golden Triangle: a UN Resident Coordinator blog // UN News: official page. 2020. September 20. URL: <https://news.un.org/en/story/2020/09/1071192>

65. Golden Triangle joint patrols help keep waterway safe and crime-free // CGTN: official page. 2018. June 28. URL: <https://news.cgtn.com/news/3d417a4d306b6a4d/index.html?t=1489158792906>

66. Golden Triangle Lao-Thai-Myanmar Prosecutors' Meeting in Chiang Rai Province on 19-20 September // ILSTA News: official page. 2019. October 11. URL: <https://www.ilsta.org/golden-triangle-lao-thai-myanmar-prosecutors-meeting-in-chiang-rai-province-on-19-20-september/>

67. Government Unveils Urgent Narcotics Action Plan // NNT: official page. 2022. November 26. URL: <https://thainews.prd.go.th/en/news/detail/TCATG221126183911532>

68. Indo-Asian News Service: India's Largest Independent Newswire // IANS: official page. URL: <https://ians.in/news/international-news-page-4.html>

69. Joint patrols combat drug smuggling in Mekong River region // China Daily: official page. 2017. February 20. URL: http://www.chinadaily.com.cn/china/2017-02/20/content_28378431.htm

70. Laos police seize record drugs haul in Golden Triangle // Reuters: official page. 2021. October 28. URL: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/laos-police-seize-record-drugs-haul-golden-triangle-2021-10-28/>

71. Laos, Thailand and Myanmar cooperate anti-drug crime in the Golden Triangle area // KPL: Lao News Agency. 2022. November 18. URL: <https://kpl.gov.la/EN/detail.aspx?id=69999>

72. Law Enforcement from Mekong Nations Unite as Drug Trafficking Worsens in the Golden Triangle // OpenDevelopment Mekong: official page. 2019. January 9. URL: <https://opendevlopmentmekong.net/news/law-enforcement-from-mekong-nations-unite-as-drug-trafficking-worsens-in-the-golden-triangle/>

73. Mekong River: China, Myanmar, Laos, Thailand work together against drug smuggling // Xinhua News Agency: official page. 2019. July 2. URL: http://www.xinhuanet.com/english/2019-07/02/c_138191983.htm

74. Myanmar general's speech at UN drug policy conference draws outrage // Myanmar NOW: official page. 2021. May 4. URL: <https://myanmar-now.org/en/news/myanmar-generals-speech-at-un-drug-policy-conference-draws-outrage>

75. Thailand's drugs smuggling battle // BBC News: official page. 2012. July 11. URL: <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-18792206>

76. Thai Men Arrested with Nearly 1 Million Amphetamine Pills from Laos // The Laotian Times: official page. 2022. January 19. URL: <https://laotiantimes.com/2022/01/19/thai-men-arrested-with-nearly-1-million-amphetamine-pills-from-laos/>

77. The WHO calls for decriminalization // The Economist: official page. 2014. July 17. URL: <https://www.economist.com/newsbook/2014/07/17/the-who-calls-for-decriminalisation>

78. Training on Prosecution Cases of TIP and Joint Recommendations in Savannkhet // Lao PDR News - IOM: official page. 2022. September 2. URL: <https://laopdr.iom.int/news/training-prosecution-cases-tip-and-joint-recommendations-savannakhet>

79. UN: Myanmar's Militias, Rebel Armies Ramping Up Drug Trade // VOA news: official page. 2022. March 5. URL: <https://www.voanews.com/a/un-myanmar-drug-dealing-militias-rebel-armies-ramping-up/6471711.html>

80. US provides equipment to tackle drug trafficking // BNI: official page. 2019. March 2. URL: <https://www.bnionline.net/en/news/us-provides-equipment-tackle-drug-trafficking>

Статистичні довідники

81. Annual Reports // National Aids Control Organization: official page.
URL: <https://naco.gov.in/documents/annual-reports>
82. Channing M. Transnational Crime and the Developing World // Global Financial Integrity Report. 2017. March 27. 166 p. URL: https://securservercdn.net/45.40.149.159/34n.8bd.myftpupload.com/wp-content/uploads/2017/03/Transnational_Crime-final.pdf
83. Drug trafficking: UNODC World Drug Report 2010 // UNODC: official page. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/index.html#:~:text=Drug%20trafficking%20is%20a%20global,subject%20to%20drug%20prohibition%20laws>.
84. Drug trafficking and the financing of terrorism // United Nations. Office on Drugs and Crime: official page. 2012. November 21. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/drug-trafficking-and-the-financing-of-terrorism.html>
85. FATF REPORT: Money Laundering from Fentanyl and Synthetic Opioids // FATF: official page. 2022. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandrends/Money-laundering-fentanyl-synthetic-opioids.html>
86. FATF REPORT: Terrorist Financing Risk Assessment Guidance // FATF: official page. URL: <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Methodsandrends/MI-tf-risks.html>
87. Narco-terrorism (Global and Regional overview) // SECI Center Anti-Terrorism Task Force. 2004. March 8. 4 p. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/d/b/25180.pdf>
88. Southeast Asia: Opium Survey 2015 // UNODC: official page. 2015. 113 p.
URL: https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/Publications/2015/Southeast_Asia_Opium_Survey_2015_web.pdf

89. Typologies report on legalization (laundering) of the proceeds from execution of financial transactions involving unmarketable securities // The State Financial Monitoring Service of Ukraine: official page. 2019. 21 p. URL: [https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20of%20the%20SFMS/Typologies%20report%20on%20legalization%20\(laundering\)%20of%20the%20proceeds%20from%20execution%20of%20financial%20transactions%20involving%20unmarketable%20securities.pdf](https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20of%20the%20SFMS/Typologies%20report%20on%20legalization%20(laundering)%20of%20the%20proceeds%20from%20execution%20of%20financial%20transactions%20involving%20unmarketable%20securities.pdf)

90. World Drug Report 2022 // UNODC: official page. URL: <https://www.unodc.org/unodc/data-and-analysis/world-drug-report-2022.html>

ЛІТЕРАТУРА

Монографії, підручники, посібники

91. Вейнрайт Т. Наркономіка: Як працює економіка картелів. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2019. 304 с.

92. Волощук А.М., Юхно О.О. Організаційно-правові засади та практика запобігання незаконному обігу наркотиків. Одеса: Інтерпрінт, 2011. 272 с.

93. Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування. Київ: МАУП, 2005. 152 с.

94. Одерій О.В. Розслідування злочинів щодо незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Харків: Золоті сторінки, 2004.

95. Пиріг І.В., Чернецька О.А. Теорія і практика розслідування незаконного перевезення наркотичних засобів залізничним транспортом. Дніпро, 2017. 156 с.

96. Chin K. The Golden Triangle: Inside Southeast Asia's Drug Trade. Ithaca: Cornell University Press, 2011. 296 p.

97. Chouvy P.A. Opium: Uncovering the Politics of the Poppy. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2010. 272 p.

98. Hartelius J. Narcoterrorism. EastWest Institute and the Swedish Carnegie Institute: Policy Paper. 2008. No. 3. 36 p. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/90550/2008-02-20_Narcoterrorism.pdf
99. Labrousse A., Laniel L. The World Geopolitics of Drugs. Dordrecht: Springer Science+Business Media, 2001. 286 p. URL: <https://link.springer.com/content/pdf/bfm:978-94-017-3505-6/1.pdf>
100. Ramesh T. The United Nations, Peace and Security. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 446 p. URL: <https://ir101.co.uk/wp-content/uploads/2018/11/Thakur-2017-The-United-Nations-Peace-and-Security-compressed.pdf>
101. Rexton Kan P. Drug Trafficking and International Security. Lanham, ML: Rowman & Littlefield Publishers, 2016. 236 p. URL: <https://rowman.com/ISBN/9781442247581/Drug-Trafficking-and-International-Security>
102. Smith M. E. International Security: Politics, Policy, Prospects. London: Bloomsbury Academic, 2017. 496 p. URL: <https://www.perlego.com/book/2996422/international-security-politics-policy-prospects-pdf>
103. Tavares R. Regional Security: The Capacity of International Organizations. London: Routledge, 2009. 203 p. URL: <https://cris.unu.edu/regional-security-capacity-international-organizations>
104. Zhang S.X. The Chinese Heroin Trade: Cross-Border Drug Trafficking in Southeast Asia and Beyond. New York: NYU Press, 2015. 320 p. URL: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt15r3z7r>

Статті

105. Алексеева Т.І. Багатостороння дипломатія в XXI ст.: нові форми, проблеми та перспективи у співпраці з міжнародними організаціями // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні

економічні відносини та світове господарство. 2021. № 39. С. 13-17. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/39_2021ua/4.pdf

106. Брисковська О.М., Грига М.А. Актуальні проблеми протидії незаконному обігу наркотичних засобів з використанням мережі Інтернет // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2020. № 4(117). С. 61-68.

107. Гладкова Є.О. Особливості феномену наркозлочинності в Україні в сучасних умовах // Вісник кримінологічної Асоціації України. 2019. № 1(20). С. 56-65. URL:

https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/5219/Osoblyvosti%20fenomenu%20narkozlochynnosti_Hladkova_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y

108. Горькавий С.С. Міжнародна інституційна система протидії незаконному обігу наркотиків // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2011. № 17. С. 132-136.

109. Григор О. Багатостороння дипломатія як чинник урегулювання міжнародних конфліктів і кризових ситуацій // Мультиверсум. Філософський альманах. 2015. № 3-4 (141-142). С. 45-58.

110. Зінченко О.А. Регіональна безпека як складник потенціалу іміджу території // Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. 2018. Вип. 30-1. С. 145-149. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/30_1_2018/33.pdf

111. Карелін В. Запобігання контрабанді наркотичних засобів // Підприємство, господарство і право: Кримінологія. 2021. № 2. С. 226-230. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/2/41.pdf>

112. Литвин Л.А. Стратегія в зовнішній політиці та реалізації національних інтересів держави: сутність та значення // Соціально-політичні проблеми міжнародних відносин та світової політики. 2018. № 3. URL: <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/6358>

113. Милосердна І.М. Чинники та напрями формування ефективної системи міжнародної безпеки в сучасних умовах // Правове життя сучасної

України: у 3 т. Одеса: Гельветика. 2020. С. 213-216. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12865>

114. Никифорчук Д.Й. Транзит наркотиків територією України як передумова поширення наркобізнесу в Європі // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2019. № 2 (111). С. 41-48.

115. Особливості розвитку сучасної геополітичної ситуації в світі. Роль України та її місце у світових і регіональних процесах // Борисфен Інтел: Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень. 2012. 1 листопада. URL: https://bintel.org.ua/nash_archiv/archiv-geopolitika/osoblivosti_rozvitku/

116. Севрук В.Г., Павленко С.О. Заходи протидії транснаціональному наркобізнесу, що вчиняється представниками окремих етнічних груп // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 2(10). С. 193-203. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/1197/1/17.pdf>

117. Турянський Ю. Оновлення міжнародної парадигми регулювання вживання наркотиків: до постановки проблеми // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2020. Т. 7. № 1. С. 83-88. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/may/21489/16.pdf>

118. Тихоненко І.В., Чулкова А. В. Глобальний і міжрегіональний рівні протидії міжнародному наркотрафіку у фокусі держав «золотого трикутника» // Старожитності Лукомор'я. 2023. № 2 (17). С. 86-95. URL: <http://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/205>

119. Юськів Х.В. Нові виклики та загрози для системи національної безпеки держав в умовах трансформації системи міжнародних відносин на глобальному й регіональному рівнях: теоретико-методологічні та прикладні аспекти // Міжнародні відносини: політичні науки. 2016. № 11. С. 1-17. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2903/2602

120. Arya K., Kumar R.R. Traditions, Globalization and Drug Abuse in North-East India: Highlighting the Renewed Concerns of an organized Drug Crime // Globalization and the Concerns of Social Landscape in India. 2018. P. 95-106.

URL: [https://www.researchgate.net/publication/343431358_Traditions_Globalization_and_Drug_Abuse_in_North-](https://www.researchgate.net/publication/343431358_Traditions_Globalization_and_Drug_Abuse_in_North-East_India_Highlighting_the_Renewed_Concerns_of_an_organized_Drug_crime)

[East_India_Highlighting_the_Renewed_Concerns_of_an_organized_Drug_crime](https://www.researchgate.net/publication/343431358_Traditions_Globalization_and_Drug_Abuse_in_North-East_India_Highlighting_the_Renewed_Concerns_of_an_organized_Drug_crime)

121. Ashok A. Golden Triangle: Challenges to India's National Security // CLAWS: official page. 2019. June 25. URL: <https://www.claws.in/golden-triangle-challenges-to-indias-national-security/>

122. Bjornehed E. Narco-Terrorism: The Merger of the War on Drugs and the War on Terror // Routledge: Taylor & Francis. Global Crime. 2004. Vol. 6. No. 3-4. P. 305-324. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/drogue-terreur.pdf>

123. Boivin R. Drug trafficking networks in the world-economy // ResearchGate: official page. 2013. URL: https://www.researchgate.net/publication/265069568_Drug_trafficking_networks_in_the_world-economy

124. Boyce D. Narco-terrorism // FBI Law Enforcement Bulletin. 1987. Vol. 56. Issue 11. P. 24-27. URL: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/narco-terrorism>

125. Chouvy P.A. Drug trafficking in and out of the Golden Triangle // Hal: open science. 2012. 32 p. URL: <https://hal.science/hal-01050968/document>

126. Dan S. L., Maran J. H. P. The Pat Jasan drug eradication social movement in Northern Myanmar part one: Origins & reactions // The International journal in drug and policy. 2021. March. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0955395921000797>

127. Das P. Drug trafficking as a Non-traditional security Threat: Emerging Trends and Responses // Journal of Social Sciences – Artha. 2019. No. 18(4). P. 1-23. URL: https://www.researchgate.net/publication/338213060_Drug-trafficking_as_a_Non-traditional_Security_Threat_Emerging_Trends_and_Responses

128. Desk W. Narco-Jihad: Haram money for a Halal cause? // Hindu Post: official page. 2018. October 20. URL: <https://hindupost.in/world/narco-jihad-haram-money-for-a-halal-cause/>

129. Du Ph. Vietnam, Laos remain hot spots for Golden Triangle drug trade // VNExpress: official page. 2022. October 27. URL: <https://e.vnexpress.net/news/news/vietnam-laos-remain-hot-spots-for-golden-triangle-drug-trade-4528706.html>

130. Emmers R. International Regime-Building in ASEAN: Cooperation against the Illicit Trafficking and Abuse of Drugs // Contemporary Southeast Asia Vol. 29. 2007. No. 3. P. 506-525. URL: <https://www.jstor.org/stable/25798850>

131. Fire and Ice: Conflict and Drugs in Myanmar's Shan State // International Crisis Group: official page. 2019. January 8. URL: <https://www.crisisgroup.org/asia/south-east-asia/myanmar/299-fire-and-ice-conflict-and-drugs-myanmars-shan-state>

132. Giommoni L., Gundur R. V., Cheekes E. International Drug Trafficking: Past, Present, and Prospective Trends // Oxford University Press: Criminology and Criminal Justice. 2020. August 27. URL: <https://oxfordre.com/criminology/display/10.1093/acrefore/9780190264079.001.0001/acrefore-9780190264079-e-470>

133. Gootenberg P. Talking about the Flow: Drugs, Borders, and the Discourse of Drug Control // Drugs in Motion: Mind- and Body-Altering Substances in World's Cultural Economy. 2009. No. 71. P. 13-46. URL: <https://www.jstor.org/stable/25475500>

134. Gorney C., Thompson G. Narco-terrorism: Terrorists in the Drug Trade? // World Affairs: official page. 2016. March 23. URL: <https://www.worldaffairs.org/video-library/media-by-region/south-asia/event/1575#.Y6dfhnZBy02>

135. Grundy-Warr C., Teo J., Wei J.C. Making place within a geopolitical frontier // Routledge Handbook of Asian Borderlands. 2018. No. 1. P. 1-13. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315688978-13/making-place-within-geopolitical-frontier-carl-grundy-warr-jessica-teo-jun-chin-wei?context=ubx>

136. Leong L. K. Golden Triangle: Spies, Warlords, And Drug Kingpins // Maritime Fairtrade: official page. 2021. October 31. URL: <https://maritimefairtrade.org/golden-triangle-spies-warlords-drug-kingpins/>
137. Lintner B., Mai C. The Golden Triangle Opium Trade: An Overview // Asia Pacific Media Services: official page. 2000. 30 p. URL: http://www.asiapacificms.com/papers/pdf/gt_opium_trade.pdf
138. Laohong K.O. Major drug gang smashed by Safe Mekong operation // Bangkok Post: official page. 2016. August 3. URL: <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1051921/major-drug-gang-smashed-by-safe-mekong-operation>
139. Mahadevan P. Crossing the line: Geopolitics and criminality at the India-Myanmar border // Global Initiative against Transnational Organized Crime. 2020. 46 p. URL: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2020/11/Crossing-the-line-Geopolitics-and-criminality-at-the-India-Myanmar-border.pdf>
140. Miller A. How narco-geopolitics Hinder US-China Antidrug Cooperation // Geopolitical Monitor: official page. 2022. December 14. URL: <https://www.geopoliticalmonitor.com/how-narco-geopolitics-hinder-us-china-antidrug-cooperation/>
141. Nolintha V. Triangle Area Development: Prospects and Challenges for Lao PDR // BRC Research Report. 2012. No. 11. P. 134-168. URL: https://www.ide.go.jp/library/English/Publish/Reports/Brc/pdf/11_05.pdf
142. Pandey D.K. India is party to 26 bilateral pacts to fight drug trafficking // The Hindu: official page. 2021. July 21. URL: <https://www.thehindu.com/news/national/india-is-party-to-26-bilateral-pacts-to-fight-drug-trafficking/article35448343.ece>
143. Panda A. Myanmar Police Seize 18 Tons of Narcotics, Related Materials in Asia's Biggest-Ever Drug Bust // The Diplomat: official page. 2020. May 19. URL: <https://thediplomat.com/2020/05/myanmar-police-seize-18-tons-of-narcotics-related-materials-in-asias-biggest-ever-drug-bust/>

144. Sahu A. Increased Drug Trade in Golden Triangle: Security Implications // Manohar Parrikar Institute for Defense Studies and Analyses: official page. 2022. July 28. URL: <https://idsa.in/system/files/issuebrief/ib-Akash-Sahu-28-July-2022.pdf>

145. Singh N.K., Nunes W. Drug Trafficking and Narco-terrorism as Security Threats: A Study of India's North-east // Sage Publications, Inc. 2013. Vol. 69. No. 1. P. 65-82. URL: <https://www.jstor.org/stable/45072708>

146. Su X. China's Antidrug Policies in Southeast Asia's Golden Triangle // Center for Security Studies: official page. 2013. November 16. URL: <https://isnblog.ethz.ch/uncategorized/chinas-antidrug-policies-in-southeast-asias-golden-triangle>

147. Supatn N. Regional Development of the Golden and Emerald Triangle Areas: Thai Perspective // BRC Research Report. 2012. No. 11. P. 169-209. URL: https://www.ide.go.jp/library/English/Publish/Reports/Brc/pdf/11_06.pdf

148. Swanstrom N. The Narcotics Trade: A Threat to Security? National and Transnational Implications // Global Crime. 2007. Vol. 8. Issue 1. P. 1-25. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17440570601121829?scroll=top&needAccess=true>

149. Thanh-Luong H. Drug Production, Consumption, and Trafficking in the Greater Mekong Sub-Region // University of California Press. 2019. Vol. 59. No. 4. P. 717-737. URL: <https://www.jstor.org/stable/26848398>

150. Thanh-Luong H. Transnational drug trafficking in Southeast Asia: identifying national limitations to look for regional changes // Revista Criminalidad. 2021. Vol. 64. No. 1. URL: <http://www.scielo.org.co/pdf/crim/v64n1/1794-3108-crim-64-01-177.pdf>

151. Thanh P.S., Nguyen L.T. Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS): Progress and Prospects // East-West Center: official page. 2020. URL: https://www.eastwestcenter.org/sites/default/files/private/api/file/2020/05/ACMECS-Progress-and-Prospects_0.pdf

152. Visapra Ph. Laos, Vietnam Remain Major Hubs of Drug Trafficking From Golden Triangle // The Laotian Times: official page. 2022. November 2. URL: <https://laotiantimes.com/2022/11/02/laos-vietnam-remain-major-hubs-of-drug-trafficking-from-golden-triangle/>

153. Vongphachanh M. Laos, Thailand and Myanmar Join Hands to Combat Drug Trade in Golden Triangle // The Laotian Times: official page. 2022. November 18. URL: <https://laotiantimes.com/2022/11/18/laos-thailand-and-myanmar-join-hands-to-combat-drug-trade-in-golden-triangle/>

154. Xiaobo S. Fragmented sovereignty and the geopolitics of illicit drugs in northern Burma // Political Geography. 2018. Vol. 63. P. 20-30. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0962629817301014>

155. Yaemyim W., Kanyajit S., Sinloyma P. Amphetamine and Methamphetamine Trafficking in Thailand and Suppression Measures in the Covid-19 Context // International Journal of Criminal Justice Sciences: official page. 2021. Vol. 16. No. 2. URL: <https://ijcjs.com/menu-script/index.php/ijcjs/article/view/65>

156. Yong-an Z. Asia, International Drug Trafficking, and US-China Counternarcotics Cooperation // The Brookings Institution: official page. 2012. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/02_drug_trafficking_zhang_paper.pdf

Матеріали і тези конференцій

157. Чулкова А.В. Геополітичні детермінанти розвитку наркотрафіку у державах «золотого трикутника» // Сімдесят перші економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції, (м. Львів, Україна – м. Переворськ, Польща, 21-22 грудня 2022 р.) / [редкол.: О. Патряк та ін.]; ГО «Наукова спільнота». Львів: ФО-П Шпак В.Б., 2022. С. 135-137.

158. Чулкова А.В. Наркотрафік у системі загроз міжнародної безпеки: характерні риси // Сучасна студентська історична наука: візії та напрями: зб.

матер. Всеукр. наук.-практ. студ. конф., 9 грудня 2022 р. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2022. С 170-173.

159. Чулкова А.В. Співробітництво США з країнами «золотого трикутника» щодо протидії міжнародному наркотрафіку // США: політика, суспільство, культура – 2023. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, Київ, 26 січня 2023 р. / Упорядник: Н.Д. Городня. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2023. С 47-50.

160. Чулкова А.В. Міжнародний наркотрафік як джерело фінансування тероризму у фокусі регіональної безпеки Південно-Східної Азії // Ольвійський форум 2023: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: XVII міжнар. наук.-практ. конф. 22-25 червня 2023 р., м. Миколаїв: тези доповідей / Чорном. Нац. Ун-т ім. П. Могили. Миколаїв: Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2023. (у друці).

ДОДАТКИ

Додаток А

Карта «золотого трикутника»

Джерело: Lintner B. Guide to Investigating Organized Crime in the Golden Triangle – Introduction // Global Investigative Journal: official page. 2022. November 22. URL: <https://gijn.org/2022/11/28/guide-to-investigating-organized-crime-in-the-golden-triangle-introduction/>

Потоки наркотиків у «золотому трикутнику» та на північному сході Індії

Джерело: Arya K., Kumar R.R. Traditions, Globalization and Drug Abuse in North-East India: Highlighting the Renewed Concerns of an organized Drug Crime // Globalization and the Concerns of Social Landscape in India. 2018. P. 100.
 URL: https://www.researchgate.net/publication/343431358_Traditions_Globalization_and_Drug_Abuse_in_North-East_India_Highlighting_the_Renewed_Concerns_of_an_organized_Drug_crime

Вирощування незаконних культур на північному сході М'янми та на півночі Лаосу в регіоні «золотого трикутника», 2016 р.

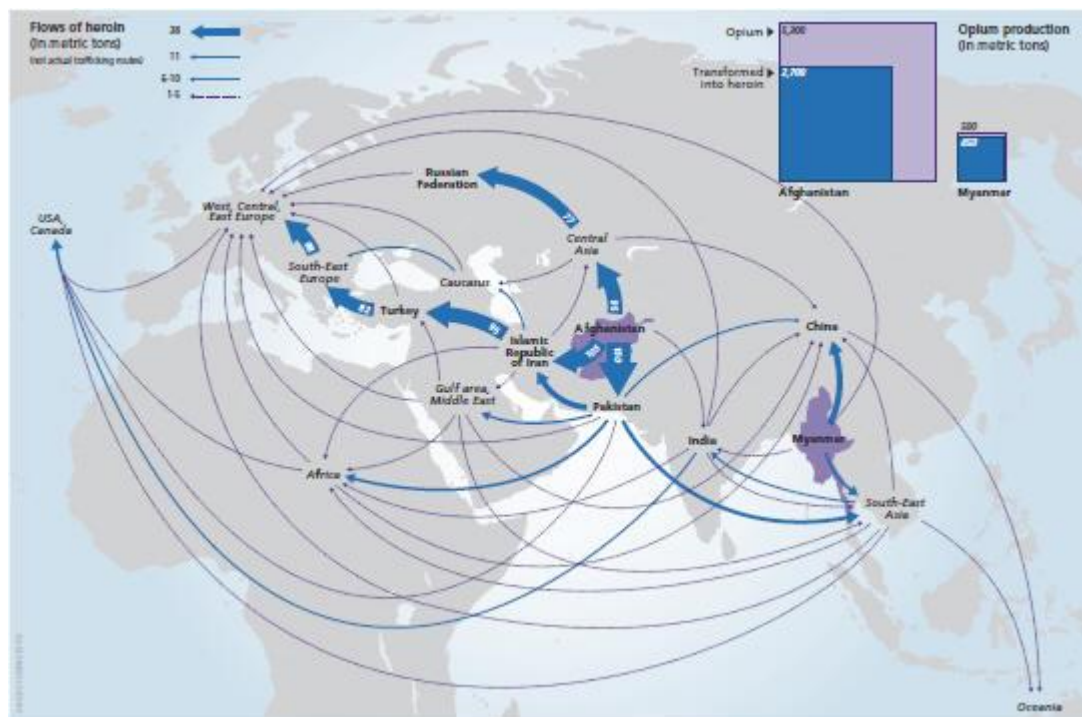

Потоки героїну в субрегіоні Великого Меконгу

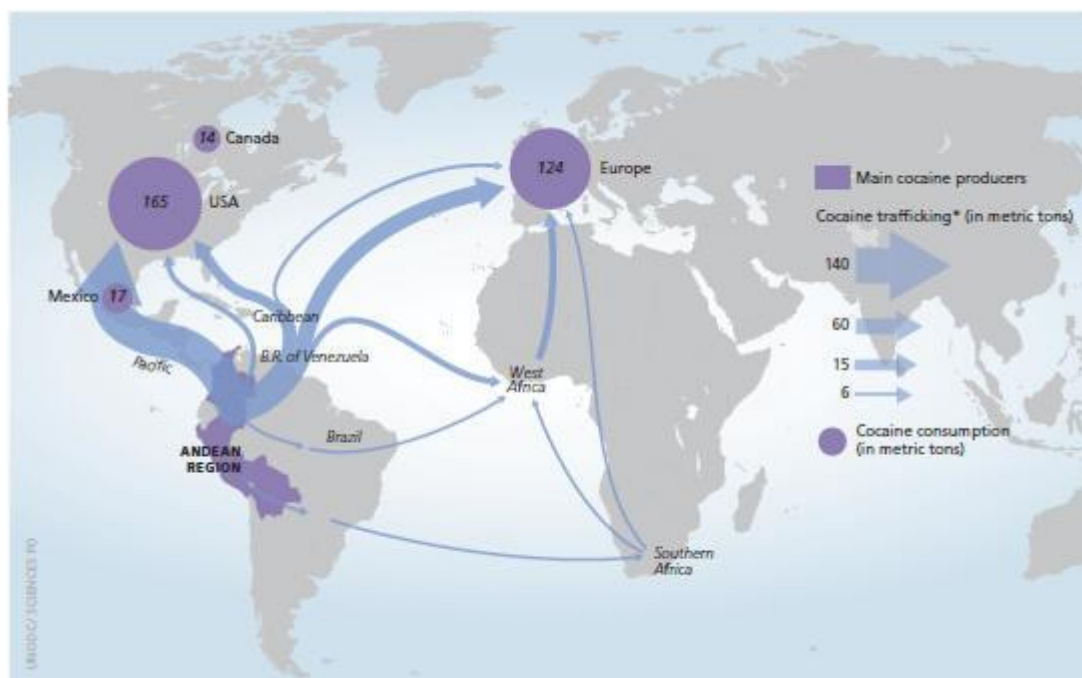

Джерело: Mekong officials gather to address the Golden Triangle opium economy // UNODC: Regional Office for Southeast Asia and the Pacific. URL: <https://www.unodc.org/roseap/en/2016/11/golden-triangle-opium-economy/story.html>

Міжнародні маршрути збуту героїну з Південно-Східної Азії, 2010

Основні світові потоки кокаїну, 2008

Джерело: World Drug Report 2010 // UNODC: official page. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/WDR-2010.html>